

„Căci Ezra își pusese inima să adâncească și să împlinească Legea Domnului și să învețe pe oameni în mijlocul lui Israel legile și poruncile.”

Ezra 7:10

Bază de Curs: INTRODUCERE LA VECHIUL TESTAMENT

Dionisie BERTALAN

INTRODUCERE LA VECHIUL TESTAMENT

Biblia este Cuvântul Scris revelat al lui Dumnezeu. Ea se mai numește Sfânta Scriptură. Este o colecție de 66 de cărți, scrise de peste 40 de autori, într-o perioadă mai mare de 1500 de ani. Biblia este dată având două părți majore care o compun: Vechiul Testament, 39 de cărți și Noul Testament, 27 de cărți.

Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu, revelația voii Sale pentru oameni. Fiecare credincios este chemat să cunoască Cuvântul lui Dumnezeu. Cunoașterea presupune mai mult decât a citi. Cunoașterea cere voință, studiu, credincioșie, răbdare, constanță. Cunoașterea adecvată a Cuvântului lui Dumnezeu are beneficii precum:

- Un profit intelectual – în Cuvântul lui Dumnezeu găsim informații și instrucțiuni.
- Un profit moral – în Cuvântul lui Dumnezeu găsim avertizări și călăuzire.
- Un profit spiritual – în Cuvântul lui Dumnezeu găsim adevărul și doctrine.

Este nevoie să ne echipăm cu Cuvântul lui Dumnezeu ca să putem ține piept exceselor raționalismului. Raționalismul (*lat. ratio, rațiune*) este o doctrină filozofică care afirmă că adevărul trebuie să fie determinat de rațiune nu pe baza credinței sau a doamelor religioase. Raționaliștii susțin faptul că rațiunea este sursa cunoașterii umane. Raționalismul are multe asemănări cu umanismul (accentuează superioritatea societății umane, a omului în comparație cu natura și conținutul ei) și ateismul (susține lipsa existenței lui Dumnezeu).

Este nevoie să ne echipăm cu Cuvântul lui Dumnezeu ca să primim siguranță în ce privește harul și adevărul, ca să primim putere în a-l sluji pe Dumnezeu. Cunoașterea Cuvântului lui Dumnezeu, trebuie însoțită de o supunere în a ne lăsa învățați de Duhul Sfânt al lui Dumnezeu și de o așezarea a învățăturii în minte și în inimă, ca apoi Cuvântul învățat să poată fi aplicat, transpus în faptă.

Biblia nu este o carte ușor de citit, însă studierea, cunoașterea și aplicarea ei este datoria fiecărui credincios.

BIBLIA - DATE GENERALE

VARIETATEA BIBLIEI (CUVÂNTULUI LUI DUMNEZEU)

-Conținutul Bibliei este variat – conține istorie, teologie, poezie, filozofie, sfaturi, predicții ...

-Autorii umani ai Bibliei sunt variați – profeți, preoți, împărați, cărturari, apostoli, evangheliști ...

-Circumstanțele în care au fost scrise pasaje din Biblie sunt variate – timp, locuri, țări, culturi, scopuri, situații, ... diferite.

UNITATEA BIBLIEI

Deși cărțile Bibliei au fost scrise într-o perioadă de timp de peste o mie cinci sute de ani, deși sunt mai mulți de patruzeci de autori umani, deși este compusă din șaiszeci și șase de cărți grupate în două secțiuni numite Testamente, Biblia se constituie într-o unitate monolitică.

1.Vechiul Testament este temelia Noului Testament.

Dumnezeul Creator din cartea Geneza (prima carte din V.T.) este același cu Cel din cartea Matei (prima carte din N.T.). Matei adaugă doar două aspecte complementare: transcendența și imanența lui Dumnezeu. Omul din cartea Geneza este la fel cu cel din cartea Matei, are aceeași nevoie după Dumnezeu.

În V.T. îl găsim pe Dumnezeu în supremația Sa și pe om în condiția lui păcătoasă. În N.T. îl găsim pe Dumnezeu în Domnul Isus Cristos ca Mântuitor și pe omul care este în Cristos în starea de mântuit.

2.Vechiul Testament „ascunde”, Noul Testament revelează.

V.T. este o revelare a unei forme exterioare ce dezvoltă principii interioare. N.T. este o revelare a principiilor interioare ce dezvoltă forme exterioare.

V.T. este pregătirea Domnului Isus Cristos pentru Biserică și a Bisericii pentru Domnul Isus Cristos. N.T. este revelarea Domnului Isus Cristos pentru Biserică și prin Biserică pentru omenire. Domnul Isus Cristos este cheia întregii Scripturi. De fapt, El este Cel ce dă unitatea spirituală și istorică a Scripturii. Sunt șapte unități în care pot fi grupate cărțile Bibliei, unități ce acoperă întreaga Scriptura: 1. Geneza-Deuteronomul – **Revelația**. 2. Iosua-Estera – **Pregătirea**. 3. Iov-Cântarea Cântărilor – **Aspirația**. 4. Isaia-Maleahi – **Așteptarea**. 5. Matei-Ioan – **Manifestarea**. 6. Faptele- Epistolele – **Realizarea**. 7. Apocalipsa – **Punctul culminant**.

Când se are în vedere unitatea Bibliei, trebuie luate în considerare două aspecte: originea divină a Scripturii și inspirația divină a Scripturii. Având în vedere unitatea Librăriei Divine, constituită din șaiszeci și șase de cărți, se poate vorbi și despre o simetrie a Scripturii.

SIMETRIA BIBLIEI

Simetria Scripturii în ce privește structura literară și învățătura spirituală. Într-o exprimare scurtă în V.T. se găsesc Moise și Profeții, iar în N.T. îi găsim pe Domnul Isus Cristos și pe Apostoli. Pe de altă parte atât V.T. cât și N.T. pot fi împărțite în cinci secțiuni:

Vechiul Testament	Noul Testament
Pentateuhul – 5 cărți	Evangheliile – 4 cărți
Cărțile Istorice – 12 cărți	Faptele Apostolilor – 1 carte
Cărțile Poetice – 5 cărți	Epistolele Pauline – 14 cărți
Profeții Mari – 5 cărți	Epistolele Generale – 7 cărți
Profeții Mici – 12 cărți	Apocalipsa – 1 carte

Pentateuhul pentru V.T. și Evangheliile pentru N.T., sunt temelia, celelalte cărți stau deasupra.

Pentateuhul – revelația – Dumnezeu se descoperă poporului Său. Celelalte cărți ale V.T. – realizarea – Dumnezeu în poporul Său.

Se poate afirma faptul că: Cărțile istorice – sunt o expresie exterioară. Cărțile Poetice – sunt o expresie interioară. Cărțile profetice – sunt o expresie progresivă.

Privind dintr-o altă perspectivă: Cărțile Istorice (Geneza – Estera), sunt temelia, **trecutul**. Cărțile Spirituale (Iov – Cântarea Cântărilor) sunt construcția, **prezentul**. Cărțile profetice (Isaia – Maleahi) sunt acoperișul, **viitorul**.

Cărțile poetice abordează trei aspecte ale vieții: Devoțiunea (Psalmii), Înțelepciunea (Iov, Proverbele, Ecclesiastul), Părtășia (Cântarea Cântărilor).

Cărțile înțelepciunii: Iov – pietatea (evlavia) cu prosperitate. Proverbele – pietatea și prosperitatea. Ecclesiastul – pietatea fără prosperitate.

V.T. pregătirea pentru Cristos Domnul – în istorie, în tipologie, în profeție.

V.T. pregătirea pentru Biserică – în nevoia de mântuire, în nevoia de închinare, în nevoia de ascultare.

N.T. revelarea Domnului Isus Cristos – în persoana Lui, în lucrarea Lui, în împărăția Lui.

N.T. revelarea Bisericii – în viața ei, în slujirea ei, în nădejdea ei.

ATRAȚIA BIBLIEI. „Iată o scurtă călătorie prin Biblie: Cu ajutorul Duhului Sfânt intrăm în minunatul Templu al creștinismului autentic. Intrăm pe poarta Genezei, coborâm prin Vechiul Testament vizitând galeriile de artă ce îi expune pe Noe, Avraam, Isaac, Iacob, Iosif, Moise, Daniel. Intrăm în camera de muzică, în cartea Psalmilor, acolo unde Duhul Sfânt atinge clapele naturii până când pare că fiecare tub din marea orgă a lui Dumnezeu rezonază cu coardele harfei lui David, cântărețul iubit al lui Israel. Intrăm în camera Ecclesiastului, în care se aude vocea predicatorului între mirosurile plăcute ale crinilor. Întrăm în camera afacerilor, în care sunt enunțate Proverbe, povește pentru viață. Apoi trecem în camera de observare, camera Profeților. Din această cameră putem scruta evenimente depărtate ce au în centrul lor pe strălucitorul Luceafăr de dimineață, ce s-a-nălțat deasupra înălțimilor Iudeii pentru mântuirea noastră. Intrăm apoi în camera de audiență Împăratului împăraților. În acest loc din perspective lui Matei, Marcu Laca și Ioan, putem privi într-o măsură mică slava, strălucirea Regelui. Întrăm apoi în camera Faptelor Apostolilor, unde Duhul Sfânt Și-a făcut lucrarea de formare a Bisericii. Apoi intrăm în camera Epistolelor, e locul învățăturilor date de Petru, Ioan, Iacov, Iuda, Pavel. Pășim apoi în sala tronului, revelat în cartea Apocalipsa. Aici ni se descoperă Marele Tron scânteitor, cuprins de tunete, o imagine a Împăratului care șede la dreapta lui Dumnezeu în slavă. Aici se aud strigăte de slăvire a Împăratului ce are toată puterea. Îngerii și ființele cerești se proștern în închinare înaintea Lui, iar cei răscumparați se apleacă așezându-și cununile la picioarele Lui, la picioarele Domnului Isus Cristos, Domnul domnilor și Împăratul împăraților.” Ronnie Simsin enumeră zece motive pentru care crede că Biblia este Cuvântul lui Dumnezeu:

-Așa a spus Domnul Isus Cristos.

-Profeții scrise în ea ce s-au împlinit.

-Unitatea Scripturii.

-Învățătura înaltă, superioară pe care o găsim în ea.

-A rezistat în timp atacurilor declanșate împotriva ei. (Mulți au încercat s-o distrugă.)

- Transformarea bună pe care o aduce în viețile celor ce o acceptă și o cred.
- Adâncimea învățăturilor ei.
- Faptul că duce la creștere în înțelepciune și sfințire.
- Duhul Sfânt mărturisește asta.
- Influența pe care o are.

VECHIUL TESTAMENT

Cărțile V.T. – Geneza, Exodul, Leviticul, Numeri, Deuteronom, Iosua, Judecători, Rut, 1Samuel, 2Samuel, 1Împărați, 2Împărați, 1Cronici, 2Cronici, Ezra, Neemia, Estea, Iov, Psalmi, Proverbele, Ecclesiastul, Cântarea Cântărilor, Isaia, Ieremia, Plângerile lui Ieremia, Ezechiel, Daniel, Osea, Ioel, Amos, Obadia, Iona, Mica, Naum, Habacuc, Țefania, Hagai, Zaharia, Maleahi.

Cărțile Vechiului Testament nu sunt așezate în ordine cronologică, așa că pentru o mai bună înțelegere e nevoie de o așezare a lor în timp, de un ghid istoric care să așeze evenimentele redată în succesiunea lor cronologică. Evenimentele și detaliile istorice nu sunt doar niște date seci, ce nu sunt necesare pentru credincios, ci reprezintă un fundament pe care se pot edifica învățăturile spirituale. Pe de altă parte V.T. nu este doar istorie, ci conține experiențe individuale, fapte, lucrări ale unor oameni ce au trăit de-alungul veacurilor.

Cărțile Bibliei au fost așezate în canonul Biblic ținându-se cont de specificul lor, nu de ordinea lor cronologică în timp. Astfel cărțile istorice au fost așezate într-o secțiune, cărțile poetice în altă secțiune, cărțile profetice într-o altă secțiune.

Pentru o mai bună înțelegere a V.T., perioada de timp pe care se întind cărțile va fi divizată în opt secțiuni distincte:

- 1.Introducere – Creație – Avraam Geneza 1-11
- 2.Patriarhii (părinții națiunii Israel) – Geneza 12-50, Iov 1-42
- 3.Formarea națiunii Israel – Exodul, Numeri, Leviticul, Deuteronomul.
- 4.Cucerirea și așezarea în țara promisă – Iosua, Judecători, Rut, 1Samuel 1-7
- 5.Împărăția unită – 1Samuel 8-31, 2Samuel, 1Împărați 1-11, 1Cronici, Psalmii 1-90, Proverbele, Ecclesiastul, Cântarea Cântărilor

6. Împărăția divizată – 1Împărați 12-17, 2Împărați, 2Cronici, Psalmii - o parte, Iona, Amos, Osea (Israelul), Ioel, Mica, Isaia, Naum (Iuda-profeții timpurii), Țefania, Habacuc, Ieremia o parte (Iuda-profeții târzii)
7. Robia – Ieremia o parte, Ezechiel, Daniel, Plângerile lui Ieremia, Obadia.
8. Restaurarea – Ezra, Neemia, Estera, Hagai, Zaharia, Maleahi, Psalmii - o parte. (Este imposibil să așezi în timp toți Psalmii și unele scrieri profetice.)

CONTEXTUL POLITIC AL VECHIULUI TESTAMENT

Conform cărții Daniel au fost patru imperii importante: Imperiul Babilonian, Imperiul Persan, Imperiul Roman.

Cadrul politic e influențat atât de politicile interne cât și de politicile externe.

Marile Puteri

1) Egiptul – situat la sud, era țara robiei din care i-a scos Dumnezeu pe israeliți. Începând cu sec XII î.Cr. Egiptul suferise un declin al forței sale, totuși își menține prestigiul. Israelul și Iuda i s-a adresat de multe ori cerând ajutor împotriva puterilor vecine. Profetii au combătut mereu politica pro-egipteană.

Egiptul antic a fost o veche civilizație din nord-estul Africii, care s-a dezvoltat în zonele joase de-a lungul fluviului Nil, pe suprafața actuală a statului modern Egipt. Civilizația egipteană s-a format în jurul anilor 3150 î.Cr. prin unificarea politică a Egiptului de Sus și a Egiptului de Jos sub conducerea primului faraon. Istoria Egiptului antic se împarte într-o serie de regate stabile Vechiul Regat Egiptean, Regatul Mijlociu Egiptean și Noul Regat Egiptean separate prin perioade de instabilitate relativă cunoscute sub numele de perioade intermediare.

Egiptul a ajuns la apogeul puterii sale în timpul Noului Regat, în perioada Ramesside care rivaliza cu Imperiul Hitit, Imperiul Asirian după care a intrat într-o perioadă de declin lent. Egiptul a fost invadat și cucerit de o succesiune de puteri străine (canaaniți/hicsoși, libieni, nubieni, asirieni, babilonienii, perși, macedoneni și romani), în a treia perioadă intermediară și Perioada târzie. În urma morții lui Alexandru cel Mare, generalul acestuia Ptolemeu I Soter, s-a proclamat noul conducător al Egiptului. Dinastia Ptolemeică a condus Egiptul până în anul 30 î.Hr., când, sub domnia Cleopatrei, Egiptul a fost cucerit de romani și a devenit o provincie romană.

Faraonul era monarhul absolut al țării și, teoretic, deținea controlul complet al terenurilor și resurselor Egiptului. Regele era comandantul militar suprem și șef al guvernului, bazat pe o birocrație de funcționari pentru gestionarea afacerilor sale. Al doilea la comandă era vizirul, care avea rol administrativ, care acționa în calitate de reprezentant al regelui și coordona inspecția terenurilor, trezoreriei, proiectelor de construcție, sistemului juridic și arhivelor. La nivel

regional, țara a fost împărțită în 42 regiuni administrative numite *nome*, fiecare guvernată de un nomarh, care era responsabil în fața vizirului pentru jurisdicția sa. Templele formau coloana vertebrală a economiei. Nu numai că erau case de cult, dar au fost, de asemenea, responsabile pentru colectarea și stocarea bogăției țării într-un sistem de hambare și trezorerii administrate de supraveghetori, care redistribuiau cereale și produse. O mare parte a economiei a fost organizată la nivel central și strict controlată. Deben, o greutate de aproximativ 91 de grame de cupru sau argint. Lucrătorii erau plătiți în cereale, un muncitor simplu putând câștiga 5 ½ de saci (200 kg sau 400 kg) cu cereale pe lună, în timp ce un șef de echipă putea câștiga 7 ½ saci cu cereale (250 kg sau 550 kg) pe lună. Prețurile erau fixate în întreaga țară și înregistrate pe liste pentru a facilita tranzacționarea, de exemplu, un veșmânt costa cinci debeni din cupru, în timp ce o vacă costa 140 debeni.

Clase sociale: Societatea egipteană a fost extrem de stratificată. Fermierii au constituit cea mai mare parte a populației, dar produsele agricole erau deținute direct de către stat, temple sau de o familie nobilă care deținea pământul. Fermierii erau supuși unui sistem de muncă forțată și neplătită impusă de stat pentru executarea unor lucrări la proiecte publice, fiind nevoiți să lucreze la proiectele de irigații sau de construcții. Chiar și așa, și cel mai umil țăran avea dreptul de a adresa petiții vizirului și curții. Artiști și meșteșugari aveau un statut mai înalt decât fermieri, dar și aceștia se aflau sub controlul statului, lucrând în atelierele de lângă temple și plătiți direct de la trezoreria statului. Cărturarii și oficiali formau clasa superioară în Egiptul antic, așa-numita "clasă de kilt alb", cu referire la veșmintele lor de în albit, care reprezentau un semn al rangului lor. Nobilimea mai era formată din preoți, medici și ingineri calificați și specialiști în domeniul lor. Sclavia era cunoscută în Egiptul antic. Sclavii erau utilizați în mare parte ca servitori. Ei puteau să cumpere și să vândă, puteau să-și câștige drumul lor spre libertate sau de noblețe. Atât bărbații, cât și femeile aveau dreptul să dețină și să vândă proprietăți, să încheie contracte, să se căsătorească și să divorțeze, să primească moșteniri și să urmărească litigiile în instanță.

Agricultura – foarte dezvoltată de-a lungul Nilului.

Comerțul – foarte dezvoltat. Vechii egipteni se angajau în comerțul cu vecinii lor străini pentru a obține bunuri rare, exotice ce nu se găseau în Egipt, lemn de calitate, rășini aromatice, abanos, fildeș și animalele sălbatice, cum ar fi maimuțe și babuini, cupru. Partenerii comerciali mediteraneeni ai Egiptului erau Grecia și Creta, care livrau ulei de măsline. În schimb pentru importurile sale de lux și de materii prime, Egiptul exporta în principal cereale, aur, lenjerie și papyrus, inclusiv sticlă și obiecte de piatră.

Armata – Forțele militare egiptene erau responsabile pentru apărarea Egiptului împotriva invaziei străine, și pentru menținerea dominației Egiptului în Orientul Apropiat antic. Armata a fost responsabilă pentru menținerea fortificațiilor de-a lungul rutelor comerciale importante, a fost folosită și pentru a ataca și a cuceri noi teritorii. Echipamentul militar tipic egiptean includea arcuri și săgeți, sulite, scuturi în formă de semicerc făcute din piele de animal pe un cadru de lemn. În Regatul Nou, armata a început să utilizeze carele care au fost anterior introduse de către invadatorii Hyksoși. Armele și armurile au fost în continuare îmbunătățite după adoptarea

bronzului: scuturile erau realizate din lemn masiv, cu o cataramă de bronz, sulilele au fost dotate cu vârfuri din bronz, și Khopesh-ul a fost adoptat de la soldații asiatici. Faraon era capul armatei. Soldații erau recrutați, dar în timpul Regatului Nou, mercenari din Nubia, Kush, și Libia s-au angajat să lupte pentru Egipt.

Limba – scriau cu hieroglifice (figure săpate, sculptate)

2) Siria – situată la nord-vest avea capitala la Damasc. Sirienii au atacat mereu Israelul (1Împ. 20). Cade sub imperiul Asirian, apoi sub cel Babilonian, apoi sub cel Persan așa că și-a pierdut influența politică.

3) Asiria – se ridică în sec. VIII î.Cr., ca un imperiu ce cuprinde popoare din orientul mijlociu. Cele două regate Israelite nu scapă de dominația sa (2Împ. 15:19-20). “În sec VIII î. Cr., un rege haldeu răsculat împotriva asirienilor, trimite o solie lui Iuda pentru a cere ajutor (2Împărați 20:12-18, Isaia 39). Pentru a pedepsi dorința de independență, regele asirian Sargon II, îi deportează pe babilonieni în Samaria, unde aceștia introduc cultele idolatre (2Împ. 17:24-30). Așa au apărut samaritenii, despre care se vorbește și în Evanghelii.”¹ Asiria cucerește Samaria (722 î.Cr.) și duce israeliții în robie. “Asiria a fost o vreme îndelungată, puterea păgână cea mai de temut pentru Israel și Iuda.”² În anul 609 î.Cr., imperiul asirian își încetează existența, teritoriul lui a fost ocupat de haldei.

4) Babilonia (haldeia) – haldeii sau unit cu mezii în sec. VII, au cucerit cele mai importante orașe ale asirienilor, Asur și Ninive. În 626 î.Cr., Nabopolasar devine rege al Babilonului, cucerește cetatea Babilon, nimicește Ninive (612 î.Cr.). Fiul lui, Nebucadnețar (605-562 î.Cr.) îl înfrânge pe faraonul Neco la Carchemiș (605 î.Cr.) și continuă reconstrucția Babilonului. Nebucadnețar a pornit împotriva lui Iuda, a luat Ierusalimul pentru prima dată în 605 î.Cr. (Daniel 1:1), apoi în anul 597 î.Cr., când l-a deportat pe Ioiachin (2Împ. 24:10-17, 2Cronici 36:5-10, Ieremia 37:1). În anul 587 î.Cr., Zedechia, regele pe care Nebucadnețar l-a așezat în Iuda se răscoală (Ieremia 52:3) iar Nebucadnețar se întoarce, distruge cetatea Ierusalim, jefuiește Templul, duce uneltele sacre în Babilon (2Împ. 25:7-21, 2Cronici 36:7). Ierusalimul cade în 586 î.Cr. Mai apoi între anii 583-582 î.Cr., ca urmare a asasinării guvernatorului Ghedalia, are loc o altă deportare a iudeilor (2Împ. 25:22-26, Ieremia 41). În anul 539 î.Cr., perșii cuceresc Babilonul. Au deviat cursul râului Eufurat (Isaia 44:25-28), Cir intră triumfător în cetate îl ucide pe Belșațar (Daniel 5:30). Cir permite iudeilor aflați în robie să se întoarcă în patria lor (Ezra 1:1-11, Isaia 44:24-28, Mica 5).

Micile state vecine

Israelul a fost înconjurat de numeroase națiuni mai mici, cu care aproape în totdeauna era pe picior de război. Unele dintre aceste state erau înrudite cu israeliții, dar erau adesea ostile lor.

¹ Kuen, Alfred, *66 în una, O mică enciclopedie biblică*, p.124

² Kuen, Alfred, *66 în una, O mică enciclopedie biblică*, p.124

- 1) Fenicienii – populație cananită așezată pe o fâșie îngustă la marginea Mării Mediterane, la poalele muntelui Liban, la N-V de Palestina. Orașe importante: Tir, Sidon, Ghebal (Biblos), Arvad. Fenicienii “au răspândit între israeliți cultul lui Baal și al Astarteei ... s-au asociat cu alte popoare pentru a jefui Ierusalimul și a-i vinde sclavi pe locuitorii lui. (Ioel 3:4-6)”³ Au fost cucerți de asirieni, apoi babilonieni, apoi de greci.
- 2) Filistenii – au venit din insula Creta, în sec. XII î. Cr. Și s-au instalat pe fâșia de coastă a Mediteranei, la vest de Iudeea. De două ori au fost dominați de Iuda (2Cronici 17:11, 26:6-7), de două ori au invadat teritoriul lui Iuda (Ioarm 2Cron. 21:16, Ahaz 2Cron. 18:28, Isaia 9:8-12) Au avut o atitudine ostilă față de poporul lui Dumnezeu. (Amos 1:6-8, Obadia 19, Țefania 2:4-5, Zaharia 9:5-7)⁴
- 3) Edomiții – erau urmași ai lui Esau, fratele lui Iacov (Genesa 36). (Legea le rezerva unele privilegii – Deuteronomul 23:7-8) Când israeliții s-au aflat pe punctul de a intra în Canaan au cerut regelui edomului permisiunea de a traversa teritoriul situat la sud-estul Palestinei; aceasta n-a fost de acord. (Numeri 20:14-21). David îi cucerește (1Cronici 18:13), sub domnia lui Ioram se răscoală (2Cronici 21:9), Amația a ucis 10000 de edomiți și a cucerit capital, Sela (2Împ. 14:7). Când Rețin, regele Siriei a atacat ținutul lui Iuda, edomiții i s-au alăturat și au luat prizonieri dintre iudei (2Cronici 28:17). Când Nebucadnețar a distrus Ierusalimul, edomiții și-au manifestat bucuria (Psalmul 137:7)⁵
- 4) Moabiții – erau urmași ai lui Lot (Genesa 19:37-38), instalați la est de Marea Moartă, la sud de Amon. De multe ori și-au manifestat ostilitatea față de Israel (2Împ. 13:20). Profeții i-au considerat vrăjmași ai Împărăției lui Dumnezeu (Isaia 15, Amos 2:1-2, Țefania 2:8-11). Sunt cucerți de Asiria, apoi de Babilon iar în final își încetează existența ca și națiune.⁶
- 5) Amoniții – descendenți ai lui Ben-Ami, al doilea fiu al lui Lot (Genesa 19:38). Au adoptat o atitudine ostilă față de israeliți, s-au asociat cu moabiții ca să îl plătească pe Balaam care ar fi urmat să blasteme poporul lui Dumnezeu (Deuteronomul 23:3-6). Datorită ostilității lor, profeții au vestit judecata ce avea să vină peste ei. (Amos 1:13-15, Țefania 2:8-11)⁷
- 6) Arabii – peninsula arabiei cuprinde o suprafață uriașă, egală cu o treime din Europa. Erau o populație de triburi nomade, au avut numeroase contacte cu israeliții. Solomon a primit vizita împărătesei din Seba (1Împ. 9), a perceput biruri de la împărații arabi (2Cron 9:14). În timpul domniei lui Ioram (849-842 î.Cr.), arabii au prădat Ierusalimul, i-au luat bogățiile și au deportat

³ Kuen, Alfred, *66 în una, O mică enciclopedie biblică*, (Editura: Casa Literaturii Creștine, 1997), p.126

⁴ Kuen, Alfred, *66 în una, O mică enciclopedie biblică*, (Editura: Casa Literaturii Creștine, 1997), p.126

⁵ Kuen, Alfred, *66 în una*, p.127

⁶ Kuen, Alfred, *66 în una*, p.161

⁷Kuen, Alfred, *66 în una*, p. 128

femeile și copiii (2Cronici 21:16-17). Mai târziu au fost biruiți de Ozia (2Cron. 26:7). Au fost supuși de către Nebucadnețar după cum a profetizat Ieremia (Ieremia 49:28-29)⁸

De-alungul a trei secole și jumătate de istorie, ce s-au scurs de la dezbinarea împărăției, până la căderea Ierusalimului, Israel și Iuda au cunoscut și vremuri de pace și prosperitate dar și vremuri tulburi de război. Chestiune trebuie privită însă din perspectivă spiritual. Când poporul se depărta de Dumnezeu și se cufunda în idolatrie, imoralitate, nedreptate, Domnul trimitea proroci care îl chema la pocăință sub amenințarea unor pedepse. Când stăruiau în neascultare de Dumnezeu erau pedepsiți, dacă însă se întorceau spre Domnul Domnul aducea izbăvire. Trist este că israeliții s-au depărtat tot mai mult de Domnul, așa că El a îngăduit să umiliți, să suporte gustul amar al robiei.

ÎNVĂȚĂTURA VECHIULUI TESTAMENT

Vechiul Testament ca și ansamblu al celor 39 de cărți poate fi:

1.O carte profetică

Învățătura fundamentală este prezentarea lui Mesia. Este clar că promisiunea făcută de Dumnezeu încă din capitolul 3, al cărții Geneza nu se materializează pe paginile V.T. iar din acest punct de vedere V.T. este o carte profetică. În V.T. se fac mereu referiri, sunt prezentate tipologii, se dau unele explicații cu privire la Mesia.

2.O carte ceremonială

V.T. prezintă așteptările lui Dumnezeu, prezintă modul în care omul păcătos trebuie să se apropie de Dumnezeu pentru a primi iertare.

3.O carte ce exprimă aspirații neîmplinite

V.T. este o carte nefinalizată fără N.T., deoarece Domnul Isus Cristos-Profetul este împlinirea profețiilor (în viața Lui). Domnul Isus Cristos-Preotul este împlinirea ceremoniilor (în moartea Lui). Domnul Isus Cristos-Prințul este împlinirea dorințelor (în învierea Lui).

Credincioșii sunt chemați: Să mănuiască (să cunoască) conținutul V.T. Să mediteze (să se gândească) la învățătura V.T. Să se manifeste (să trăiască) mesajul V.T. în viață.

⁸ Kuen, Alfred, *66 în una, O mică enciclopedie biblică*, (Editura: Casa Literaturii Creștine, 1997), p.128

SUBIECTE ALE VECHIULUI TESTAMENT – Idei centrale ale unor cărți din V.T. :

Geneza – ÎNCEPUTURI (Cartea Începuturilor)
Exodul – IEȘIREA (Cartea Răscumpărării)
Leviticul – ÎNCHINAREA (Cartea Închinării)
Numeri – CĂLĂTORIA (Cartea călătoriilor poporului Israel)
Deuteronomul – LEGEA (Cartea repetării Legii)
Iosua – CUCERIREA (Cartea Cuceririlor)
Judecători – HAOS (Cartea Eșecurilor)
Rut – RĂSCUMPĂRARE (Cartea unei răscumpărări)
1Samuel – SAUL
2Samuel – DAVID
1Împărați – SOLOMON
2Împărați – ISTORIE
1Cronici – GENEALOGII
2Cronici – TEMPLUL
Ezra – ÎNTOARCEREA
Neemia – ZIDIREA
Eстера – PROVIDENȚA (Cartea providenței divine)
Iov – SUFERINȚA (Cartea Suveranității Divine)
Psalmi – LAUDA (Cartea Comunicării cu Dumnezeu)
Proverbele – ÎNȚELEPCIUNE (Cartea înțelepciunii)
Eclesiastul – DEȘERTĂCIUNE (Cartea deșertăciunii celor pământești)
Cântarea Cântărilor – CĂSĂTORIE
Isaia – MESIA (Cartea profețiilor mesianice)
Ieremia – JUDECATA (Cartea judecății lui Israel)
Plângerile lui Ieremia – PLÂNGERE (Cartea pocăinței)
Ezechiel – RESTAURARE (Cartea restaurării)
Daniel – PROFETIE (Cartea împăraților pământului)
Osea – CHEMARE (Cartea chemării la Dumnezeu Cel plin de dragoste)

Ioel – CERCETARE (Cartea unui proges de la urgii la prosperitate)
 Amos – AVERTISMENT (Cartea avertizărilor pentru Israel, împărăția de Nord)
 Obadia – RĂZBUNARE (Cartea avertizări pentru Edomiți, mesaj împotriva mândriei și răutății)
 Iona – MILA (Cartea milei lui Dumnezeu față de cei ce se pocăiesc dintre neamuri)
 Mica – PRINȚUL (Cartea îl prezintă pe Dumnezeu ca drept și sfânt)
 Naum – NINIVE (Cartea căderii lui Ninivei, Asiria)
 Habacuc – DIALOG (Cartea căderii Babilonului)
 Țefania – PEDEAPSA (Cartea Zilei Domnului)
 Hagai – ÎNCURAJARE (Cartea noului Templu)
 Zaharia – VEDENII (Cartea Împărăției Mesianice)
 Maleahi – APELUL (Cartea chemării la pocăință)

PERIOADE DIN ISTORIA ISRAELULUI ÎN V.T.

- 1.Perioada formării Israelului de la Avraam la Moise – patriarhii și robia egipteană.
- 2.Perioada călătoriei Israelului din Egipt în Canaan – mariile minuni.
- 3.Cucerirea țării promise – marile bătălii.
- 4.Perioada anarhiei în Israel – perioada judecătorilor.
- 5.Perioada regatului unit – de la Saul la Solomon.
- 6.Perioada divizării Israelului – Roboam la Ezechia.
 - a) Regatul de nord – de la Ieroboam până la căderea Samariei, robia asiriană.
 - b) Regatul de Sud – de la Roboam până la căderea Ierusalimului, robia babiloniană.
 - c)Etapele captivității lui Iuda – i) Sub domnia lui Ioiachim (Daniel1:1, 2Împărați 24:1) ii) Sub domnia lui Ioiachin (2Împărați 24:10-16) iii) Sub domnia lui Ezechia (Ieremia 3:26)
- 7)Întoarcerea din robia babiloniană și reconstrucția – a) Sub Zorobabel și Iosua (Ezra 3:2) b) Sub Ezra (Ezra 7) c) Sub Neemia (Neemia 1-2)

MINUNILE DIN V.T.

Au existat patru perioade în care s-au făcut multe minuni de-alungul istoriei V.T.

- 1.Creația – Dumnezeu a creat din nimic prin puterea Cuvântului.

2.Vreamea lui Moise – Dumnezeu a făcut minuni surclasându-i, făcându-i de râs pe zei egiptenilor (pe zeul soare, apelor, vrăjilor). El Și-a condus poporul prin pustie spre țara promisă, într-un mod miraculos. Le-a dat hrană în pustie (mană, carne), le-a schimbat apa amară în apă potabilă, le-a dat apă din stâncă, le-a dat protecție de arșița soarelui prin stâlpul de nor, le-a dat protecție de frigul nopții prin stâlpul de foc, le-a purtat de grijă în așa fel că hainele nu li s-au învechit, încălțăminte nu li s-a uzat.

3.Vreamea lui Ilie și Elisei – Poporul s-a adâncit în idolatrie, așa că Domnul s-a manifestat miraculos pentru ca Israelii să se întoarcă cu fața spre El.

4.Vreamea lui Daniel – Atunci poporul lui Dumnezeu era în robie, înconjurat de păgânism și idolatrie, așa că Dumnezeu a făcut minuni spre a-Și întări mărturia.

LUCRĂRILE PROFETILOR

Moise a fost profet, însă Samuel este cel care a deschis oficial linia profetilor. Termenul de „profet” are două semnificații: a vorbi de partea cuiva și a prezice. Exodul 7:1 Lucrarea profetilor are un caracter dual:

1.Caracterul pro-Dumnezeu, adică au vorbit pentru Dumnezeu. Profetii au avut menirea de a fi martori ai lui Dumnezeu – erau chemați să-i îndrume pe oameni către Dumnezeu.

2.Caracterul pre-dicției, adică au vorbit prezicând lucruri ce urmau să vină. Profetii au avut menirea de a transmite cuvintele lui Dumnezeu pentru viitor – erau chemați să aducă mesaje de la Dumnezeu cu privire la viitor (predicții, preziceri). Exp. Iona a fost o mărturie pentru generația lui, dar și un prevestitor vestind planul lui Dumnezeu pentru viitor.

DOCTRINELE VECHIULUI TESTAMENT

E nevoie a se sublinia faptul că Dumnezeu S-a revelat în Cuvântul Său progresiv și în diverse feluri. Fiecare stadiu al revelației a fost perfect pentru vremea lui. Revelația progresivă evită eroarea de a subestima V.T., privind din perspective unei revelații depline ce se află în N.T. Revelația progresivă evită folosirea V.T. fără a fi ghidați de revelația completă ce se află în Domnul Isus Cristos. E nevoie a se face distincție între adevărurile dispensaționale și adevărurile permanente din V.T., adică acele elemente ale revelației lui Dumnezeu valabile și aplicabile doar pentru poporul Său, pentru o anumită perioadă de timp și cele care sunt etern valide. Întreaga

Scriptură a fost scrisă pentru a da învățătură, însă nu tot ce a fost scris a fost scris pentru a ne direcționa. Sunt multe adevăruri aplicabile doar pentru un anumit timp și doar pentru Israeliți. (Exp. Jertfele de la Cortul Întâlnirii. Pe de altă parte, Prima poruncă este permanentă, etern valabilă, puternică, dar cuvintele introductive ce o motivează (Exodul 20:2) nu mai sunt aplicabile. Ar putea fi dacă le spiritualizăm.). E nevoie să se facă distincție între dispensații și atunci multe dificultăți de interpretare vor dispărea de la sine.

Doctrina despre Dumnezeu – din prima carte a Bibliei se pot lua în considerare adevăruri despre Dumnezeu precum: El este Creatorul, Conducătorul, Răscumpărătorul. Numele lui Dumnezeu folosite în cartea Geneza au o semnificație importantă: Dumnezeu (Elohim), Domnul (Yahve), Cel preaînalt (El Shaddai), Cel veșnic (Geneza 21), Cel ce poartă de grijă (Yahve Ire). Numele lui Dumnezeu revelează natura Lui și aspecte ale caracterului Său.

Doctrina despre om – din prima carte a Bibliei se pot lua în considerare adevăruri despre om precum: Depravarea omului (e păcătos), nevoia omului după mântuire, însetarea omului după Dumnezeu ...

Doctrina despre religie – în V.T. se găsesc trei forme de religie, coexistente și totuși succesive: a) Teocrația – sau directă guvernare a lui Dumnezeu (de la creație la Samuel). b) Monarhia sau guvernarea divină prin împărați (de la Saul până la ducerea în robie). c) Ierarhia sau guvernarea divină prin preoți și profeți (robie până la restaurare). În fiecare dintre aceste forme este aplicabil un principiu important, anume educația. Poporul lui Dumnezeu a fost educat și călăuzit: De la religie cu o formă exterioară de constrângere spre o religie cu o constrângere interioară. De la un sistem cu perceptive exterioare, la un sistem cu perceptive interioare. Adică Dumnezeu se poartă cu poporul Său precum un părinte cu copiii săi. Părintele își impune voința din exterior și în acest fel el își educă copilul într-un mod gradual până ce copil va avea puterea să facă ce a fost învățat.

V.T. este înregistrarea copilăriei morale „sub epitropi și îngrijitori până la vremea rânduită de tatăl” până ce moralitatea și spiritualitatea umană a fost revelată în Domnul Isus Cristos. (Galateni 4:1-2) Urme ale acestui progres gradual se văd în V.T. Creșterea ascultării a

ceea ce este în exterior de ceea ce este în interior. Superioritatea Duhului față de slovă. Progresul gradual ce poate conduce spre „închinarea în duh și adevăr” așa cum este revelată în N.T.

Cristos în V.T. – Domnul Isus Cristos a afirmat clar că Scripturile mărturisesc despre El. V.T. a anticipat pe Mesia, pe Fiul lui Dumnezeu, Fiul lui Avraam, Fiul lui David, Fiul omului. În V.T. se găsesc profeții despre Mesia, se găsește o pregătire pentru Mesia.

Profeții despre Cristos în V.T.: sămânța femeii, sursa binecuvântărilor (Avraam), Silo (Iacov), Profetul (Moise), Steaua (Balaam), Împăratul (David), Omul suferinței (Isaia), Domnul neprihănirii (Ieremia), Fiul omului (Daniel), Domnul (Maleahi). Profeții V.T. au prezis seminția, familia, locul unde avea să se nască Domnul Isus Cristos, Mesia. Trebuie menționat faptul că toate profețiile despre Domnul Isus Cristos din V.T. au fost proclamate cu cel puțin patru sute de ani înainte de nașterea Domnului. Profețiile nu sunt altceva decât istorie scrisă în avans de Dumnezeu. Profețiile întăresc caracterul divin al V.T.

Ritualurile religioase arată spre Domnul Isus Cristos. Ceremoniile de la Cortul Întâlnirii mai apoi de la Templu necesită explicații întrucât ele își au împlinirea deplină în persoana Domnului Isus Cristos. a) Jertfele – reprezintă metode de apropiere de Dumnezeu, subliniază reconcilierea, consacrarea, părtășia. b) Curățirea (spălarea) – reprezintă nevoia de puritate când cineva se apropie de Dumnezeu. (curățirea leproșilor, etc) c) Preoția – subliniază persoana prin care oamenii se pot apropia de Dumnezeu. d) Sărbătorile – reprezintă ocazii speciale în care oamenii se pot închina lui Dumnezeu.

Tipologia – ceremoniile din V.T. sunt strâns legate și de persoane din V.T. Domnul Isus Cristos nu este prefigurat doar în lucruri ci și în persoane. Nu trebuie scăpate din vedere două aspecte: Faptul că există o diferență mare între interpretarea primară și aplicația spirituală. Faptul că există o mare diferență între antetip și coincidență. Exp: Circumstanțele în care s-a aflat Iona au fost circumstanțe tipice pentru îngroparea și învierea Domnului Isus Cristos – acesta este un antetip. Pe de altă parte istoria lui Iosif, cu asemănările ei cu Domnul Isus Cristos în detaliile ei, e posibil să nu fi fost intenționate. Când vorbin în acest caz de anumite detalii, este coincidență. Antetipuri persoane – Adam, Noe, Melhisedec, Isac, Iosif, Moise, Aron, Iosua, David, ...

Antetipuri obiecte – scara visată de Iacov, Cortul Întâlnirii, șarpele de aramă, mana, ...

Antetipuri detalii – astfel de lucruri pot da anumite învățături – două păsări (Leviticul 14), doi țapi (Leviticul 16), pot sugera moartea și învierea. Melhisedec și Aaron sugerează două preoții.

Îngerul Domnului din V.T. este teofanie, adică o arătare a Domnului Isus Cristos înainte de întrupare. Observație, tipologia nu este fundament pentru stabilirea unei doctrine.

CĂRȚILE VECHIULUI TESTAMENT

După ce a fost prezentată o imagine de ansamblu a Bibliei, apoi a Vechiului Testament, prezentul curs continuă cu un studiu introductiv al cărților ce compun colecția 39 de cărți a V.T. Intenția autorului acestui curs este să prezinte câteva date despre cărți, să analizeze sumar conținutul cărților, să expună anumite evenimente petrecute, să sublinieze unele învățături.

I. GENEZA

Sfat: Citiți cartea Geneza o dată, dintr-o suflare. Cuvântul lui Dumnezeu poate fi mai bine înțeles când nu este citit pe fragmente, ci pe cărți.

Autorul: Moise (Deuteronomul 1:8, 2Împărați 13:23, 1Cronici 1:1, Ezra 6:18, Neemia 8:1, 13:1, Matei 19:7, Marcu 12:19, Luca 16:31, 24:27, 44, Faptele 26:22. 28:23)

Numele: Geneza – origine, naștere. ebr. *toledot* – origini, generații.

Data: Sec. XV î.d.Cr. Cartea acoperă o perioadă de cca. 2000 de ani.

Scop: Cartea Geneza descoperă caracterul și intențiile lui Dumnezeu pentru omul creat.

Locații geografice: Cornul de aur (zona cuprinsă între Tigru și Eufrat), Babel (Irak), Egipt, Palestina (Canaan).

Cartea Geneza este împărțită în zece secțiuni (toledot-uri) care încep cu expresia „iată istoria” (1:1-2:26 formula în 2:4, 5:1-6-8, 6:9-9:29, 10:1-11:9, 11:10-26, 11:27-25:11, 25:12-18, 25:19-35:29, 36:1-37:1, 37:2-50:26). Conține zece liste de genealogii – 4:17-18, 5:1-32, 10:1-5, 6-20, 21-31, 11:10-26, 27-29... acestea nu sunt complete însă subliniază continuitatea de la Adam la Avraam. Listele de genealogii ilustrează continuitatea planului de răscumpărare a lui Dumnezeu și o selecție progresivă datorită suveranității lui Dumnezeu în acest plan. Sunt prezentate mai în detaliu personaje precum: Adam, Noe, Avraam, Isaac, Iacov, Iosif

Biografiile și incidentele istorice scrise în cartea Geneza au un scop spiritual, arată faptul că Dumnezeu este preocupat de fiecare om. Cartea Geneza este Cartea Începuturilor – Începutul creației, omului, sabatului, căsătoriei, păcatului, harului, raselor, Israelului.

Famiiliile din cartea Geneza ilustrează planul de răscumpărarea a lui Dumnezeu. Personajul proeminent este Avraam (Se poate observa genealogia lui, urmașii lui).

Împărțirea Cărții Geneza: Cap. 1-11 - Primele 11 capitole prezintă Creația și alte evenimente majore de la începuturile omenirii. Cap. 12-50 - Următoarele 39 de capitole îl au în prim plan pe Avraam și pe cei din familia sa.

Evenimentele din cartea Geneza:

Creația – a avut loc în șase zile.

Căderea – în Eden (platou), locație plasată între râurile Tigru, Eufrat,

Potopul – catastrofă universală a cuprins tot pământul (Geneza)

Turnul Babel – eveniment ce a dus la încurcarea limbilor și împrăștierea oamenilor pe întreg pământul – Câmpia Șinear – Irakul de azi.

Avraam – părintele națiunii Israel, este chemat din Ur, Haldeea (Irakul de azi), călătorește în Mesopotamia (de azi), Canaan (Israelul de azi), Egipt (Egiptul de azi)

Isaac – Canaan, Filistia

Iacov – Mesopotamia, Canaan

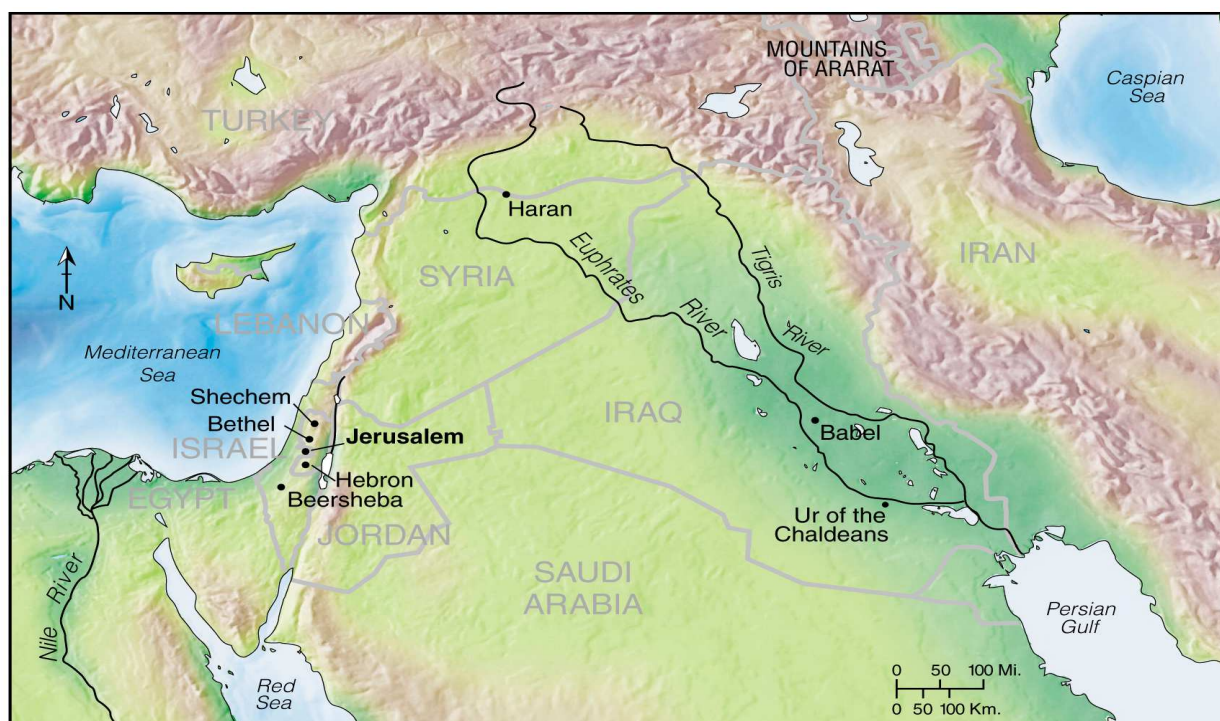
Iosif – Canaan, Egipt.

TABEL - TEME MAJORE ÎN GENEZA

TEMA	EXPLICAȚIA	IMPORTANȚA
Începuturi	Geneza explică începuturile multor realități importante: universului, pământului, omenirii, păcatului, planului de mântuire al lui Dumnezeu.	Pământul și tot ce a fost creat la început au fost bune. Dumnezeu l-a creat pe om unic. Cel ce susține viața este Dumnezeu.
Neascultarea	Oamenii vor fi mereu puși în fața unor alegeri. Neascultarea apare când oamenii aleg să nu urmeze planul lui Dumnezeu.	În cartea Geneza este explicat de ce sunt oamenii răi: deoarece au ales să facă răul. Chiar și oamenii mari ai credinței au avut greșeli.
Păcatul	Păcatul ruinează viețile oamenilor. Asta se întâmplă când nu este ascultare de Dumnezeu.	Trăirea unei vieți după voia lui Dumnezeu aduce împlinire.

Promisiunile	Dumnezeu a făcut promisiuni pentru a-i ajuta și proteja pe oameni. Astfel de promisiuni sunt numite și legăminte.	Dumnezeu a promis iubire, acceptare, iertare. El și-a împlinit promisiunile în vremurile de demult, le împlinește și acum.
Ascultarea	Opusul păcatului este ascultarea. Ascultarea de Dumnezeu duce la restaurarea relației cu El.	Singurul mod de a beneficia de promisiunile lui Dumnezeu este ascultarea de El.
Prosperitatea	Prosperitate înseamnă mai mult decât bogăție materială. Adevărata prosperitate și împlinire vine în urma ascultării de Dumnezeu.	Când oamenii ascultă de Dumnezeu au parte de pace cu El, cu alții, cu ei înșiși.
Israelul	Dumnezeu a ales pe Avraam și a făcut ca din el să se nască națiunea lui Israel. Scopul a fost de a avea un popor între popoare care să urmeze căile Lui, un popor care să-L facă decunoscut, un popor în care să se nască Domnul Isus Cristos, Mântuitorul.	Dumnezeu dorește și azi oameni care să-L urmeze. Suntem chemați să proclamăm adevărul și dragostea tuturor neamurilor. E nevoie de atenție în împlinirea acestei misiuni.

HARTA – LOCURI GEOGRAFICE IMPORTANTE ÎN CARTEA GENEZA

Modern names and boundaries are shown in gray.

Muntele Ararat – Pe acest munte s-a orpît arca lui Noe. (Geneza 8:4)

Babel – Este locul în care oamenii în neascultare de Dumnezeu au încercat să construiască Turnul Babel. Pedepșa lui Dumnezeu a constat în împărțirea limbilor. (Geneza 11:8-9)

Ur din Caldeea – Din această localitate provenea Avraam. (Geneza 11:27-28)

Haran – Locul din valea râului Eufirat în care s-au așezat cei din familia lui Avraam. (Geneza 11:31)

Sihem – Lângă Sihem s-a așezat Avraam când a ajuns în Țara Promisă (Canaan). (Geneza 12:6)

Hebron – Apoi Avraam s-a mutat la Hebron. Isaac și Iacov au locuit și au fost îngropați aici.

Beerșeba – Aici a avut loc conflictul dintre Avraam și Abimelec. (Geneza 21:31) Mai târziu aici i s-a arătat Dumnezeu lui Isaac. (Geneza 26:23-25)

Betel – Locul unde i s-a arătat Dumnezeu lui Iacov când fugea de Esau. (Geneza 28:10-22) Mai târziu Iacov s-a întors la Betel. (Geneza 35:1)

Egiptul – Țara în care a fost vândut Iosif ca sclav, țară unde s-a coborât Iacov cu familia sa. (Geneza 46:3-7)

CREAȚIA – cap. 1-2

1.1 Prima zi a creației este prezentată în textul, Genesa 1:1-5

Trebuie menționat faptul că versetul 1, din Genesa 1, este o relatare generică a actului creației, apoi începând cu versetul 2, autorul redă actul creației în sine, prezentând acțiunile lui Dumnezeu în fiecare zi a săptămânii creației. Versetul 1, este un fel de preludiu la opera creației. Nu există o distanță de timp între versetul 1 și versetele următoare așa cum au încercat să sugereze anumiți teologi din dorința de a armoniza textul biblic cu anumite teorii științifice. “*La început Dumnezeu a făcut cerurile și pământul.*” (Genesa 1:1) Această expresie deschide o perspectivă cosmică, dezvăluind orizontul îndepărtat al începuturilor tuturor lucrurilor. Scripturile nu argumentează existența lui Dumnezeu, ci ele pur și simplu afirmă că El este Creatorul cerurilor și al pământului. Dumnezeu este înainte de toate, El este sursa și Făcătorul a ceea ce există. Înainte de El nu există nimic. În prima zi a creației Dumnezeu a creat cerurile –

spațiul, pământul care era acoperit de ape – **materia**, lumina – **energia**, a separat lumina de întuneric și a numit-o zi, iar întunericul la numit noapte – **timpul**.

1.2 A doua zi a creației este prezentată în textul, Genesa 1:6-8

În a doua zi a creației Dumnezeu a creat cerul adică atmosfera pământului (aerul, norii). Atmosfera asigură mediul plăcut, temperatura potrivită pentru omenire. Firmamentul este un filtru natural care desparte nivelele atmosferice. Cu privire la lucrarea din a doua zi a creației John Phillips face următorul comentariu:

Cantitatea de vapori suspendată continuu în aer deasupra noastră este estimată la 54 trilioane 460 miliarde de tone. Apa este de 773 de ori mai grea decât aerul, așa că asta vă poate da o idee despre forța necesară despărțirii apelor de ape. Precipitațiile anuale, care cad pe pământ sub formă de ploaie sau zăpadă, sunt echivalente cu 1860 mile cubice, destul ca să acopere întreg pământul cu un strat de apă de aproape un metru. Provizia de ape de deasupra pământului este menținută prin evaporare.⁹

Se poate afirma că vastitatea cerului vorbește despre distanța infinită dintre Dumnezeu și omenirea căzută. Strălucirea și puritatea cerului vorbesc despre slava și sfințenia lui Dumnezeu.

1.3 A treia zi a creației este prezentată în textul, Genesa 1:9-13

În a treia zi “a urmat separarea uscatului de apă, astfel încât vegetația să apară la timpul cuvenit”.¹⁰ Dumnezeu s-a ocupat de partea de la suprafața pământului, a creat uscatul și vegetația. Dumnezeu a poruncit ca “*să dea pământul verdeață*”. (Genesa 1:11) Textul Scripturii menționează două categorii principale de plante: ierburile cu sămânță și pomii roditori. În înțelepciunea Sa, Dumnezeu a creat diferite soiuri de plante. John Phillips remarcă:

Viața nu a apărut la întâmplare pe pământ într-o formă fragilă, singulară, care să se lupte să supraviețuiască, ci într-o varietate și cu o putere de înmulțire care depășește imaginația. Se estimează că există peste 100 000 de specii de plante pe pământ și mai mult de 5 000 de varietăți de iarbă.¹¹

Expresia “*după soiul lor*” (Genesa 1:12) apare de zece ori în Genesa 1, și are un sens mai larg, astfel ea poate include speciile, clasele, grupele. De asemeni expresia “*după soiul lor*” de

⁹ John, Phillips, *Comentariu asupra Genezei*, (București, Editura Stephanus, 1997), p.19

¹⁰ Samuel, J. Schultz, *Călătorie prin Vechiul Testament*, p. 25

¹¹ John, Phillips, *Comentariu asupra Genezei*, p. 21

notă de un anumit gen de separare, separare ce include cele de același fel și exclude cele de alt fel. Așa se păstrează ordine în creație. Speciile au fost create distinct de la început de către Dumnezeu, nu au evoluat una din alta. Stuart Burgess susține că trebuie remarcat “faptul că plantele erau mature, întrucât Adam a putut mânca imediat din roadele lor. Această trăsătură Îl descoperă pe Dumnezeu ca pe un meșter care nu trebuie să aștepte perioade lungi de timp, pentru a-și atinge scopurile.”¹² Biblia descrie pământul sferic, suspendat în spațiu.¹³ (Proverbele 8:27, Isaia 40:22, Iov 26:7) Conform relatării biblice, în a treia zi Dumnezeu crează uscatul și vegetația. Prin crearea uscatului Dumnezeu a făcut locuibil pământul în ziua a treia.

1.4 A patra zi a creației este prezentată în textul, Genesa 1:14-19

În această zi Dumnezeu a creat luminătorii (soarele, luna, stelele) și i-a așezat în întinderea cerului, ca să lumineze pământul. Soarele, luna și stelele au fost create pentru a sluji pământul. Soarele este cea mai importantă stea dintre stele. Importanța soarelui nu constă în complexitatea lui (știința susține că soarele este alcătuit în mare parte din hidrogen și heliu), ci în misiunea lui. Misiunea lui este de a “despărți ziua de noapte” și de a “lumina pământul” (Genesa 1:14-15), de a încălzi pământul. Diametrul soarelui este de aproximativ de patru sute de ori mai mare decât diametrul lunii. La rândul ei luna este mai complexă decât soarele și a fost creată cu menirea de a stăpâni noaptea. (Genesa 1:16) O face, reflectând lumina soarelui asupra porțiunii de pământ care a întors spatele în timpul nopții luminii directe ale soarelui. Stuart Burgess explică aparenta contradicție cu privire la crearea luminii în prima zi și crearea luminătorilor în ziua a patra:

Este important să subliniem faptul că Pământul a primit lumină în aceeași zi în care au fost create stelele, deși în prezent, luminii îi ia un timp îndelungat să călătorească de la stele îndepărtate până la Pământ. Motivul pentru care stelele au luminat atât de repede planeta noastră este că Dumnezeu a creat un univers *matur*. Conceptul de creație matură se vede deslușit pe parcursul întregii săptămâni de creație. Săptămâna de creație a presupus întocmirea supranaturală a unui Pământ matur, a vegetației mature și a viețuitoarelor mature. Prin urmare, totul avea o vârstă aparentă, deși era nou-nouț... Dumnezeu nu numai că a făcut stelele și lumina, dar a impus și legile fizice care guvernează existența stelelor și a luminii.¹⁴

¹² Stuart, Burgess, *Amprente ale inteligenței creatoare*, p. 243

¹³ Henry, M. Morris, *Bazele biblice ale științei moderne*, (Illinois, SUA: Editura Societatea Misionară Română, 1993), p. 235

¹⁴ Stuart, Burgess, *Amprente ale inteligenței creatoare*, p. 244

După cum menționează și Samule Schultz “în a patra zi luminătorii cerului au început să funcționeze la locurile lor pentru a determina durata, anotimpurile, anii și zilele pe pământ.”¹⁵ Nimeni nu a putut calcula numărul de stele creat de Dumnezeu, El însă le știe pe nume. “*El socotește numărul stelelor și le dă nume la toate.*” (Psalmul 147:4, Isaia 40:26) Nu numai că Dumnezeu le-a dat nume stelelor, Scriptura ne face cunoscut faptul că ele se deosebesc între ele prin mărime și prin strălucire. (Genesa 1: 16, 1Corinteni 15:41) Individualitatea fiecărei stele este demonstrată științific. Frumusețea actului creației făptuit de Dumnezeu se vede în mulțimea, frumusețea, individualitatea lucrurilor create de El.

1.5 A cincea zi a creației este prezentată în textul, Genesa 1:20-23

În ziua a cincea Dumnezeu a creat viețuitoarele marine (fauna acvatică) și păsările. Peste 70 la sută din suprafața pământului este apă, cu toate acestea, Dumnezeu a umplut apele cu viețuitoare acvatice și văzduhul cu păsări și tot felul de vietăți, creând o mare varietate de pești și păsări. Dumnezeu a binecuvântat toate viețuitoarele de cari mișună apele și orice pasăre înaripată, ca să se înmulțească și să umple apele și pământul. De remarcat este faptul că atât viețuitoarele marine cât și viețuitoarele înaripate au fost făcute după soiul lor. Descoperirile recente arată că există vietăți chiar și în mediile cele mai ostile și cele mai îndepărtate. În ziua a cincea se face referire pentru prima dată la forme de viață conștientă. Viața nu a apărut accidental, ci ca rezultat al puterii poruncii lui Dumnezeu.

1.6 A șasea zi a creației este prezentată în textul, Genesa 1:24-31

În ziua a șasea Dumnezeu a creat viețuitoarele terestre, pe Adam și Eva. Cu multă generozitate, Dumnezeu a ales o singură planetă, pe care a umplut-o cu un număr uimitor de forme de viață. În Genesa capitolul 1, versetul 24, viețuitoarele sunt împărțite în trei mari categorii: “*vite*” (sau dobitoacele) în care sunt incluse animalele domestice; “*târâtoare*” care se referă la reptile și la alte animale și insecte ce au picioare atât de mici încât se târesc sau par că alunecă pe suprafața solului; și “*fiare pământeste*” categorie în care se includ animalele sălbatice, nedomesticite.¹⁶ Se poate afirma că creația lui Dumnezeu în ziua a șasea atinge un punct maxim atunci când El îl crează pe om.

¹⁵ Samuel, J. Schultz, *Călătorie prin Vechiul Testament*, p. 25

¹⁶ Philip, Eveson, *Cartea Originilor*, p. 32

1.6.1 Crearea omului

Tot în ziua a șasea Dumnezeu l-a creat pe om (ebr. *adam*). Crearea omului este apogeul creației divine. Biblia prezintă detalii despre modul în care a fost creat omul. Omul a fost creat în urma unui sfat divin, într-un mod cu totul deosebit față de întreaga creație. Dumnezeu a creat universul rostind porunci, însă El l-a modelat (format) pe om din țărâna pământului, apoi Domnul i-a dat viața, transmitându-i viață din Sine (suflându-i în nări suflare de viață). Jean Calvin comentează: “Până acum L-am văzut pe Dumnezeu doar poruncind; acum, când Se apropie de punctul culminant al operei Sale, Îl vedem deliberând. În acest mod atenția ne este îndreptată spre demnitatea naturii noastre”.¹⁷ Faptul că Însuși Dumnezeu, a suflat în om suflare de viață, este o dovadă că omul este o ființă specială. Nu doar că Dumnezeu a folosit o metodă intimă pentru a-l crea pe om, El l-a făcut pe om după “chipul și asemănarea” Sa. “Apoi Dumnezeu a zis: “Să facem om după chipul Nostru după asemănarea Noastră; ...Dumnezeu a făcut pe om după chipul Său; I-a făcut după chipul lui Dumnezeu; parte bărbătească și parte femeiască i-a făcut.” (Genesa 1:26-27) **Scopul** pentru care l-a făcut Dumnezeu pe om, este unul special ca “el să stăpânească peste” pământ și viețuitoare. (Genesa 1:26) Desigur că acest adevăr intră în contradicție cu teoria evoluției, care susține că omul ar fi printre ultimele forme de viață evoluat, drept consecință din prisma vechimii nu poate avea stăpânire peste pământ și viețuitoare.

Dumnezeu a creat mai întâi trupul, acesta a primit ulterior sufletul. Trupul este partea materială, sufletul și duhul, partea imaterială a omului. Trupul uman provine din “țărâna pământului” și a fost modelat de Însuși Dumnezeu. Trupul este pentru credincioși, Templul Duhului Sfânt, iar datoria lor este să-L proslăvească pe Dumnezeu în trupurile lor (1Corinteni 6:19-20). Separarea trupului de suflet, adică moartea fizică, a apărut ca rezultat al păcatului, iar Domnul va judeca după faptele făcute în trup (2Corinteni 5:10).

Expresia după “chipul și asemănarea” lui Dumnezeu are mai multe semnificații. Mai întâi este de subliniat faptul că această expresie amplifică diferența dintre ființa umană și toate celelalte ființe vii. Expresia “după chipul și asemănarea Noastră” înlocuiește expresia “după

¹⁷ Philip, Eveson, *Cartea Originilor*, p. 34

soiul lor” folosită în cazul vegetației (Genesa 1:11-12), în cazul animalelor acvatice și a păsărilor (Genesa 1:21), în cazul animalelor terestre (Genesa 1:24-25).

Aceste două noțiuni “*chip*” și “*asemănare*” se întăresc reciproc și comunică adevărul că, spre deosebire de toate celelalte creaturi de pe pământ, întreaga alcătuire a omului este o oglindire a lui Dumnezeu. Expresia “*chipul și asemănarea Noastră*” are mai multe conotații. Din prea mult zel, sau prea puțină înțelepciune unii i-au dat interpretări eronate. Trebuie menționat că ‘modelul’ este Dumnezeu, omul a fost făcut de Dumnezeu și după modelul Său, iar acest fapt așează lucrurile în ordinea cuvenită, adică înainte de orice este Dumnezeu. Făcuți după “*chipul și asemănarea lui Dumnezeu*” înseamnă că omul este o ființă vie. (Faptele 17:28-29) Făcuți după *chipul lui Dumnezeu*, înseamnă că suntem personali, după cum Cel ce ne-a creat este un Dumnezeu personal. Făcuți după “*chipul și asemănarea lui Dumnezeu*” înseamnă că oamenii sunt ființe ce se pot relaționa, pot dezvolta relații.

Charles Ryrie subliniază că: “atunci când Dumnezeu l-a creat pe om după imaginea (chipul) și asemănarea Lui, l-a făcut, cum era El, ca ființă rațională, dotată cu inteligență. Inteligența omenească este, desigur, inferioară celei divine, dar este reală...omul poate înțelege semnificația cuvintelor și logica propozițiilor și paragrafelor.”¹⁸ Oamenii au conștiință de sine, omul știe că există. Oamenii au voință liberă, pot lua decizii, posedă autodeterminare. James Sire remarcă faptul că “Suntem capabili să acționăm pe cont propriu. Nu reacționăm pur și simplu la mediul nostru, ci putem acționa în conformitate cu propriul nostru caracter, cu propria noastră natură”.¹⁹

Creați “*după chipul și asemănarea lui Dumnezeu*” include viața, personalitatea, inteligența, voința, moralitatea. Adevărul că omul a fost creat *după chipul și asemănarea lui Dumnezeu* indică faptul că el posedă anumite atribute ale personalității lui Dumnezeu, atribute care nu pot fi găsite la alte creaturi.

Dumnezeu face femeia în ziua a șasea însă doar după ce bărbatul a dat nume tuturor animalelor, fapt ce presupune un anumit proces și progres al creației. În pasajul din Genesa capitolul 2, versetele 18 la 23, este descris modul în care Dumnezeu a făcut femeia. Dumnezeu

¹⁸ Charles C. Ryrie, *Teologie Elementară*, p. 22

¹⁹ James, W., Sire, *Universul de lângă noi*, (Oradea, Editura Cartea Creștină, 2005), p. 31

trimite un somn profund peste Adam, apoi îi ia una dintre coastele lui și închide carnea la loc. Din acea coastă o face pe femeie, apoi o prezintă întâiului om, lui Adam. Bărbatul recunoaște în femeie, parte din ființa lui. Modul în care Dumnezeu crează omul (pe Adam) și mai apoi femeia (pe Eva), este și interesant, și unic. Motivul pentru care Dumnezeu o face pe femeie, este ca aceasta să-i fie bărbatului un ajutor. Dumnezeu a creat femeia ca aceasta să-i fie “*un ajutor potrivit*” adică să îl completeze. Femeia are aceeași natură cu bărbatul, nu este inferioară lui. În viziunea lui Dumnezeu, bărbatul și femeia au menirea de a se completa și sprijini reciproc. Totuși bărbatul și femeia nu sunt identici în ce privește constituția lor fizică și psihologică. Apostolul Pavel folosește argumentul despre ordinea creației pentru a indica autoritatea de lider, pe care a intenționat-o Dumnezeu pentru bărbat. (1Timotei 2:12-13)

“După crearea bărbatului și a femeii, Dumnezeu l-a binecuvântat pe om și i-a poruncit să umple Pământul și să-l supună. Această binecuvântare și aceste porunci confirmă încă o dată faptul că Pământul a fost creat pentru omenire.”²⁰

Dumnezeu a creat omul printr-un act de voință, așa că a creat ființa umană ca atare, cu voință liberă. “...O mare parte dintre savanții creaționiști acceptă ideea că prima pereche umană a fost dotată de Creator cu gândire, limbaj și scriere.”²¹

În adevăr omul este coroana actului creației lui Dumnezeu. John Phillips susține că omul este unic pentru că:

Din punct de vedere *fizic*, el singur dintre toate creaturile de pe glob, merge în picioare; din punct de vedere *mental*, el singur are capacitatea să comunice într-un mod abstract; din punct de vedere *spiritual*, el singur are capacitatea să cunoască gândurile și voia lui Dumnezeu.²²

Dumnezeu a dat ca hrană viețuitoarelor toată iarba verde, iar oamenilor le-a dat ca hrană iarba care face sămânță și orice pom care are rod. (Genesa 1:29-30)

În nici o privință omul nu este înrudit cu animalele. Întreaga rasă umană se trage dintr-un singur om, omul creat de Dumnezeu, Adam. “Etnografia indică spre un cămin comun, Armenia.

²⁰ Stuart, Burgess, *Amprente ale inteligenței creatoare*, p. 246

²¹ Ioan, Străinescu, *Contribuții la bazele creaționismului științific*, în Jurnal Teologic, vol. 2, nr. 1, (București, 2003), p.104

²² John, Phillips, *Comentariu asupra Genezei*, p. 27

Filologia comparată consideră că toți oamenii au aceeași origine. Psihologia ne spune că omul are o singură origine. Fiziologia declară că toți oamenii provin din aceeași sursă, au o origine comună.”²³

Bonus: Un împărat îi spunea lui rabi Gamaliel: „Dumnezeul vostru este un hoț, deoarece stă scris: „Dumnezeul cel Veșnic făcu să pogoare un somn adânc asupra lui Adam: el a adormit și Dumnezeu i-a luat una din coastele lui.” (Geneza 2:21). Atunci fiica rabinului se adresează tatălui ei: „Dă-mi voie să răspund eu.” Apoi ea i se adresează împăratului cu următoarele cuvinte: „Vă rog să-mi puneți la dispoziție un polițist, am o plângere.” „Care-i problema?” „Niște hoți au intrat la noi în toiul nopții și au furat o testea de argint (zece piese legate împreună – lanț), lăsând în locul ei una de aur.” „Mi-aș dori și eu vizita unor asemenea pungași!” zise împăratul. Atunci fiica rabinului continuă: „Așadar, a fost un lucru minunat pentru primul om că i s-a luat o coastă și a primit în schimb o femeie!”

1.7 A șaptea zi a creației este prezentată în textul, Genesa 2:1-3

“În ziua a șaptea Dumnezeu Și-a sfârșit lucrarea...” (Geneza 2:2) Din acest pasaj se înțelege faptul că atunci când a început ziua a șaptea, lucrarea creației era deja completă. “Dumnezeu a binecuvântat ziua a șaptea și a sfințit-o, pentru că în ziua aceasta S-a odihnit de toată lucrarea Lui, pe care o zidise și o făcuse.” (Geneza 2:3) Ziua a șaptea este o zi specială pentru că este: o zi de odihnă, o zi binecuvântată, o zi sfințită.

Trebuie menționat faptul că Dumnezeu nu a obosit în cele șase zile ale lucrării de creație, întrucât puterea Sa este infinită; în ziua a șaptea, Dumnezeu S-a abținut de la lucru. Știind că omului îi va fi nevoie și de folos, să aibă o zi de odihnă, Dumnezeu a ales să dea un exemplu, care urma să fie adoptat și de omul creat după chipul și asemănarea Lui. Săptămâna divină formată din șase zile plus una a devenit tiparul după care oamenii trebuiau să trăiască.

Dumnezeu a sfințit ziua a șaptea. Este primul lucru sfințit de Dumnezeu în Biblie. Ziua de odihnă este sfântă, adică are un statut special, este distinctă de celelalte zile. Fiecare ființă umană, ar trebui să se oprească din orice activități în ziua de odihnă. Ziua de odihnă este sfințită, adică pusă deoparte pentru Domnul, așa că credincioșii sunt chemați a se pune deoparte pentru Domnul în această zi.

Se poate privi la actul creației ca la un act format din două etape; în primele trei zile Dumnezeu a imprimat formă și ordine unei planete fără formă, printr-o serie de despărțiri, în

²³ Mark, G. Cambron, *Doctrine Biblice*, p. 170

următoarele trei zile, Dumnezeu crează unele corespondențe cu primele trei zile. În prima zi Dumnezeu a creat lumina, în a patra zi Dumnezeu a creat luminători. A doua zi Dumnezeu a creat atmosfera, în a cincea zi păsările și peștii. În a treia zi Dumnezeu a creat uscatul și vegetația, în a șasea zi animalele și omul.

CĂDEREA – cap. 3-5

Diavolul ia chipul unui șarpe pentru a o ispiti pe Eva. El pune la îndoială cuvântul lui Dumnezeu, pofta ochilor, lăudăroșia vieții.

POTOPUL – cap. 6-9

Aporx. 3800 î.d.Cr. Nimicirea oamenilor și animalelor prin apă. Motivul: *„Pământul era stricat (distrus, se îndrepta spre ruină) înaintea lui Dumnezeu, pământul era plin de sânicie (violență, abuz, opresiune), ... căci orice făptură își stricase calea pe pământ. (vinovată înaintea lui Dumnezeu)”* Geneza 11-12

Nevoie de cca. 8 ori mai multă apă decât toată apa de pe planetă. Retragera unei așa cantități de apă e aproape imposibilă. Combinația dintre apa sărată și cea dulce ar fi dus la moartea speciilor de ființe ce trăiesc în apele dulci.

TURNUL BABEL – cap. 11:1-9

Babel înseamnă încurcătură. Evenimentul are loc la cca. 200 de ani de la potop. Descendenții lui Noe s-au grupat în regiunea Mesopotamiei, vorbeau aceeași limbă. Au încercat să mențină o lume unită pe baze umaniste, excluzând-l pe Dumnezeu. Și-au propus s-atingă cerul prin construirea unui turn. (Geneza 11:4) Era o încercare de a se ridica la nivelul lui Dumnezeu. Cetatea mare și turnul acela înalt aveau să fie un cartier general al oamenilor. Preocuparea lor era „să nu fim împrăștiați” (Geneza 11:4), fapt ce era contrar poruncii lui Dumnezeu. (Geneza 1:28) iar scopul lor declarat era „să-și facă un nume”. (Geneza 11:4) Au fost păcate precum: independență, neascultare, mândrie. Acel mod de gândire s-a perpetuat până în societatea modernă, anume asumarea faptului că oameni se pot descurca fără Dumnezeu, pot rezolva cu succes nevoile personale și sociale lucrând împreună. *„Domnul S-a coborât să vadă cetatea și*

turnul, pe care-l zideau fii oamenilor.” Geneza 11:5 Ce e mare în ochii oamului, Dumnezeu trebuie să coboare să vadă.

AVRAAM – cap. 11:10-25:11

„Tatăl unei mulțimi” – Omul lui Dumnezeu ales de Domnul să devină părintele poporului Isael.

ISAAC – cap. 21:1-35:29

„Cel ce râde” – Fiul lui Avraam pe care l-a primit prin făgăduință. El a moștenit binecuvântările lui Avraam. E un prototip al Domnului Isus Cristos: naștere miraculoasă, oferit ca jertfă, i s-a dat o mireasă, și-a iubit mireasa.

IACOV – cap. 25:19-50:14

„Cel ce ține de călcâi” – Moștenește binecuvântarea lui Avraam. Devine tatăl celor doisprezece seminții ale lui Israel.

IOSIF – cap. 30:22-50:26

„Adaos” – Fiul lui Iacov și Rahela. Vândut de frații săi ajunge rob în Egipt. Se păstrează curat. Dumnezeu îl înalță și ajunge conducător în Egipt. Prin el Domnul salvează viețile celor din familia lui.

BONUS: Titlul acestei cărți provine de la latinescul “genesis” care înseamnă început. Este un titlu potrivit pentru această carte ce stă la începutul canonului biblic. Nu există evidențe directe cu privire la autorul acestei cărți, însă majoritatea covârșitoare a teologilor și nu numai, îl desemnează pe Moise ca fiind autorul primei cărți din Biblie. Cea mai acceptată dată a scrierii cărții Geneza este jumătatea sec. XV î.d.Cr. Robul Domnului, Moise, a fost cel care a compilat și redactat mai multe din textele biblice (se face referire aici la genealogiile scrise în cartea Geneza, acestea ar fi putut fi transmise în formă orală din generație în generație), însă Moise, a avut parte și de revelație direct de la Dumnezeu pentru scrierea textului Biblic (se face referire la: istoria creației, istoria căderii în păcat a primilor oameni, istoria potopului, istoria turnului Babel, etc.). Geneza este o carte istorică, ce acoperă o perioadă de cca. două mii de ani. În această carte găsim

patru evenimente majore din istoria pământului și patru patriarhi. Cele patru evenimente sunt: Creația, Căderea, Potopul, Turnul Babel. Cei patru patriarhi (părinți ai națiunii iudaice) sunt: Avraam, Isaac, Iacov, Iosif. Tema acestei cărți este Suveranitatea divină manifestată în Creație, în plănuirea mântuirii și în istoria omenirii. Cartea Geneza este într-un contrast izbitor cu ateismul, cu politeismul, cu panteismul. Cartea Geneza aduce lămuriri ce privesc începuturile universului, așează adevărul începutului istoriei umane, întărește credința celor ce îl caută pe Dumnezeu.

II. EXODUL

Sfat: Citiți cartea Exodul o dată, dintr-o suflare. Cuvântul lui Dumnezeu poate fi mai bine înțeles când nu este citit pe fragmente, ci pe cărți.

Autorul: Moise (Deuteronomul 1:8, 2Împărați 13:23, 1Cronici 1:1, Ezra 6:18, Neemia 8:1, 13:1, Matei 19:7, Marcu 12:19, Luca 16:31, 24:27, 44, Faptele 26:22. 28:23)

Numele: Exodul – ieșire.

Data: Conform lui 1Împărați 6:1, construirea Templului a început în al patrulea an de domnie al lui Solomon, adică anul 966 î.d.Cr. În acel an erau 480 de ani de la ieșirea poporului Israel din Egipt. ținând cont de aceste date, ieșirea poporului Israel din Egipt a avut loc în anul 1445 î.d.Cr., în al treilea an de domnie a lui Amenhotep (1447-1421)²⁴. Cartea acoperă o perioadă de cca. 40 de ani.

Scop: Cartea Exodul descoperă caracterul, puterea și intențiile lui Dumnezeu pentru poporul Său.

Locații geografice: Acțiunea se desfășoară în Egipt, Deșertul Sinai, Muntele Horeb.

²⁴ Archer, L., Gleason, *A Survey of Old Testament Introduction*, Moody Publisher 820 N. LaSalle Boulevard, Chicago, IL., 2007, p.196

Schiță:

1. Istorie: Egipt, muntele Sinai – cap. 1-18

2. Legi, Legământ – cap. 19-24

3. Cortul Întâlnirii și Închinarea – cap. 25-50

Capitolele 1-3, chemarea lui Moise. În Exodul 19:3-8 legământul cu Avraam și sămânța lui (Geneza 12, 15, 17) este înnoit. Israelul a devenit o națiune mare, și acolo la picioarele muntelui Sinai, israeliții s-au angajat înaintea lui Yahve că vor trăi în ascultare și sfințire. Acolo au primit Legile, cele zece porunci (Exodul 20:1-17). Baza decalogului este așezată pe promisiunea lui Dumnezeu că va răscumpăra poporul (Exodul 20:2). Domnul are avertizări solemne împotriva neascultării și promisiuni de har dacă poporul ascultă (Exodul 20:6). O secțiune majoră este alocată planurilor obiectelor de la Cortul Întâlnirii în cartea Exodul (Exodul 25-28, 30, 35-40). Curtea – avea rolul de a separa israeliții de Dumnezeul cel sfânt. În ea se aflau: altarul pentru jertfe, ligheanul de aramă. Cortul – era divizat în două camere (Sfânta, Sfânta Sfințelor). În Sfânta se aflau masa pentru pâini, sfeșnicul, altarul tămâierii. După perdeaua din lăuntru (Catapetasmă) se afla Chivotul, capacul ispășirii. În chivot se aflau tablele Legii, un vas cu mană, toiagul lui Aaron.

BONUS:

Titlul acestei cărți provine de la latinescul “exodus” care înseamnă ieșire. Este un titlu potrivit pentru această carte, ce relatează despre: ieșirea poporului Israel din robia egipteană (cap.1-18), primirea Legii la muntele Sinai sau Horeb (cap.19-24), construirea Cortului Întâlnirii (cap. 25-40). Dumnezeu a intervenit într-un mod miraculos pentru scoaterea poporului Său din Egipt trimițând zece urgii ca să-l determine pe faraonul vremii, să lase poporul să plece. Interesant este faptul că zeii, magicienii, vrăjitorii egipteni sunt neputincioși și rușinați în fața degetului lui Dumnezeu. După 430 de ani petrecuți în Egipt, israeliții părăsesc în grabă țara robiei după ce i-au “jefuit” pe egipteni. Trist este faptul că israeliții n-au ascultat de Dumnezeu, ci L-au întristat prin vorbirea împotriva Lui, prin aplecarea lor spre păcat, prin încăpățânarea și nemulțumirea lor. Domnul își scoate poporul din Egipt, deoarece avea pentru ei pregătită o țară mai bună și dorea să le dea odihnă. Domnul dă Legea pentru poporul Său, ei aveau menirea să-l facă cunoscut pe Dumnezeu între neamuri, așa că trebuiau să trăiască după legile Lui. Dorința lui Dumnezeu era să locuiască în mijlocul poporului Său, de aceea a poruncit facerea Cortului Întâlnirii.

NOTĂ: Ieșirea poporului Israel din Egipt cca. 1445 î.d.Cr.

III. LEVITICUL

Sfat: Citiți cartea Leviticul o dată, dintr-o suflare. Cuvântul lui Dumnezeu poate fi mai bine înțeles când nu este citit pe fragmente, ci pe cărți.

Autorul: Moise (Deuteronomul 1:8, 2Împărați 13:23, 1Cronici 1:1, Ezra 6:18, Neemia 8:1, 13:1, Matei 19:7, Marcu 12:19, Luca 16:31, 24:27, 44, Faptele 26:22. 28:23)

Numele: Leviticul

Data: Sec. XV î.d.Cr. Cartea acoperă o perioadă de cca. 40 de ani.

Scop: Cartea Leviticul prezintă calea închinării pentru poporul Israel.

Locații geografice: Pustia Sinai

Leviticul este cartea din Biblie ce accentuează frecvent adevărul inspirației divine. De treizeci și opt de ori apare expresia „*Domnul a vorbit lui ...*” Sistemul jertfelor nu a fost invenția lui Moise, nici a evreilor, ci porunca expresă a lui Dumnezeu pentru poporul Său. Iată câteva principii de bază ce stau la fundamentul cărții Levitic: a) Menținerea sfințeniei. (Leviticul 19:2, 20:7, 26, 21:6) Dumnezeu a răscumpărat poporul Său și dorește ca acesta să trăiască în sfințenie. b) Accesul la Dumnezeu prin jertfa de ispășire. (Leviticul 4, 16) Regulile pentru jertfe sunt stabilite de Dumnezeu. c) Închinare conform poruncilor lui Dumnezeu. (Leviticul 26, 27) d) Menținerea purității sexuale. (Leviticul 18) Poporul lui Dumnezeu trebuie să se ferească de necurății sexuale, de încălcarea legăturii căsătoriei, de necurăție. e) Evitarea amestecării a ceea ce este sfânt de ceea ce este profan. (Leviticul 13, 14) f) Anul religios trebuia să fie dominant. (Leviticul 23, 24) Cifra șapte are o semnificație specială pentru poporul Domnului. Anul Sabatic – fiecare al șaptelea an era an sabatic. Fiecare a șaptea zi era zi sabatică. După fiecare patruzeci și nouă de ani, era anul jubiliar. În funcție de anul jubiliar se făceau calcule de chirie, de slujire. Sărbătorile evreilor erau: **Paștele** – se ținea pe 14 Abib (martie-aprilie) și se serba ieșirea poporului din Egipt. (Leviticul 23:5, Deuteronomul 16:1-8) Simbolică – Moartea Domnului Isus Cristos, Mielul lui Dumnezeu care ridică păcatul lumii. 1Corinteni 5:7 **Azimilor** – se sărbătorea de la 15-22 Abib (martie-aprilie), timp de șapte zile. (Leviticul 23:6-8, Deuteronomul 16:8) Simbolică – viața curată, separată de păcat. **Spicul legănat** – se sărbătorea pe 16 Abib. (Leviticul 23:11) Simbolică – învierea Domnului Isus Cristos. **Cincizecime** – sărbătoarea roadelor, se sărbătorea în a cincizecea zi de la Paște, 5 Ziv (aprilie-mai). (Exod 34:22, Leviticul 23:15-16, Deuteronomul 16:8-12) Simbolică – Venirea Duhului Sfânt. În luna Tishri, a șaptea lună, erau trei sărbători. Sărbătoarea Trâmbițelor, Ziua Ispășirii, Sărbătoarea Corturilor. **Sărbătoarea Trâmbițelor** – se sărbătorea pe 1 Tishri (septembrie-octombrie). (Numeri 28:11-15, 29:1-6) Simbolică – răpirea Bisericii. **Ziua Ispășirii** – se sărbătorea pe 10 Tishri. (Leviticul 16:1-34, Exodul 30:10-30, Numeri 29:7-11) Simbolică – iertarea poporului lui Dumnezeu. **Sărbătoarea Corturilor** – dura șapte zile din 15 Tishri până în 22 Tishri. Se serba călătoria

poporului prin pustiu. (Leviticul 23:34-42, Numeri 29:12, Deuteronomul 16:13-17) Simbolică – părtășia poporului lui Dumnezeu. În chip profetic face referire la Mileniu, la pacea și prosperitatea de atunci.

Jertfele de sânge:

Arderea de tot – avea scopul de a face ispășire pentru păcat. Trebuia sacrificat fie un bou, fie un miel, fie un ied, fie porumbel. Animalul trebuia jertfit în întregime, nici preoții, nici cel ce aducea jertfa nu lua nimic din ea.

Jertfa pentru păcat – avea scopul de a face ispășire pentru un anumit păcat. Pentru preot sau norod trebuia jertfit un taur, pentru o căpetenie trebuie jertfit un țap, pentru omul de rând o iadă. Trebuia jertfit: grăsimea. Preotul putea să ia ce a rămas. Cel ce aducea jertfa nu lua nimic.

Jertfa pentru fărădelege – când era posibil să restituie. Era jertfit un berbec.

Jertfa pentru pace – o astfel de jertfă avea trei manifestări: de mulțumire, impusă, de bună voie. Se aducea jertfă un miel fără cusur (putea fi miel sau mia, la cea de bună voie putea fi și ied sau iadă.)

Cele trei sărbători importante (cu pelerinaj la Ierusalim): **Paștele, Cincizecime, Sărbătoarea Corturilor.**

Schiță: 1.Jertfele – cap.1-7, 2.Preoția – cap.8-10, 3.Curăția – cap.11-16, 4. Legi pentru sfințire – cap.17-22, 5. Sărbătorile – cap.23, 6. Legi generale – cap.24-17

BONUS:

Cadrul în care se desfășoară evenimentele din cartea Leviticul este muntele Sinai, în al doilea an de la ieșirea din Egipt. Cartea Leviticul tratează două laturi importante din viața poporului ales: ispășirea și sfințirea. Termenul „*caphar*” apare de 48 de ori și înseamnă a acoperi. Termenul „*cadosh*” apare de cca. 100 de ori și înseamnă pus deoparte, sfânt. Cartea este structurată în două părți: Calea spre Dumnezeu, capitolele 1–17. Umblarea cu Dumnezeu, capitolele 18–27. În prima parte autorul are în vedere jertfele (1-7:38), preoții (8:1-10:20), curăția (11:1-17:16). În a doua parte, autorul are în vedere sfințirea (18:1-20:27), sărbătorile (21:1-23:44), rânduielile (24:1-27:34). Cartea Leviticul preilustrează în jertfe și sărbători Harul lui Dumnezeu și de asemenea vorbește despre faptul că Dumnezeu va accepta ca omul să poată intra în părtășie cu El, prin Domnul Isus Cristos, Mielul lui Dumnezeu, Cel care avea să fie Jertfa pentru păcatele lumii.

IV. NUMERI

Lecția pe care o putem învăța din cartea Numeri este că poporul lui Dumnezeu poate înainta doar în măsura în care se încrede în promisiunile lui Dumnezeu și se bazează pe puterea Lui.

Sfat: Citiți cartea Numeri o dată, dintr-o suflare. Cuvântul lui Dumnezeu poate fi mai bine înțeles când nu este citit pe fragmente, ci pe cărți.

Autorul: Moise (Deuteronomul 1:8, 2Împărați 13:23, 1Cronici 1:1, Ezra 6:18, Neemia 8:1, 13:1, Matei 19:7, Marcu 12:19, Luca 16:31, 24:27, 44, Faptele 26:22. 28:23)

Numele: Numeri – în ebraică se numește „în pustie”, denumirea este preluată din primul verset.

Data: Sec. XV î.d.Cr. Cartea acoperă o perioadă de cca. 40 de ani.

Scop: Cartea Numeri prezintă călătoria prin pustiu.

Locații geografice: Sinai, Cades-Barnea, câmpiile Moabului

Israelul primește învățătură de la Dumnezeu în pustie. Cea mai mare parte a cărții este narațiune istorică. **Murmur** – Ades israeliții s-au plâns în pustiu. S-au plâns de greutate – 11:1, S-au plâns de lipsa de carne – 11:4, S-au plâns de Moise și Aaron – 16:41, S-au plâns de lipsa apei – 20:2-3, S-au plâns că Domnul și Moise i-au dus în pustie (șarpele de aramă) – 21:5 **Revolte** – Aaron și Maria vorbesc împotriva lui Moise (12:1-16). Revolta de la Cadeș-Barnea după raportul negativ al celor zece iscoade (13:1-14:45). Revolta lui Core (16:1-17:13)

Schiță: Pregătirea poporului la muntele Sinai – cap. 1-10, Călătoria poporului prin pustie – cap. 11-20, Israelii în câmpiile Moabului – cap. 21-31, Gad, Ruben și Manase iau în stăpânire Galaadul la est de Iordan – cap. 32, O retrospectivă a călătoriilor – cap. 33, Instrucțiuni pentru israeliți – cap. 34-36.

BONUS:

În Septuaginta această carte se numește *Aritmoi*, (Septuaginta este traducerea Pentateuhului și a cărților Vechiului Testament din ebraică, în greacă. Scrisoarea lui Aristeas și Philon din Alexandria susțin faptul că traducerea respectivă a fost opera comună a șaptezeci de înțelepți evrei și că ea s-a realizat la Alexandria, în Egipt, în secolul al III-lea î.d.Cr., sub domnia lui Ptolemeu II). În Vulgata se numește *Numeri*. (Vulgata este o versiune a Bibliei, tradusă de Ieronim în sec. IV d.Cr., în limba latină.) Această denumire provine de la faptul că în cartea Numeri, sunt consemnate două numărători ale poporului Israel. Prima numărătoare la Sinai – capitolele 1 la 4, a doua numărătoare în câmpiile Moabului – capitolul 26. Cartea prezintă modul în care Dumnezeu își conduce poporul; El își călăuzește, își protejează, își disciplinează poporul. Nota tristă pentru cititorul cu teamă de Domnul, constă în faptul că adesea poporul lui Dumnezeu s-a dovedit a fi neascultător și răzvrătit.

V. DEUTERONOMUL

Mai este numit și Repetarea Legii

Sfat: Citiți cartea Deuteronomul o dată, dintr-o suflare. Cuvântul lui Dumnezeu poate fi mai bine înțeles când nu este citit pe fragmente, ci pe cărți.

Autorul: Moise (Deuteronomul 1:8, 2Împărați 13:23, 1Cronici 1:1, Ezra 6:18, Neemia 8:1, 13:1, Matei 19:7, Marcu 12:19, Luca 16:31, 24:27, 44, Faptele 26:22. 28:23)

Numele: Deuteronomul – Numele cărții vine de la două cuvinte din limba greacă: *deuteros* (înseamnă “a doua”) și *nomos* (înseamnă “lege”). Biblia Hebraică o numește *Elle haddebarim* (înseamnă „iată cuvintele”). În Septuaginta este numită *Devteronomion* (adică „repetarea Legii”).

Data: Sec. XV î.d.Cr. Cartea acoperă o perioadă de câteva luni, ultimele luni din viața lui Moise.

Schiță:

1. Proclamarea bunătății lui Dumnezeu – cap.1-4
2. Recapitularea Legii pentru noua generație – cap.5-26
3. Reînnoirea Legământului cu Dumnezeu – cap.27-30
4. Finalul vieții lui Moise – cap.31-34

În Deuteronomul este reasezată și sumarizată Legea ce trebuia să ghideze națiunea Israel. Moise se adresează poporului Israel în mai multe discursuri. El explică Legea și mai mult decât atât subliniază faptul că Dumnezeu cheamă poporul Său la o viață sfântă. Moise prezintă privilegiile și obligațiile pe care le au israeliții datorită legământului cu Iahve. Privește înainte spre cucerirea Canaanului, prezintă modul în care Domnul a rânduit sistemul teocratic pentru iudei. Subliniază responsabilitatea pe care o are fiecare israelit de a păstra teocrația. Iată câteva teme dominante în cartea Deuteronomul: 1. Spiritualitatea lui Dumnezeu (4:12,15,16) și unicitatea Lui (4:35,39,6:4,7:9,10:17). 2. Relația lui Dumnezeu cu poporul Său cu care este în Legământ este una bazată pe dragoste (4:37,7:13,33:3). 3. Din partea credinciosului se cere iubire pentru Dumnezeu (6:5,7:8,10:12,11:1,13:3) 4. Cel mai mare pericol pentru Israel este idolatria, Israelii trebuiau să se opună idolatriei să evite cu orice chip orice compormis (6:14,7:4,8:19,11:16) 5. Deoarece Iahve era sfânt și israeliții sunt chemați la o viață de sfințenie (7:6,26:19,28:9). Sințire însemna și abținerea de la a mânca animale necurate, aducerea de jertfe, iubire pentru alții, ajutorarea celor în nevoi. 6. Domnul răsplătește credințioșia față de legământ cu binecuvântări. Călcarea legământului era urmată de blestem (cap.28-30). 7. Îndemn – „aduți aminte și nu uita”.

BONUS:

În cartea Deuteronom sunt consemnate trei cuvântări ale lui Moise, iar acestea sunt urmate de un adaus istoric. După aproape patruzeci de ani de călătorie prin pustiu, poporul Israel ajunge lângă granițele Canaanului. În preajma cuceririi țării promise, în câmpiile Moabului, Moise repetă Legea pentru generația nouă din popor. Desigur că robul lui Dumnezeu, Moise, nu doar repetă Legea primită la Muntele Sinai, ci completează cu noi prevederi și aduce anumite explicații. După cum se poate observa din conținutul acestei cărți, discursurile lui Moise, sunt solemne și calde. Se pare că tot ceea ce se întâmplă în carte a avut loc în ultima lună de viață terestră a lui Moise. După ce rostește Legea înaintea poporului, Moise urcă pe muntele Pisga, de acolo privește spre țara promisă, țară în care nu i s-a îngăduit să intre, apoi trece din această viață la vârsta de o sută douăzeci de ani, fără să fi fost atins în trup de slăbiciunile bătrâneții. Moise a avut marele har să fie înmormântat de Dumnezeu. Ultimul capitol al cărții a fost adăugat ulterior de un alt autor. Deuteronomul cheamă poporul la ascultare față de Dumnezeu. „*Ascultă Israele...*”. Deuteronomul 6:4 Deuteronomul descoperă motivația faptelor lui Dumnezeu pentru poporul Lui; „... *pentru că Domnul vă iubește...*” Deuteronom 7:7-8 Deuteronomul arată ce ar fi putut deveni poporul Israel dacă ar fi ascultat de Dumnezeu. Vezi: Deuteronomul 28 Deuteronomul vorbește despre credințioșia lui Dumnezeu, față de poporul Lui.

IV. IOSUA

Sfat: Citiți cartea Iosua o dată, dintr-o suflare. Cuvântul lui Dumnezeu poate fi mai bine înțeles când nu este citit pe fragmente, ci pe cărți.

Autorul: Iosua

Numele: Iosua – Numele cărții vine de la autorul ei uman.

Data: 1400-1370 î.d.Cr. Cartea acoperă o perioadă de cca. 25 de ani.

Scop: Cartea Iosua prezintă: Puterea pe care o dă Dumnezeu poporului Său de a birui lumea, de a lua în posesiune moștenirea promisă. Nevoia poporului lui Dumnezeu de a menține o încredere neclintită în Dumnezeu, de a nu îngădui ca păcatul neascultării să rupă legământul și relația lui cu Dumnezeu.

Schiță: Cucerirea țării 1:1-12:24 Împărțirea țării 13:1-22:34 Ultimul discurs al lui Iosua 23:1-24:33

Locații geografice: Estul și Vestul Iordanului. Iordan, Ierihon, Ai, muntele Ebal, Gabaon, Merom, Șilo.

CONȚINUTUL

Relatează despre intrarea poporului Israel în țara promisă, Canaan; trecerea Iordanului, despre cele două campanii militare de cucerire (campania de Sud, campania de Nord), despre împărțirea țării. Spiritualizând avem în cartea Iosua - imaginea Domnului Isus Cristos, cel care își conduce poporul în biruință. Este o narațiune despre istoria poporului Israel. Începe cu preluarea statutului de conducător al lui Israel de către Iosua și se sfârșește cu ultimul discurs pe care îl ține Iosua. Aceasta este prima carte din Biblie, care poartă numele autorului ei uman. Iosua s-a născut în Egipt, din seminția lui Efraim (Num. 13:8), tatăl se numea Nun (Num. 13:8). Iosua a fost: slujitorul lui Moise (Exodul 33:11), comandant militar (Exodul 17:9), iscoadă (Num. 13:8, 16), succesorul lui Moise (Iosua 1:6). Cartea acoperă o perioadă de cca. 25 de ani (1400-1370 î.d.Cr.). Cartea Iosua, relatează despre intrarea poporului Israel în țara promisă, Canaan: despre trecerea Iordanului, despre cele două campanii militare de cucerire (campania de Sud, campania de Nord), despre împărțirea țării. Evenimentele scrise în această carte se petrec în partea de vest a râului Iordan. Cartea Iosua este: o carte a noilor începuturi pentru poporul lui Dumnezeu, o carte despre maturizare, o carte ce arată că Dumnezeu dă ceea ce are mai bun pentru poporul Lui, o carte despre luptă, o carte despre modul în care lucrează Dumnezeu în viețile oamenilor, (El folosește căi și mijloace noi, pe care nu le cunoaștem), o carte ce dezvăluie anumite principii ce se aplică în “posedarea țării”. Actualizând, în cartea Iosua sunt principii pentru posedarea promisiunilor lui Dumnezeu pentru credincioși. Spiritualizând, în cartea Iosua se găsește imaginea Domnului Isus Cristos, Cel care își conduce poporul în biruință. Iosua 1:8, este unul dintre versetele cele mai cunoscute, Iosua 24:15, este una dintre cele mai frumoase afirmații.

Ziua mai lungă – 10:12-14 lupta de la Gabaon

Chestiunea moralității în nimicirea cananiților: A fost moral ca israeliții să ucidă cananiții? Poate fi considerată asta o crimă?

- Dumnezeu nu trimite distrugerea asupra unor popoare nevinovate. Genesa 18:22-33, Numeri 31:31-35, 35:6-34, Iosua 6:17-25, 20:1-9, Evrei 11:31
- Cananiții au fost oameni vinovați și de neschimbat în bine. Genesa 9:25, Leviticul 18:25, Deuteronomul 12:29-31
- Dumnezeu a așteptat mai bine de 400 de ani înainte de a executa judecata. Genesa 15:16, Leviticul 18:24, 20:1-5, Deuteronomul 20:17-18, 2Petru 3:9
- Distrugerea națiunilor n-a fost bazată pe răutate, pe ură, a fost un act al justiției divine. Genesa 9:6, 14:13-16, Exodul 22:2, Romani 13:1-4
- Exterminarea acelor societăți decăzute a fost o poruncă directă și explicită a lui Dumnezeu, executată prin israeliți – instrumentul teocratic. Exodul 23:27-30, Deuteronomul 7:3-6, Iosua 8:24-26.

Soarta crudă dar dreaptă, rezervată popoarelor decăzute din Canaan a fost un semnal de alarmă pentru israeliții care au primit țara în dar, însă care o vor pierde din pricina necredincioșiei, cât și pentru oamenii de pe întreg pământul privitor la judecata lui Dumnezeu

împotriva păcatului și a nelegiurii. În dreptatea Sa Dumnezeu va aduce judecată dreaptă asupra fiecărui păcătos, dar nu înainte de a-Și dezvălui harul iertării și de a-i izbăvi pe toți cei ce primesc mântuirea Sa.²⁵

Cucerirea țării n-a fost un act de imperialism, ci un an de judecată a lui Dumnezeu pentru cananiți.

VII. JUDECĂTORI

Sfat: Citiți cartea Judecători o dată, dintr-o suflare. Cuvântul lui Dumnezeu poate fi mai bine înțeles când nu este citit pe fragmente, ci pe cărți.

Autorul: Tradiția iudaică îi atribuie lui Samuel scrierea acestei cărți.

Numele: Cartea și-a primit numele de la titlul oamenilor care au guvernat Israelul după moartea lui Iosua.

Data: Sec. XI î.d.Cr. Cartea acoperă o perioadă de cca. 300 de ani.

Scop: Cartea Judecători are ca temă de bază: Eșecul israeliților în a ține legământul.

Locații geografice: Estul Iordanului.

Schiță: I. Cucerirea parțială a țării – 1:1-2:5 II. Motivul pentru care au supraviețuit cananiții – 2:6-3:6 III. Opresiunea lui Cușeat Rișeataim, eliberarea adusă de Otniel – 3:7-11 IV. Opresiunea lui Eglon din Moab, eliberarea adusă prin Ehud – 3:12-30 V. Șamgar – 3:31 VI. Opresiunea lui Iabin din Hazor, eliberare adusă de Barac și Debora – 4:1-24 VII. Cântarea lui Debora – 5:1-31 VIII. Opresiunea lui Madian, eliberarea adusă de Ghedeon – 6:1-8:35 IX. Tiranul Abimelec – 9:1-57 X. Judecătorii Tola și Iair – 10:6-12:7 XI. Opresiunea amoriților, eliberare adusă de Iefta 10:6-12:7 XII. Ibțan, Elon, Abdon judecători în Israel 12:8-15 XIII Opresiunea filistenilor, eliberare adusă de Samson – 13:1-16:31 XIV. Migrarea daniților și preotul Mica – 17:1-18:31 XV. Atrocitatea de la Ghibea, războiul intern cu beniamiții – 19:1-21:25

Cartea relatează diferite evenimente din istoria poporului evreu în perioada de la moartea lui Iosua până în vremea lui Samuel. În acea perioadă de timp, Israelul se afla într-o tranziție de la

²⁵ Vasile, Talpoș, *Studiu Introductiv în Legea, Istoria și Poezia Vechiului Testament*, (București, Ed. Didactică și Pedagogică, R.A.), p.186

un statut de popor migrator la unul de popor așezat în țara promisă. Acel timp al tranziției a fost unul zbuciumat, caracterizat de idolatrie, măcinat de războaie. Când israeliții se aplecau spre idoli, Dumnezeu îngăduia invazii ale popoarelor ostile. Suferința opresiunii favoriza pocăința israeliților, iar Dumnezeu ridica eliberatori (judecători) cari conduceau poporul în războaie de eliberare și care apoi judecau poporul până la moarte. Se pot observa șapte astfel de cicluri; păcat, pedeapsă, pocăință, pace. Doisprezece judecători s-au succedat la conducere, iar cei mai de seamă au fost Ghedeon și Samson. Cartea se încheie într-un mod dramatic, prezentând idolatria Daniților și relatând despre faptele rușinoase ale oamenilor din Ghibea lui Beniamin și răzburarea celorlalte triburi. Narațiunea cărții Judecători, scoate în evidență eșecul și confuzia poporului care îl abandonează pe Dumnezeu.

Judecător	Asupritori	Opresiune	Libertate	Data aprox.
Otniel	Mesopotamia	8 ani	40 de ani	1374-1334
Ehud	Moab, Amon, Madian	18 ani	80 de ani	1316-1235
Șamgar	Madian			1230
Barac, Debora	Cananiți	20 ani	40 de ani	1216-1176
Ghedeon	Madian	7 ani	40 de ani	1169-1129
Tola, Iair	Amalec		22, 23 de ani	1120-1097
Iefta	Amon	18 ani	6 ani	1085-1079
Ibțan	Amon		7 ani	1079-1072
Elon	Amon		10 ani	1072-1062
Abdon	Amon		8 ani	1062-1054
Samson	Filistia	40 ani	20 de ani	1095-1075

Fiica lui Iefta – Sacrificiul uman era interzis la israeliți Începând cu Avraam, Dumnezeu n-a îngăduit ca Isaac să fie ucis și oferit ca jertfă, ci a pregătit un substitut, un berbec. (Geneza 22) În mod deschis Dumnezeu a condamnat și a interzis sacrificiul uman. (Leviticul 18:21, 20:2-5, Deut. 12:31, 18:10) Nu există nici o evifență că vreun israelit ar fi oferit vreo jertfă umană până

în vremea lui Ahaz (743-728 î.d.Cr.) Domnul l-a luminat pe Iefta să înțeleagă că poate fi plăcut Lui evitând acea crimă, acea urâciune. El și-a lăsat fiica să meargă în munți unde și-a plâns fecioria (Judecători 11:37-38), nu și-a plâns pierderea vieții. Apoi Iefta și-a împlinit promisiunea (v.39), și expresia „ea nu cunoscuse împreunarea cu bărbat” vorbește despre o viață trăită ca fecioară. Apoi v.40, vorbește despre un obicei al fetelor din Israel, ceea ce exclude sărbătorirea unei crime, exclude formarea unui obicei de aducere de jertfe umane. Fiica lui Iefta a fost închinată pentru toată viața ei în slujba, slujirea lui Dumnezeu. Accentul este pus pe virginitatea ei, nu pe jrtfirea ei.

VIII. RUT

Sfat: Citiți cartea Rut o dată, dintr-o suflare. Cuvântul lui Dumnezeu poate fi mai bine înțeles când nu este citit pe fragmente, ci pe cărți.

Autorul: Tradiția iudaică îi atribuie lui Samuel scrierea acestei cărți.

Numele: Cartea și-a primit numele de la numele personajului principal.

Data: Sec. XI î.d.Cr. Cartea acoperă o perioadă de cca. 150 de ani.

Scop: Istoria familiei lui Elimelec este evidențiată, deoarece din această familie s-a născut mai târziu împăratul David, și pe această linie mai târziu Iosif, tatăl adoptiv al Domnului Isus Cristos.

Locații geografice: Canaan, Madian.

Schiță: I. Migrarea în Madian – 1:1-5 II. Alegerea lui Rut – 1:6-18 III. Întoarcerea la Betleem – 1:19-22 IV. Rut capătă trecere înaintea lui Boaz – 2:1-23 V. Rut se apropie de Boaz – 3:1-18 VI. Boaz o răscumpără pe Rut – 4:1-12 VII. Nașterea lui Obed – 4:13-17 VIII. Prosperitate, genealogie – 4:18-22

Aceasta este prima carte din Biblie, care poartă nume de femeie. Numele Rut înseamnă, prietenoasă. Tradiția iudaică îl desemnează pe Samuel ca autor al cărții. Evenimentele prezentate în cartea Rut au avut loc în perioada Judecătorilor. Pe când o mare parte dintre iudei se îndepărtau de Dumnezeu, a fost o tânără moabită ce s-a apropiat de El. Elimelec împreună cu familia lui se mută în Moab din pricina foametei care s-a abătut peste Israel. Acolo cei doi fii se căsătoresc cu Moabite. În câțiva ani moare Elimelec, mor și cei doi fii ai lui. Naomi se hotărăște să se întoarcă în țara ei, le sfătuiește pe cele două nurori văduve de-acum, să se întoarcă la casele lor părintești. Orpa se desparte de ea, Rut însă se alipește de soacra ei, de poporul și de Dumnezeul lui Naomi. Dumnezeu a apreciat credința ei și i-a făcut harul să intre în poporul Său.

Mai apoi Rut s-a căsătorit cu Boaz, au avut un copil pe nume Obed, care a fost strămoș al împăratului David. Dumnezeu i-a dat harul să fie o verigă importantă în genealogia Mântuitorului. Semnificativ este faptul că marea parte a acțiunii se petrece în Betleemul lui Iuda, locul de unde era și ruda apropiată Boaz, cel care a răscumpărat ceea ce aparținuse cândva lui Elimelec. Cartea Rut are o deosebită însemnătate și din punct de vedere al aspectului moral. Naomi, soacra care își iubește și respectă nurorile. Rut, nora care își iubește, își respectă soacra. Rut nora hotărâtă să-și urmeze soacra. Rut tână care nu este ușuratică, nu caută beneficii personale. Cel mai frumos text din carte este pasajul în care Rut declară credințioasă față de Naomi și față de Dumnezeu. Rut 1:16-17 Cartea Rut anticipează chemarea neamurilor la mântuire. Cartea Rut este un apendice la cartea Judecători, prezentând încă o dată ciclul de apostazie, pedeapsă, pocăință, izbăvire. În carte găsim răspuns la întrebarea „Dacă nu ne pocăim ce se va întâmpla?” Răspunsul este exemplul prezentat, adică experiența tristă a familiei lui Elimelec. Nicăieri nu te poți ascunde de Dumnezeu, nu poți fugi de pedeapsa lui Dumnezeu. Nu există altă soluție pentru păcat în afara pocăinței. Când există pocăință autentică, Dumnezeu aduce izbăvire și binecuvântare.

Răscumpărătorul – prototip al lui Mesia

Cerințe – Să fie rudă de sânge	Împlinire în Cristos – Născut din femeie
Să poată răscumpăra	Domnul a putut plăti prețul păcatului
Să dorească să răscumpere	Domnul Și-a dat viața de bunăvoie
Să vrea să se căsătorească cu văduva	Domnul și Biserica

SAMUEL

În scrierile ebraice cărțile 1Samuel și 2Samuel alcătuiesc o singură carte. Nu este doar o carte istorică. Profetul Samuel și împăratul Saul se află în stagiul de tranziție al Israelitilor de la teocrație la monarhie. Apoi David devine personajul principal. David a fost alegerea lui Dumnezeu pentru poporul Israel. 1 și 2 Samuel include cariera lui Samuel, cariera lui Saul, regele necredincios cel care a uitat Ighământul și a devenit tiran, cariera lui David regele ce a promovat teocrația și a format o dinastie permanentă, validă, din care se trage Mesia.

Schiță:

1. Sfârșitul teocrației – 1Samuel cap. 1-7, 2. Fondarea monarhiei – 1Samuel cap. 8-31, 3. Domnia lui David asupra lui Iuda – 2Samuel cap.1-4, 4. Domnia lui David peste tot Israelul – 2Samuel cap.5-24

IX. 1SAMUEL

Schița: Samuel și eliberarea de filistenii – 1:1-7:17, Regle Saul – 8:1-15:35, Declinul lui Saul și înălțarea lui David – 16:1-21:13

Cartea Samuel acoperă peste două sute de ani (930 – 722). Cartea 1Samuel, este o carte bogată în evenimente, de aceea menține treaz interesul cititorului. Majoritatea evenimentelor gravitează în jurul a trei persoane marcante din istoria poporului Israel: Samuel, Saul și David. Ținând cont de aceasta, cartea 1Samuel, se poate împărți în trei secțiuni: lucrarea lui Samuel (cap. 1-9), domnia lui Saul (cap. 10-15, 31), viața lui David până la moartea lui Saul (cap. 16-30). Samuel a fost ridicat de Dumnezeu într-o vreme de întunecime spirituală, de înfrângere a poporului Israel, de mare eșec a oficiului preoției, ca să întărească preoția, să încheie perioada judecătorilor și să inaugureze monarhia în Israel. El era din seminția lui Levi și a îndeplinit funcțiile de judecător, preot și profet. Saul a fost primul împărat în Israel, se trăgea din seminția lui Beniamin, însă s-a dovedit a fi nereserios, fără evlavie (a adus jertfă, însă acest lucru nu îi era îngăduit), neascultător de Dumnezeu (fapt ce i-a adus repudierea). Viața lui se poate rezuma la însăși cuvintele lui „*Am lucrat ca un nebun!*” Dumnezeu l-a ales pe David să fie împărat al lui Israel, însă mai înainte l-a pregătit la oile tatălui său, la curtea împăratului ca și cântăreț, ca și comandant militar de mare succes, apoi fugar căutând să-și scape viața fiind amenințat și urmărit de Saul (socrul lui). Citirea cărții provoacă la meditare. Impresionantă este hotărârea Anei. Uimitor este faptul că Dumnezeu îi vorbește copilului Samuel. De neînțeles este faptul că Dumnezeu îngăduie nebunia respingerii Lui de către poporul Său. Uluitor este faptul că Dumnezeu oferă har după har unui împărat a cărui inimă s-a depărtat de Domnul. Măreț este ajutorul dat de Domnul unui copil care înfruntă un uriaș pentru a apăra onoarea Dumnezeului lui Israel. Revoltător este modul în care Saul și-a manifestat răutatea și înverșunarea față de David. Încurajator este faptul că Dumnezeu îl protejază și îl ridică biruitor pe cel ce smerit se încrede în El. Cartea 1Samuel a fost scrisă de mai mulți autori umani. Primele 25 de capitole, au fost scrise de Samuel, apoi e posibil ca profeții Gat și Natan să fi complectat scrierea ei. Cartea acoperă o perioadă de peste o sută de ani din istoria poporului Israel. De la Ana până la moartea împăratului Saul, cartea 1Samuel prezintă faptul că Dumnezeu intervine ca să îi salveze pe cei ce se încred în El. Pe de altă parte cartea 1Samuel învață, că neascultarea de Dumnezeu, atrage după sine suferință și un sfârșit înjositor.

X. 2SAMUEL

Schiță: David împărat – 1:1-14:33, Finalul împărăției lui David – 15:1-24:25

La început 1Samuel și 2Samuel, formau o singură carte. Cartea 2Samuel este o înregistrare a domniei împăratului David și acoperă o perioadă de cca. patruzeci de ani. Nu se știe cine a fost autorul uman al acestei cărți. Cei mai mulți teologi sunt de părere că profeții Natan și Gad sunt cei care au scris această carte. Iată o împărțire simplă a cărții 2Samuel: David înainte de a păcătui – capitolele 1-10. David după ce a păcătuit – capitolele 11-24. David primește vestea morții împăratului Saul, poruncește uciderea tânărului amalecit ce i-a adus vestea tristă, apoi îl jelește pe împăratul Saul. 2Samuel 1:1-27 După aceea David se duce la Hebron. Acolo este uns ca împărat peste seminția lui Iuda. Oamenii lui David sub comanda lui Ioab înving armata lui Iș-Boșet, fiul lui Saul condusă de Abner și casa lui Saul merge slăbind. Doi dintre comandanții armatei fiului lui Saul, Recab și Baana, îlucid pe Iș-Boșet. 2Samuel 3-4 În urma acelor evenimente reprezentanți ai tuturor semințiilor din Israel, se strâng la Hebron, unde îl ung pe David împărat peste tot Israelul. David a domnit șapte ani la Hebron. După ce ajunge împărat peste tot Israelul, David își așează capitala la Ierusalim. Cu o inimă dedicată lui Dumnezeu, împăratul David așează chivotul Domnului la Ierusalim. 2Samuel 5-6. Împăratul își exprimă dorința și face planuri pentru a construi un Templu pentru Dumnezeu. David poartă războaie cu Sirienii, cu Amoniții și obține victorii răsunătoare cu ajutorul Domnului. David își exprimă bunătatea față de urmașul prietenului său Ionatan, fiul lui Saul. 2Samuel 7-10 Punctul de cotitură din viața lui David este consemnat în capitolul 11. Împăratul David preacurvește cu Batșeba, apoi este vinovat de păcatul uciderii lui Urie, soțul Batșebeii. 2Samuel 11 David se pocăiește cu adevărat însă a suportat consecințele păcatului său. Fiul lui, Amon, comite incest și după doi ani este ucis de fratele lui, Absalom. După nouă ani de la moartea lui Amon, Absalom conduce o răscoală împotriva tatălui său David. David este nevoit să fugă din Ierusalim. Armata lui David învinge armata lui Absalom. Ioab îl ucide pe Absalom. David se întoarce la Ierusalim. Domnul îngăduie trei ani de foamete. După o vreme David poruncește numărarea poporului. Urgia lui Dumnezeu izbucnește așa că șaptezeci de mii de israeliți își pierd viața în trei zile. Cartea se încheie într-o notă pozitivă. David își recunoaște vina, cumpără locul în care urma să fie construit Templul și mânia lui Dumnezeu se potolește. 2Samuel 12-24

I & II ÎMPĂRAȚI ȘI I & II CRONICI

Aceste cărți istorice au un scop religios și sunt destul de greu de analizat. Atât cartea Împărați cât și cartea Cronici sunt înregistrări istorice consemnate din perspectivă religioasă, ce nu au în vedere o redare foarte precisă a datelor. Cartea Împărați pare a fi o lucrare a unui profet, posibil Ieremia. Cartea Cronici pare a fi o lucrare a unui preot sau levit, posibil Ezra. Spațiul alocat prezentării diferiților monarhi din poporul Israel, arată importanța domniei din perspectiva religiei și a Împărăției lui Dumnezeu. Sunt șase monarhi, a căror domnii sunt ca niște pivoți în jurul cărora se învârtă istoria religioasă. Pe de altă parte este plină de semnificație domnia care pentru un istoric secular pare să aibă o importanță mare. Un exemplu interesant este domnia lui Ieroboam al doilea, căreia Biblia îi rezervă doar câteva versete în cartea 2Împărați (2Regi 14:23-29). Cartea Cronici pare să aibă un obiectiv în plus față de cartea Împăraților, anume acela de a

arăta celor întorși din captivitate, slava primului Templu și nevoia de închinare în națiunea lui Israel.

XI. ÎMPĂRAȚI

Schiță: Domnia lui Solomon – 1:1-11:43, Primii împărați ai împărăției divizate – 12:1-16:28, Alianța dintre Iuda și Israel (personaje principale Ahab și Ilie) – 16:29-22:53

În scrierile ebraice, cărțile 1 și 2 Împărați, formau o singură carte. Aceasta a fost împărțită în două pentru că textul ebraic tradus în greacă era mai lung și nu încăpea să fie scris pe sulurile de papirus folosite în acele vremuri. Titlul sugerează conținutul acestei cărți. În ea sunt consemnate evenimente din perioada monarhiei lui Israel, fapte consemnate în cronicile vremii. Cartea acoperă o perioadă de cca. patru sute de ani. Cartea 1 Împărați, se poate împărți în două secțiuni majore: Domnia lui Solomon (cap. 1-11), Împărăția dezbinată (cap. 12-22). În prima parte a cărții se poate observa: înălțarea lui Solomon – 1-2, înțelepciunea lui Solomon – cap. 3-4, construirea Templului de către Solomon – cap. 5-8, faima lui Solomon – cap.9-10, declinul lui Solomon – cap.11. În timpul domniei lui Solomon, Israelul a cunoscut o perioadă de glorie, de abundență. Faima înțelepciunii și bogăției lui, s-a răspândit mult peste granițele Israelului. Finalul vieții lui Solomon, este un eșec, întrucât târât de iubirea de femei și-a luat multe soții și țititoare și a ajuns să construiască altare dumnezeilor soțiilor lui, chiar să se închine acelor dumnezei. După moartea lui Solomon împărăția se dezbină; zece seminți alcătuiesc Împărăția de nord, două seminți alcătuiesc Împărăția de sud. Israelul sau Împărăția de nord a avut capitala la Samaria. Iuda sau Împărăția de sud a avut capitala la Ierusalim. În a doua parte a cărții sunt consemnate evenimente și aspecte despre opt împărați ai lui Israel (Ieroboam – 12:25-14:20 – a domnit douăzeci și doi de ani, a făcut ce este rău, Nadab – 15:25-31 – a domnit doi ani, a făcut ce este rău, Baesa – 15:28-30, 32-16:7 – a domnit douăzeci și patru de ani, a făcut ce este rău, Ela – 16:8-14 – a domnit doi ani, a făcut ce este rău, Zimri – 16:9-20 – a domnit șapte zile, a făcut ce este rău, Omri – 16:16-28 – a domnit doisprezece ani, a făcut ce este rău, Ahab – 16:29-22:40 – a domnit douăzeci și doi de ani, a făcut ce este rău, Ahazia – 22:51-53 – a domnit doi ani, a făcut ce este rău) și evenimente și aspecte despre patru împărați ai lui Iuda (Roboam – 12:1-24, 14:21-31 – a domnit șaptesprezece ani, a făcut ce este rău, Abiam – 15:1-8 – a domnit trei ani, a făcut ce este rău, Asa – 15:9-24 – a domnit patruzeci și unu de ani, a făcut ce este bine, Iosafat – 22:41-50 – a domnit douăzeci și cinci de ani, a făcut ce este bine). În capitolele 17 la 19, este evidențiat profetul Ilie.

XII. 2ÎMPĂRAȚI

Schiță: Împăratul Ahazia – 1:1-18, Profetul Elisei – 2:1-9:37, Declinul și căderea Israelului – 10:1-17:41, Perioada de după căderea Samariei – 18:1-25:30

Cartea 2Împărați, este o continuare a cărții 1Împărați. În primele două capitole se relatează despre finalul vieții pământești a profetului Ilie. Profetul focului a fost răpit la cer într-un vârtej de vânt. În urma lui rămâne profetul Elisei, cel care a primit o dublă măsură din duhul lui Ilie. Faptele și cuvintele lui Elisei sunt consemnate în următoarele șapte capitole. Făcând un arc peste timp în carte, moartea profetului este consemnată în capitolul 13. Primele zece capitole se ocupă cu precădere de Împărăția de Nord. În capitolele 11 la 17, este redată o istorie alternativă a evenimentelor ce s-au petrecut în cele două regate. În capitolele 18 la 25, sunt consemnate doar evenimente din istoria Împărăției de Sud, regatul lui Iuda. Ahazia fiul lui Ahab, este primul împărat al lui Israel menționat în această carte. De la Ahazia până la ducerea Israelului (cele zece seminții) în robia asiriană au mai fost unsprezece împărați. Toți aceștia au avut un caracter rău, au fost idolatrii, au condus poporul în rătăcire față de Dumnezeu, au urmat calea lui Ieroboam. Cele două seminții și jumătate de la est de Iordan (Gad, Ruben, ½ Manase) au fost cucerite de către Tiglat Pileser, împăratul Asiriei. (2Împărați 15:29) Treisprezece ani mai târziu, în anul 722 î.e.n. cade capitala regatului de nord, Samaria. Salmanasar asirianul conduce campania militară și după trei ani de asediu, Samaria este cucerită. (2Împărați 17:3-6) Regatul lui Iuda a mai continuat încă o sută douăzeci de ani. Primul împărat din Iuda menționat în carte, este Ioram (8:16). După el au mai domnit încă cincisprezece împărați. Dintre aceștia Ioas, (11:1-12:21), Amația (14:1-14), Ozia (15:1-7), Iotam (15:32-38), Ezechia (18:1-20:21) și Iosia (22:1-23:30) s-au remarcat a fi împărați buni, ceilalți nouă au fost răi, păcătoși, idolatrii, ucigași. Babilonienii au cucerit regatul de sud în timpul împăratului Ioiachim (23:36-24:2). După opt ani Nebucadnețar jefuiește Ierusalimul, ia prizonieri zece mii de oameni inclusiv pe împăratul Ioiachin și îl așează pe tron, pe Zedechia (24:8-17). Zedechia se răscoală împotriva Babilonului, Nebucadnețar înăbușește acea răscoală cu cruzime. După o perioadă de asediu, Ierusalimul a fost cucerit, Templul a fost distrus, casele transformate în ruine. Dumnezeu a îngăduit ca robia să vină ca o pedeapsă pentru poporul neascultător și idolatru. Cartea se încheie cu o notă de speranță. Ioiachin, împăratul lui Iuda, întemnițat în Babilon, este eliberat, este așezat într-o poziție înaltă, beneficiază de bunătatea lui Evil-Merodac. (25:27-30)

În această perioadă de timp se încadrează profeții: Obadia, Ioel, Iona.

XIII. 1CRONICI

În scrierile ebraice, cărțile 1 și 2 Cronici, formau un singur sul. Tradiția ebraică sugerează faptul că Ezra ar fi autorul uman al cărții. Din cuprinsul cărții, se desprinde faptul că el și-a luat informațiile din surse precum: analele împăratului David (1Cronici 27:24), cartea lui Samuel, cartea lui Natan și cartea lui Gat (1Cronici 29:29). Cât privește data scrierii, 1Cronici a fost scrisă în sec. V î.d.Cr., întrucât se menționează în ea o monedă persană, *daric* (1Cronici 29:7). Cartea 1Cronici este o carte istorică. 1Cronici poate fi împărțită în două: prima parte capitolele 1 la 9, a doua parte capitolele 10 la 29. Prima parte prezintă unsprezece liste cu genealogii și descendenți, începând cu Adam și până la împăratul Saul. Genealogia Patriarhilor 1:1-34, Genealogia lui Iuda 2:1-55, Genealogia lui David 3:1-24, Genealogia lui Iuda 4:1-23, Genealogia lui Simeon 4:24-43, Genealogia triburilor din Transiordania (Ruben, Gad, ½ Manase) 5:1-26, Genealogia lui Levi 6:1-87, Genealogia a șase seminții din nord (Isahar, Beniamin, Neftali, Manase, Efraim, Așer) 7:1-40, Genealogia lui Beniamin 8:1-40, Genealogia locuitorilor Ierusalimului 9:1-34, Genealogia lui Saul 9:35-44. Genealogiile subliniază faptul că Dumnezeu și-a ales un popor, pe care l-a ocrotit și călăuzit de-alungul vremurilor. Aceste genealogii erau importante pentru înțelegerea trecutului, prezentului dar și a viitorului poporului lui Dumnezeu. Cât privește viitorul poporul întors din robie trebuia să-și reia teritoriile și să-și refacă viața spirituală, iar pentru asta, genealogiile au avut un rol important. A doua parte a cărții, redă domnia lui David imediat după moartea lui Saul. Oricine citește poate observa că dinastia regelui David a fost rânduie și direcționată de Dumnezeu. Dinastia lui David a început în jurul anului 1011 î.d.Cr. și a continuat în împărăția de sud, până în anul 586 î.d.Cr. când a fost cucerit Ierusalimul de către babilonieni. Împăratul David s-a remarcat prin multe lucruri bune. Inima lui a fost o inimă deschisă pentru Dumnezeu. David a iubit pe Domnul, l-a slujit, a dăruit pentru El.

XIV. 2CRONICI

Cartea 2Cronici, începe cu domnia lui Solomon, continuă cu construirea Templului, apoi prezintă împărăția lui Iuda, și se încheie cu ducerea în captivitatea babiloniană a Împărăției de sud. Începutul cărții este glorios însă finalul ei este unul tragic. În istoria poporului Israel, împăratul Solomon a fost cel mai magnific. Timpul domniei lui Solomon a fost unul de pace (cap. 1-9), timpul domniei lui Roboam a fost unul de blam (cap.10-12), timpul domniei lui Abia a fost unul frământat (cap. 13), timpul domniei lui Asa a fost unul de fericire (cap. 14-16), timpul domniei lui Iosafat a fost unul prosper (cap. 7-20), timpul domniei lui Ioram a fost unul al părăsirii lui Dumnezeu (cap. 24), timpul domniei lui Ahazia a fost unul al păcatului (cap. 22), timpul de domnie al lui Ioas unul al înviorării spirituale apoi al decăderii (cap. 23-24), timpul de domnie al lui Amația, unul aplecării spre idoli edomiților (cap.25), timpul domniei lui Ozia unul al prosperității (cap.26), timpul de domnie al lui Iotam unul al declinului spiritual (cap. 27),

timpul de domnie al lui Ahaz unul al promovării idolatriei (cap. 28), timpul domniei lui Ezechia unul al întoarcerii spre Domnul (cap. 29-32), timpul domniei lui Manase unul al fărâdelegilor (cap. 33), timpul de domnie al lui Amon unul al ruinării (cap.33), timpul domniei lui Iosia unul al reformelor (cap.34-35). Ioahaz, Eliachim, Ioiachin, Zedechia (cap.36) au fost împărați marionete ale marilor puteri ale vremii (Egipt, Babilon). Rămâne în picioare cel mai cunoscut verset al cărții; *„dacă poporul Meu, peste care este chemat Numele Meu se va smeri, se va ruga și va căuta Fața Mea și se va abate de la căile lui rele, îl voi asculta din ceruri, îi voi ierta păcatul și-i voi tămădui țara.”* 2Cronici 7:14

XV. EZRA

Cele trei cărți mai mici care ne stau acum în față – Ezra, Neemia și Estera – încheie seria celor 17 cărți istorice care alcătuiesc prima secțiune a Vechiului Testament. Aceste trei cărți trebuiesc studiate împreună deoarece ele înregistrează lucrarea lui Dumnezeu cu poporul Israel după întoarcerea evreilor din robia Babiloniană. Ezra și Neemia se ocupă de „rămășița” care s-a întors în Ierusalim și în Iudea, iar Estera explică ce s-a întâmplat cu poporul care a preferat să rămână prin țările în care fuseseră duși. Pentru o mai bună înțelegere a acestor cărți care marchează sfârșitul cronicilor istorice este bine să citim și ultimele trei cărți din secțiunea cărților profetice: Hagai, Zaharia și Maleahi, căci ei au fost profeții ridicați de Dumnezeu în Israel în perioada de după robie.

De fapt, pentru a le așeza în cronologia istoriei lui Israel, toate cărțile menționate mai sus fac parte din cele dedicate perioade de „luptă pentru supraviețuire“. Iată-le așezate în ordinea evenimentelor pe care le descriu: Ezechiel, Daniel, Estera, Ezra și Neemia, Hagai Zaharia, Maleahi

Imperiul Babilonian a căzut în anul 539 d.Cr., fiind înlocuit de Imperiul Persan al lui Cir (Cirus).
Vezi: Ezra 1:1-4

Edictul a proclamat dreptul evreilor de a se întorce în patria natală și datoria lor de a reconstrui Templul de la Ierusalim. Hotărârile au fost în spiritul tuturor celorlalte edicte date de Cir descoperite de arheologi. În timp ce asirienii și babilonienii au impus închinarea la zeii lor tuturor națiunilor cucerite, persanii au căutat să instaureze un climat de împăcare cu toate națiunile, respectându-le dumnezeii și chiar închinându-se lor.

Titlul: Dacă această carte ar fi fost numită nu după numele autorului ei, ci după conținutul pe care îl are, ea ar fi putut fi intitulată: „Cartea restaurării”, „Cartea repatrierii” sau „Cronica rămășiței lui Iuda”. Dacă ar fi fost numită după numele eroilor ei principali, ar fi trebuit să i se spună: „Cartea lui Zorobabel și a lui Ezra”. Titlul ei este însă „Ezra” și aceasta subliniază și mai mult rolul jucat de această extraordinară personalitate în lucrarea pe care Dumnezeu a făcut-o pentru reșezarea Israelului în tiparul divin.

Autorul: Ezra face parte din marele triumvirat al cărturarilor responsabili pentru scrierea Vechiului Testament: Moise, Samuel și Ezra. Acest om fascinant a purtat un nume providențial

care se traduce „ajutor“ (numele lui Neemia înseamnă „mângâiere“). Ezra a fost un descendent direct din Aaron, prin Eleazar, Fineas și Țadoc (Ezra 7:1-5).

Faptul că Ezra este socotit autorul originalului ebraic al cărților 1 și 2 Cronici, Ezra și Neemia nu înseamnă că el nu a folosit fragmente din scrierile altor autori sau că porțiunea autobiografică din cartea Neemia nu ar fi putut fi scrisă chiar de Neemia însuși.

Textul ne spune că Ezra a adus Legea lui Dumnezeu cu el, probabil cele cinci cărți ale lui Moise:

Era „iscusit“ în Lege pentru că a făcut trei lucruri: a studiat-o, a împlinit-o și a propovăduit-o. Este relativ ușor să le faci pe prima și a treia, dar este și mai importantă să faci pe cea de a doua, să însoțești cuvintele spuse cu dovada unei vieți corespunzătoare.

Studierea Scripturii l-a făcut pe Ezra să aibă o inimă sensibilă care a plâns pentru păcatele altora. Este una să plângi pentru greșelile tale și cu totul alta să plângi pentru greșelile altora! Pentru așa ceva se cere o maturitate duhovnicească pe care foarte puțini o au.

Data: Cartea se ocupă cu unul dintre cele mai importante evenimente din istoria Israelului: întoarcerea din robie. Această întoarcere nu s-a făcut într-o singură etapă, ci în mai multe. Tot așa și pentru consemnarea evenimentelor putem presupune că există mai multe date ale scrierii. Refacerea vieții religioase a Israelului a durat o perioadă de aproximativ o sută de ani. În acest interval de timp au existat două perioade mai mici de o excepțională importanță:

1. Cei 20 de ani (537-517 î.Cr.) scurși între darea decretului lui Cir-persanul și pînă într-al șaselea an al domniei lui Darius-medul, în care, sub conducerea lui Zorobabel ca guvernator și Iosua ca preot, poporul a rezidit Templul. Pentru cunoașterea evenimentelor din această perioadă citiți Ezra 1-6, Zaharia și Hagai, ultimele două capitole din cartea 1 Cronici, primul capitol din cartea 2 Cronici, Psalmii 126 și 137, precum și referințele despre împăratul persan Cir din cartea profetului Isaia (Isaia 44:23 pînă la 45:8).

2. Cei 25 de ani (458-433 î.Cr.) în care Neemia, ca guvernator, Ezra, ca preot au condus lucrarea de refacere a zidurilor Ierusalimului, în vremea aceea a activat profetul Maleahi.

În cartea Ezra ne întîlnim cu amîndouă aceste perioade, în Neemia găsim numai cea de a doua perioadă.

Contextul istoric: Evreii au fost duși în robie mai întîi de asirieni (1 Împ. 17) și apoi de babilonieni (2 Împ. 25). După 70 de ani de robie, împăratul persan Cir le-a dat dreptul de a se întoarce în țara lor. Babilonul căzuse între timp sub cucerirea medo-persanilor (Octombrie 539 î.Cr.). Cele zece seminții luate în robie de asirieni nu s-au mai întors în Israel, în anul 537 î.Cr. s-au întors în Israel primii evrei veniți din robie. În anul 516 î.Cr. a fost încheiată reclădirea Templului, în anul 479 î.Cr. Estera a devenit împărăteasa Persiei (ca soție a lui Xerxes). În anul 458 î.Cr. Ezra a condus cel de al doilea convoi de evrei care s-au întors din robie, în anul 445 î.Cr. Neemia a reconstruit zidurile Ierusalimului.

Schița: Capitolele 1 la 6, prezintă cum sub conducerea lui Zorobabel (guvernator) și a lui Iosua (preot) a fost rezidit Templul de la Ierusalim. Capitolul 1, întoarcerea în țară. Capitolul 2, cronici de neam. Capitolul 3, construirea Altarului și a Templului. Capitolul 4, împiedicarea construirii Templului. Capitolul 5, construirea Templului în pofida opunerii vrăjmașilor. Capitolul 6,

terminarea construcției Templului. Capitole 7 la 10, descriu întoarcerea lui Ezra la Ierusalim, lucrarea lui de reformă spirituală. Capitolele 7 și 8 descriu întoarcerea convoiului de evrei sub conducerea lui Ezra. Capitolul 9, rugăciunea de mărturisire a lui Ezra. Capitolul 10, curățirea poporului.

Ezra înseamnă “Domnul este ajutorul meu”. Cartea Ezra, este cartea repatrierii evreilor întorși din robia babiloniană. Întoarcerea din robie s-a făcut în mai multe etape. Mai întâi Zorobabel conduce un convoi de evrei. În anul 458 î.Cr. Ezra a condus cel de al doilea convoi de evrei care s-au întors din robie. Ezra a fost un mare cărturar, lui îi sunt atribuite lucrări de mare însemnătate pentru poporul Israel. Ezra a înființat în Babilon, o școală rabinică numită “Sinagoga cea mare”. Ezra a alcătuit canonul Vechiului Testament. Ezra și-a adus un aport important la scrierea evreiască cu caractere grafice asiriene. Ezra a alcătuit cronicile poporului evreu. Ezra a înființat Sinagogile, ca locuri în care poporul putea să citească și să învețe religia iudaică. Chiar și după întoarcerea din robie și după ce au reconstruit templul, sinagogile au rămas centrul vieții spirituale a evreilor. Oriunde au ajuns ei, evreii au înființat sinagogi. Accesul era permis tuturor. Și evreii și „temătorii de Dumnezeu“ și prozeliții puteau intra înăuntru. Pe vremea Noului Testament, în Evanghelii și în activitatea apostolului Pavel, în funcție de specificul populației locale, serviciile din sinagogă se desfășurau fie în limba aramaică, fie în limba greacă. În cazul situației din urmă, textul folosit era traducerea „Septuaginta“. Este interesant să observăm că serviciile rânduite de Ezra pentru sinagogi sunt într-o ordine inversă față de serviciile din adunările creștine. La sinagogă, Cuvântul vine întâi, iar închinarea vine după aceea. Ascultă mai întâi ce-și spune Dumnezeu, iar închinarea este răspunsul pe care-l dai la ceea ce ți-a vorbit Dumnezeu. În felul acesta, închinarea este mult mai adecvată și mai variată. Uneori îți vine să sari de bucurie și să cânti. Alteori ai lacrimi de pocăință și agonizezi în rugăciune. În loc să te silești să-i antreznezi pe ascultători la cântare, Cuvântul face această lucrare de la sine. Cei umpluți de Cuvântul lui Dumnezeu sunt întotdeauna gata să-i răspundă.

Ezra își desfășoară activitatea la aproximativ șaiszeci de ani după reconstruirea Templului la Ierusalim. Ezra era preocupat de starea morală și spirituală a poporului întors din robie, pentru aceasta era nevoie ca poporul să fie învățat Cuvântul lui Dumnezeu și curățat de asocieri și practici păgâne. Cartea gravitază în jurul următoarei remarci: “*Căci Ezra își pusese inima să adâncească și să împlinească Legea Domnului, și să învețe pe oameni în mijlocul lui Israel legile și poruncile.*” Ezra 7:10 Având în vedere acest adevăr, se poate spune că Ezra a avut autoritatea necesară și motivația corectă pentru a învăța poporul. Ascultarea de voia lui Dumnezeu se exprimă prin separarea poporului Său de asocieri nepotrivite, prin depărtarea de practice idolatre, prin învățarea Cuvântului lui Dumnezeu, prin trăirea Scripturilor.

Notă: Trei întoarceri din exilul babilonian. 1. În 538 î.d.Cr. sub Zorobabel pe vremea lui Cir (559-530), se întorc cca. 50000. Construiesc altarul și după cca. 20 de ani de frământări construiesc Templul. 2. În 458 î.d.Cr. sub Ezra pe vremea lui Artaxerses (465-434), se întorc cca. 2000 de bărbați cu familiile lor. Restabilesc închinarea la Templu. 3. În 445 î.d.Cr. sub Neemia, pe vremea lui Artaxerses, un grup mic, reconstruiesc zidurile Ierusalimului.

XVI. NEEMIA

Cartea poartă numele personajului din prim plan, Neemia, și este o consemnare a memorilor acestui mare om. Neemia înseamnă *Iahve mângâie*. Acesta a ocupat o poziție de mare răspundere, cea de paharnic la curtea împăratului Artaxerxes (Persia), apoi a fost dregător la Ierusalim. Deși primii iudei se întorseseră din captivitate de aproape o sută de ani, poporul din Ierusalim era într-o stare nenorocită, zidurile cetății erau în ruină, iar porțile arse. Când Neemia aude despre starea poporului din Ierusalim, se roagă timp de patru luni. Beneficind de bunăvoința împăratului Artaxerxes (fiul vitreg al lui Estera), Neemia călătorește la Ierusalim în anul 445 î.d.Cr., iar scopul lui principal a fost să construiască zidurile cetății și să-i așeze porțile. Cu mult tact și o conducere eficientă, fără a se lăsa descurajat nici oprit de dușmani, Neemia construiește în timp record zidurile Ierusalimului (52 de zile). Unitatea poporului implicat în construirea cetății a dus la realizări deosebite. Cartea Neemia se împarte în două părți majore: refacerea zidurilor cetății (Neemia 1-4), restaurarea poporului (Neemia 7-13). Cărturarul Ezra a fost ajutorul lui Neemia în lucrarea de citire și explicare a Legii pentru popor (Neemia 8:1-18). Cartea consemnează douăsprezece rugăciuni ale lui Neemia. Versetul 3, din capitolul 1, descrie situația în care se aflau israeliții și Ierusalimul înainte de venirea lui Neemia: *“Cei ce au mai rămas din robie sunt acolo în țară, în cea mai mare nenorocire și ocară; zidurile Ierusalimului sunt dărâmate și porțile sunt arse de foc.”* Versetul 30, din capitolul 13 (ultimul capitol al cărții) descrie situația israeliților, Ierusalimului, la finalul mandatului de dregător al lui Neemia: *“I-am curățit, ... am pus în rânduială tot ce trebuia ...”* În pofida poziției și realizărilor sale, Neemia este un exemplu de compasiune, de dedicare, de simplitate, de dinamism. Neemia a fost un excelent administrator, un om al rugăciunii, un om al curajului.

XVII. ESTERA

Estera înseamnă “steaua răsăritului” și este numele pe care Hadasa (numele ei evreiesc) la primit la curtea imperială. Cartea Estera trebuie plasată cronologic înaintea cărții Neemia, și se leagă de cartea Daniel (vezi: Daniel 9:1). Unic pentru această carte este faptul că nu apare în ea cuvântul DUMNEZEU. În cartea Estera, sunt consemnate lucrări făcute de Dumnezeu pentru evreii care nu s-au întors în țară, ci au rămas pe cuprinsul vastului imperiu persan, pe vremea lui Ahașveroș, cunoscut în istoria antică sub numele de Xerxes. Este posibil ca ospățul dat de Ahașveroș să fi avut loc înaintea expediției militare pe care acesta a îndreptat-o împotriva Greciei. Xerxes a suferit o înfrângere dureroasă la Salamina, în anul 480 î.Cr. După câțiva ani, Xerxes i-a dăruit Esterei rangul de împărăteasă a imperiului. Trece un timp și Xerxes îl numește pe bogatul, răul și orgoliosul Haman, înalt demnitar. Urmaș al amaleciților, popor vrăjmaș al iudeilor, Haman caută să profite de poziția sa și de încrederea împăratului, ca să-i nimicească pe israeliți. Cu ceva timp înainte de ascensiunea la putere a lui Haman, Dumnezeu avea deja

pregătite cel puțin două persoane prin care să aducă o mare biruință pentru poporul Său, Mardoheu și Estera. Fiind orfană, Estera a fost crescută într-un mod exemplar de vărul ei Mardoheu. Estera 2:7 Acesta a fost un om cu teamă de Dumnezeu, care nu s-a temut să-și trăiască public credința, a spus adevărul, n-a căutat prestigiu, a fost gata să sufere și să mijlocească pentru poporul său. Scriptura îl descrie așa de frumos: „... *el era cu vază între iudei și iubit de mulțimea fraților săi, căci a căutat binele poporului său și a vorbit pentru fericirea întregului său neam.*” Estera 10:3 La rândul ei Estera este un model de frumusețe feminină: plăcută la chip, modestă la suflet, l-a iubit pe Dumnezeu, nu și-a uitat poporul, a dovedit credință și curaj, a fost foarte înțeleaptă, loială și perseverentă. Cap. 1 – ospățul împăratului, cap. 2 – Estera ajunge împărăteasă, cap. 3 – Haman ajunge al doilea după împărat, cap. 4 – Mardoheu ia atitudine față de planul rău al lui Haman, cap. 5 – Estera intră la împărat, cap. 6 – Mardoheu răsplătit pentru demascarea unui complot, cap. 7 – Haman este descoperit, cap. 8 – Mardoheu înălțat, iudeii salvați, cap. 9 – Răzbunarea evreilor și sărbătoarea Purim, cap. 10 – faima lui Mardoheu. Un cuvânt de cercetare: „... *cine știe dacă nu pentru o vreme ca aceasta ai ajuns la împărăție?*” Domnul să dea putere copiilor Lui să trăiască pentru El, în aceste vremuri sumbre.

Regi persani:

Cir (559-530) – a cucerit Babilonul. Darius (522-486) – ajută la construirea Templului din Ierusalim. Xerxes (486-465) – soțul Esterei. Artaxerxes (465-424) – Neemia era paharnic.

XVIII. IOV

Schiță: 1.Introducere – cap.1-5, 2. Iov și cei trei prieteni – cap.4-31, 3. Iov și Elihu – cap.32-37, 4. Intervenția lui Dumnezeu – cap.38-41, 5. Concluzia – cap.41

Bonus:

Iov este cea mai veche carte din Biblie. Iov a fost un personaj real ce este menționat în cartea Ezechiel (Ezechiel 14:14, 20), este citat în epistola lui Iacov (Iacov 5:11) ca exemplu de suferință. Iov a trăit înainte de Avraam, acest argument fiind susținut de expresia „*Era în țara Uț un om care se numea Iov*” (Iov 1:1) expresie corelată cu textul din Geneza 22:20-21. Iov a avut o viață lungă; după suferința prin care a trecut a mai trăit o sută patruzeci de ani (Iov 42:16). Iov este prezentat de Dumnezeu ca un om unic în acea vreme „... *nu-i nimeni ca el ... fără prihană și curat la suflet, care se teme de Dumnezeu și se abate de la rău*”. Iov 1:8 Satan cere îngăduință din partea lui Dumnezeu pentru a-i provoca suferință lui Iov, dorind ca astfel să-i arate Domnului că Iov îl slujea pentru că a primit binecuvântări. Așa se face că Iov își pierde sănătatea, își pierde cei zece copii într-o zi, pierde turmele, și așezat pe cenușă, suferă cumplit timp de multe luni. Iov suferă fără să știe că suferința lui apăra onoarea lui Dumnezeu. Niște prieteni ai lui Iov află de suferința lui și vin să-l mângâie. Între ei au loc discuții. Prin discursurile lor, aceștia caută să-l convingă pe Iov că a păcătuit. Elifaz își bazează afirmațiile pe experiență, Bildad își bazează

afirmațiile pe tradiție, Țofar își bazează afirmațiile pe presupuneri. Spre final și Elihu ia cuvântul; acesta pare supărat pe toți și caută să-și justifice discursul bazându-se pe adevăr. În luările lui de cuvânt, Iov își susține nevinovăția și își exprimă în mai multe rânduri dorința de a vorbi cu Dumnezeu despre suferința lui. La finalul cărții Dumnezeu îi vorbește, și Iov înțelege că nu poate pătrunde înțelepciunea Lui, că nu se poate îndreptății înaintea Lui, că nu-i poate cere socoteală, că este păcătos, drept consecință se pocăiește. Dumnezeu aduce vindecare în viața lui Iov, face ca să i se nască alți zece copii, îl binecuvântează îndoit. Schița cărții: Prezentarea lui Iov, disputa dintre Dumnezeu și Satan, Iov ajunge în mare suferință – cap. 1-2. Plângerea lui Iov – cap. 3. Primul set de dialoguri – cap. 4-14. Al doilea set de dialoguri – cap. 15-21. Al treilea set de dialoguri – cap. 22-31. Intervenția lui Elihu – cap. 32-37. Dumnezeu vorbește – cap. 38-41. Restaurarea lui Iov – cap. 42. Uneori Dumnezeu îngăduie suferința ca oamenii să se vadă corect, să-și vadă neputința, să îi îndrepte spre pocăință, alte ori pur și simplu pentru a-Și slăvi Numele.

XIX. PSALMI

Psalmii sunt răspunsuri inspirate ale oamenilor la revelația divină a lui Dumnezeu. Un studiu mai atent va avea printre rezultate și următoarele constatări: 1. Diferența dintre folosirea numelor divine pentru Dumnezeu, Iahve (Domnul) și Elohim (Dumnezeu). În primele cărți ale Bibliei este folosit mai des termenul Yahve și în ultimele două (Zaharia, Maleahi). Titlul Elohim este folosit mai des în cărțile de mijloc. 2. Sunt unii Psalmi care se repetă într-o anumită măsură (Psalmul 14, 53), iar acest fapt duce la concluzia că Cartea Psalmilor, folosită la închinarea de la Templu, a fost compilată gradual în timp. De asemeni există o legătură între Psalmul 18 și 2Samuel 22, se pare că prima și a doua carte a Psalmilor au fost folosite în timpul domniei lui David. 3. Primul cuvânt din cartea Psalmilor „ferice” (binecuvântat) este cheia de bază pentru întreaga colecție de Psalmi. Există totuși o înaintare; cartea începe cu expresia „ferice (binecuvântat) de omul” (credinciosul în Dumnezeu) și spre finalul ei apare tot mai des expresia „binecuvântat să fie Domnul” (Dumnezeu în credincios). 4. Titlurile Psalmilor dezvăluie autorul și caracterul psalmilor. 5. Există și Psalmi „gemeni” (Psalmul 112 și 113) ce sunt conectați prin subiectul lor, sau prin comparație, sau prin contrast, sau prin continuitate. Cert este că Psalmii vor aduce un profit intelectual și spiritual celor ce își apleacă inima și mintea către ei.

Schiță: Fiecare secțiune se încheie cu doxologie. 1. Cartea 1 – Psalmi 1-41, 2. Cartea 2 – Psalmii 42-72, 3. Cartea 3 – Psalmii 73-89, 4. Cartea 4 – Psalmii 90-106, 5. Cartea 5 – Psalmii 107-150

BONUS: Cartea Psalmilor este alcătuită din 150 de Psalmi. Termenul „psalmi”, provine din limba greacă; „*psalmoi*”. Termenul ebraic este „*tehilim*” și înseamnă „cântări de laudă”. C.S. Lewis definește psalmii ca fiind poeme, și continuă spunând că poemele au fost scrise pentru a fi cântate; nu au fost tratate de doctrină, nici măcar cântece. Psalmii au fost scriși de mai mulți autori: David 73, Asaf 12 (50; 73-83), fii lui Core 12 (42-49, 84, 85, 87, 88), Solomon 2 (72, 127), Heman 1 (88), Etan 1 (89), Moise 1 (90), autori necunoscuți 48. În funcție de mesajul

lor Psalmii pot fi: Psalmi Mesianici – care au fost scriși pentru împărați sau activități regești, dar care își au împlinirea deplină în Domnul Isus Cristos. (Ps. 2, 22, 45, 72), Psalmi Profetici – care se referă la împăratul Cristos din seminția lui David. (Ps.110), Psalmi Escatologici – care descriu venirea Domnului. (Ps. 96-99), Psalmii Pocăinței – care redau pocăința autorilor. (Ps. 32, 50, 51), Psalmii Pelerinilor – cântări care au ca titlu „O cântare a treptelor.” (Ps. 120-134), Psalmi Didactici – care dau instrucțiuni, învățături, principii general valabile. (Ps. 53, 55, 74, 78, 89), Psalmi Imprecatori – sunt psalmi de blestem, de răzbunare. (Exprimă simțiri umane, însă Dumnezeu nu acționează după simțămintele nedesăvârșite ale omului, nici după voia umană imperfectă.) (Ps. 59, 64, 69), Psalmii Întronării – care vorbesc despre domnia, stăpânirea Domnului pe pământ. (Ps. 47, 95, 96, 97, 98, 99). De-a lungul veacurilor Psalmii au însoțit credincioșii, fiind sursă de încurajare, de cercetare, de laudă, de mulțumire, de inspirație în vremuri de încercare sau de biruință.

XX. PROVERBELE

Există o complectare reciprocă între cartea Psalmilor și cartea Proverbele, anume Psalmii subliniază devoțiunea, Proverbele datoria. Cartea Proverbele poate fi considerată un tonic pentru viața spiritual. Proverbele sunt au în sine o putere practică pentru viață.

Schiță: 1.Cap. 1-9 – Această secțiune a cărții nu include proverb în adevăratul sens al cuvântului. 2.Cap. 10-24 – Această secțiune a cărții are trei subdiviziuni: 10:1-22:16, 22:17-24:22, 24:23-34, 3.Cap. 25-29, 4.Cap. 30, 5.Cap. 31

Cartea Proverbele, este o compilare de proverbe rostite de înțeleptul Solomon și de alți oameni înțelepți din poporul Israel. Proverbele sunt învățături născute din experiență, ce sunt exprimate scurt și sugestiv. Tematica cărții Proverbele, este foarte variată. În cartea Proverbele, se găsesc vorbe înțelepte despre: Dumnezeu, înțelepciune, arta de a fi părinte, femei, adulter, vorbire, prietenie, bogăție, hărnicie, băutură, răutate, mândrie, etc. Unele proverbe sunt formulări de adevăr absolut, altele prezintă adevăruri cu caracter general valabil. Cartea Proverbele este de actualitate și pentru secolul XXI. Scopul cărții este precizat la început și este acela de a da înțelepciune și pricepere în vederea evitării păcatului, pe de o parte și acela de a înlesni accesul la binecuvântări. Schița cărții: Introducere, prezentarea scopului 1:1-7, Proverbe despre înțelepciune și prostie 1:8-9:18, Proverbe practice despre morală 10:1-22:16, Proverbele unor oameni înțelepți 22:17-24:22, Proverbe alcătuite de Solomon adunate de oamenii lui Ezechia 25:1-29:27, Proverbe rostite de Augur 30:1-30:33, Proverbe preluate de Lemuel de la mama sa 31:1-9, Proverbe despre femeia și soția ideală 31:10-31

XXI. ECLESIASTUL

Autorul uman este Solomon. Vezi: Eclesiastul 1:1 Solomon se numește pe sine „*qohelel*”. Termenul ebraic „*qohelel*” înseamnă “adunător” și se referă la un vorbitor oficial al unei adunări care a fost chemat de adunare să vorbească, așa că de aici derivă și termenul *predicator*. De la început trebuie precizat faptul autorul cărții, are o perspectivă terestră și umană asupra vieții. Această perspectivă pământească este evidențiată și de expresia “*sub soare*” care se repetă mereu, expresie ce indică o viață din care este exclus Dumnezeu. Autorul a încercat să dea sens vieții cu ajutorul înțelepciunii umane. Urmând o astfel de cale în viață, se experimentează eșecul. Cuvântul cheie este “*deșertăciune*”. Deșertăciune, în ebraică “*hebel*” înseamnă goliciune, trecător, nesatisfăcător. Tot ce dispare repede, nu lasă nimic în urmă și nu satisface este deșertăciune. A zice “*totul este deșertăciune*” înseamnă a spune că la final nimic nu are sens și semnificație. Versetul cheie: “*O, deșertăciune a deșertăciunilor, zice Eclesiastul, o deșertăciune a deșertăciunilor! Totul este deșertăciune.*” Eclesiastul 1:2 Viața fără Dumnezeu nu are înțeles (cap.1), nu are împlinire (cap.2), nu are soluții (cap.3), nu are stabilitate (cap. 4), nu are sacralitate (cap.5), nu are sens (cap.6), nu are substanță (cap.7). Dumnezeu aduce în viață înțelepciune (cap.8), acceptare (cap.9), resurse (cap.10), sens (cap.11), izbăvire (cap.12). Iată o împărțire simplă a cărții: un poem ce evidențiază inutilitatea eforturilor umane (1-11:6), un poem ce recomandă slujirea lui Dumnezeu, fapt ce poate aduce bucurie (11:7-12:7), concluzii finale (12:8-14). Fiecare om ar trebui să înțeleagă că este de datoria lui să se teamă și să asculte de Dumnezeu. Acest lucru, conduce spre înțelepciune. Înțelepciunea vine de la Dumnezeu, ea plasează onoare asupra unui om, îi marchează conversațiile, îi dă sens trăirii și îl face să câștige respect între oamenii lui Dumnezeu. Îndemnul final al Eclesiastului este: cine vrea să evite eșecul, să înceapă din tinerețe să îl caute și să îl asculte pe Dumnezeu.

XXII. CÂNTAREA CÂNTĂRILOR

Prezența cărții Cântarea Cântărilor în canonul Bibliei este unul din cele mai discutate subiecte. Solomon este autorul acestei cărți. (Vezi: 1:5, 3:7,9,11, 8:11-12) Printre exegeți, această carte are cel puțin patru semnificații: prezintă frumusețea dragostei maritale, proclamă dragostea lui Iahve pentru poporul Israel, creionează dragostea dintre Domnul Isus Cristos și Biserica Sa, descrie legătura dintre Domnul Isus Cristos și credincios. Rabinii evrei remarcă faptul că această carte aduce în lumină un soț împlinit și o soție devotată. Cartea prezintă o serie de scene din viața unui rege și a unei fete frumoase sărace, ce au devenit soți. Ținând seama de acest aspect se poate afirma că este vorba despre o căsătorie din dragoste. Numele Sulamita, poate indica faptul că iubita regelui Solomon, provenea din Sunem, o localitate din ținutul lui Isahar. Cititorul descoperă în această carte un frumos poem al dragostei. Solomon prezintă cu multă măiestrie trăiri emoționale, sentimente umane, folosind comparații, metafore, alegorii,

personificări. De remarcat vocabularul celor doi soți; el i se adresează cu apelativul *iubito*, ea folosește apelativul *preaiubitul meu*. Acest poem de iubire, este prezentat într-un anumit progres: curtea (1:2-3:5), căsătoria (3:6-5:1), creșterea (maturizarea) căsniciei (5:2-8:4), caracterizarea dragostei (prezentarea puterii și naturii dragostei) (8:5-7), comemorarea (este prezentat modul în care a început iubirea dintre cei doi – 8:8-14). Scopul cărții este elogiarea iubirii și căsătoriei. Cartea constituie o provocare pentru fiecare soț și soție, în a intensifica dragostea, devotamentul și dăruirea ce trebuie să existe între ei.

PROFEȚII – ASPECTE GENERALE

A. Slujba de PROFET

Prorocii au rolul de purtători de cuvânt ai lui Dumnezeu. Termenul proroc vine de la gr. *profetai*, care înseamnă a vorbi pentru altul. Termenul ebr. *nabhi*, are o semnificație asemănătoare. Profetii sunt oameni de acțiune, ce au lucrat împreună cu Dumnezeu, la realizarea planului Său cu privire la oameni (în special poporul lui Dumnezeu), în ce privește viața religioasă, morală, social și politică. Avraam și Moise au fost numiți profeti (Genesa 20:7, Deuteronomul 34:10), însă linia profetică obișnuită a început cu Samuel și a continuat fără întrerupere din sec. IX până în sec. V î. Cr.. Moise a anunțat cu cinsprezece secole mai înainte (Deuteronomul 18:15) venirea Marelui Profet, a Domnului Isus Cristos, Cel de care trebuie să asculte toți oamenii, după cum a decretat Însuși Dumnezeu Tatăl. (Matei 17:5)

1. Natura slujbei de profet

În Biblie găsim trei titluri acordate celui ce ocupă slujba de profet.

a. PROROC (PROFET) – Deuteronomul 18:15-19

- acesta trebuia să prezică viitorul
- acesta trebuia să prezinte revelațiile lui Dumnezeu

b. VĂZĂTOR (unul care are vedenii) – 1Samuel 9:9, Isaia 1:1, 30:10, Amos 1:1

- acesta vedea situațiile vieții din perspectiva lui Dumnezeu. 1Samuel 9:19, 15:28
- acesta transmitea realitățile spirituale pe care nu le vedea altcineva. Amos 7:7-13

c. OMUL LUI DUMNEZEU – 1Împărați 13:1, 2Împărați 6:9

- acesta aparținea lui Dumnezeu

- acesta era mandatat de Dumnezeu (i s-a încredințat) să prezinte (transmită) Cuvântul Lui.

2. Funcția de PROFET

Ieremia definește funcția de profet: (pentru mai multe detalii vezi Ieremia 23:9-40):

- Profetul trebuia să audă și să asculte cuvântul lui Dumnezeu. Ieremia 23:18
- Profetul trebuia să fie trimis de Dumnezeu. Ieremia 23:21
- Profetul trebuia să spună numai cuvintele lui Dumnezeu. Ieremia 23:22

Îndatoririle unui profet erau:

- să încurajeze poporul lui Dumnezeu să se încreadă numai în puterea Domnului
- să reamintească poporului necesitatea ascultării de Dumnezeu, în vederea continuării binecuvântărilor Domnului peste popor. Isaia 1:13-18
- să prezinte poporului lui Dumnezeu chestiuni ce privesc viitorul
- să verifice și să autentifice mesajul dăruit de Dumnezeu. Deuteronomul 18:20-22

3. Clasificarea PROFETILOR

a. Profeti predicatori – sunt cei care au vorbit din partea lui Dumnezeu dar care nu au scris aceste mesaje. (Ilie, Elisei,)

b. Profeti scriitori – sunt cei care au scris mesajul primit de la Dumnezeu. (Isaia, Ezechiel, etc.)

4. Împărțirea PROFETILOR

a. Profetii timpurii – sunt cei de dinaintea lui Samuel

b. Profetii târzii – sunt cei de la Isaia până la Maleahi

Aceștia mai pot fi împărțiți în: profeti preexilici, profeti exilici, profeti post exilici.

5. Cărțile PROFETILOR

Domnul a ridicat proroci care au consemnat mesajele lor primite de la Dumnezeu în cărți care să rămână mărturie despre lucrarea Lui în această lume de-alungul veacurilor. Scrierile profetilor biblici constituie un gen literar unic în literatura universală.

Cărțile profetice din canonul Biblic sunt 17, cuprinse de la Isaia la Maleahi.

a. Împărțirea cărților profetice:

- Profeții mari: Isaia, Ieremia, Plângerile lui Ieremia, Ezechiel, Daniel.
- Profeții mici: Osea, Ioel, Amos, Obadia, Iona, Mica, Naum, Habacuc, Țefania, Hagai, Zaharia, Maleahi.

b. Mesajul principal al cărților profetice:

- Isaia – cartea profețiilor mesianice
- Ieremia – cartea judecății lui Israel
- Plângerile lui Ieremia – cartea pocăinței
- Ezechiel – cartea restaurării
- Daniel – cartea împăraților pământului
- Osea – cartea dragostei divine; chemare la pocăință și întoarcere la Dumnezeu.
- Ioel – cartea Cincizecimii
- Amos – cartea împărăției lui David
- Obadia – cartea căderii Edomului
- Iona – cartea salvării nemuritorilor
- Mica – cartea venirii Prințului
- Naum – cartea căderii lui Ninive
- Habacuc – cartea căderii Babilonului
- Țefania – cartea Zilei Domnului
- Hagai – cartea Noului Templu
- Zaharia – cartea Împărăției Mesianice
- Maleahi – cartea Îngerului Domnului

c. Cronologia cărților profetice:

- Secolul IX î.Cr. – Obadia (850 î.Cr.) Ioel (830-810 î.Cr.)
- Secolul VIII î.Cr. – Iona (782-753 î.Cr.), Amos (762 î.Cr.), Osea (760-720 î.Cr.), Mica (750-686 î.Cr.), Isaia (740-680 î.Cr.)
- Secolul VII î.Cr. – Naum (663-653 î.Cr.), Habacuc (640 î.Cr.), Țefania (640-622 î.Cr.), Ieremia (626-580 î.Cr.), Daniel (600-530 î.Cr.)
- Secolul VI-V î.Cr. – Ezechiel (592-570 î.Cr.), Hagai (520 î.Cr.), Zaharia (518 î.Cr.), Maleahi (431-420 î.Cr.)

Profeți contemporani:

Isaia - Osea, Amos, Mica. **Ieremia** – Habacuc, Daniel, Ezechiel. **Ezechiel** – Daniel, Ieremia. **Daniel** – Ieremia, Ezechiel, Habacuc. **Osea** – Amos, Isaia, Mica. **Ioel** – Elisei. **Amos** – Osea. **Obadia** – Ilie. **Iona** – nici un alt profet. **Mica** – Isaia, Osea. **Naum** - Țefania. **Habacuc** – Ieremia. **Țefania** – Naum, Ieremia. **Hagai** – Zaharia. **Zaharia** – Hagai. **Maleahi** – Neemia.

TABEL – cronologia împăraților și profetilor din Iuda și Israel

Denumire	Profeți în IUDA	Împărații lui Iuda	Profeți în Iuda și în Israel	Împărații lui Israel	Profeți în ISRAEL	
Profeți pre-		Roboam 931-913		Ieroboam 931-910		
		Abiam 913-910		Nadab 909-908		
		Asa 910-869		Baeșa 908-886		
				Ela 886-885		
				Zimri 885		
		Obadia cca. 887	Iosafat co-regent 872-869		Omri 885-874	
			domnie personală 869-848		Ahab 874-853	
			Ioram 853-841		Ahazia 853-852	
		Ahazia 841		Ioram 852-841		

exilici		Atalia 841-835		Iehu 841-814	
	Ioel 835-830	Ioas 835-796		Ioahaz 814-798	
		Amația 796-767		Ioas 798-782	Iona 793-753
	Isaia 739-680	Azaria (Ozia) 792-740 Amația co-regent	Mica 745-715	Ieroboam II 793-753 co-regent	
				Zaharia 753	Amos 765-750
				Șalum 752	
				Menahem 752-742	Osea 746-724
		Iotam 750-732		Pecah 752-732	
		co-regent		Pecahia 742-740	
		Ahaz 735-715		co-regent	
		co-regent		Osea 732-722	
		Ezechia 715-686		Deportare în Asiria	
		Manase 697-642			
		Naum 650-612	co-regent Amon 642-640		
		Țefania 626-625	Iosia 640-609		
Prof. exilic	Ieremia 626-585	Ioahaz 609			
pre-exilic	Habacuc 609-608	Ioiachim 609-598			
Profeti exilici	Daniel 600-530	Ioiachin 698-597			
	Ezechiel 592-570	Zedechia 597-586			
Profeti post-exilici		Exil în Babilon			
	Hagai 520				
	Zaharia 520				
	Maleahi 460-450				

*folosirea caracterelor **BOLD** de notă că acei împărați au fost împărați buni.

Profetul	Data	Audiența	Puterea mondială	Regi contemporani
Isaia	740-680 î.Cr.	Iuda	Asiria: Tiglat-Pilneser III, Sargon II, Sanherib	Is: Uzia, Iotam, Ahaz, Ezechia, Manase Iu: Pecahia, Pecah, Osea
Ieremia	626-580	Iuda	Asiria: Sinsariscun, Asurbanipal, Asurabalit II Babilon: Nebopolasar, Nebucadnețar	Is: Iosia, Ioahaz, Ioiachim, Ioiachin, Zedechia
Ezechiel	592-570	Iuda	Babilon: Nebucadnețar	Is: Zedechia Ghedalia guvernator
Daniel	605-530	Iuda	Babilon: Nebucadnețar, Nabonidus, Belșatar Medo-Persia: Cir, Dariu I	Is: Ioiachim, Ioiachin, Ghedalia guvernator
Osea	756-725	Israel	Asiria: Tiglat-Pilneser III, Salmanaser	Is: Ieroboam II, Zedechia, Manahem, Pecahia, Osea. Iu: Ozia, Iotam, Ahaz, Ezechia
Ioel	830-810	Israel	Asiria: Tiglat-Pilneser III, Salmanaser	Is: Ioas Iu: Iehu, Iehoahaz
Amos	760-757	Iuda	Asiria: Adad-Nirani III Salmanaser	Is: Ioas Iu: Iehu
Obadia	848	Iuda	Asiria: Salmanaser III	Is. Ioram, Ahazia Iu. Ioram. Iehu
Iona	800	Ninive	Asiria: Adad-Nirani III	Is. Ioas Iu. Iehoaz
Mica	735-690	Iuda+Israel	Asiria: Tiglat Pileser III, Salmanaser V, Sargon II, Sanherib	Is. Ahaz, Iotam, Ezechia Iu: Pecah, Osea

Naum	cca. 640	Iuda	Asiria: Asurbanipal	Is. Amon, Iosia
Habacuc	608-597	Iuda	Babilon: Nabopolassar, Nebucadnețar	Is: Iehoahaz, Ioiachim, Ioiachin, Zedechia
Țefania	640-630	Iuda	Asiria: Asurbanipal	Is. Amon, Iosia
Hagai	520	Iuda	Medo-Persia: Darius I	Zorobabel – guvernator în Iuda
Zaharia	520-475	Iuda, Estera	Medo-Persia: Darius I, Xerxes	Zorobabel – guvernator în Iuda
Maleahi	cca. 435	Iuda	Medo-Persia: Artaxerxes I	Neemia – guvernator în Iuda

6. Încetarea slujbei de PROFET

a. A avut loc – în momentul în care Dumnezeu a oprit procesul revelației, după ce a fost scrisă Cartea Apocalipsa. Apocalipsa 22:18

b. A avut loc – când nevoia de profet n-a mai fost necesară. Evrei 1:1-2

c. A avut loc – când canonul Sfințelor Scripturi s-a încheiat. 1Corinteni 13:8-10, 2Timotei 3:16-17, 1Ioan 4:1, Iuda 3

d. A avut loc – după ce a venit Marele Proroc, Domnul Isus Cristos. El a fost prezis (Deut. 18:15-19), a fost identificat (Matei 17:5), a fost confirmat (Evrei 1:1-2)

Câteva considerații.

Identitatea profeției este definită în mai multe pasaje. Considerând Exodul 4:10-17 și Exodul 7:1-2 se înțelege că aceste pasaje învață faptul că profetul era „gura” sau purtătorul de cuvânt al lui Dumnezeu. **Profetul era omul care vorbea în Numele Domnului.** 1Samuel 9:9, prezintă faptul că prorocii erau numiți și „văzători”. Termenul de „văzător” accentuează metoda prin care se primeau revelațiile (primeau vedenii). Termenul de „profet” accentuează faptul că profetul este un purtător de cuvânt al lui Dumnezeu. „Văzător” accentuează primirea mesajului, „profet” accentuează predarea mesajului.²⁶

Profeția este definită și reglementată într-o măsură mai mare în Deuteronomul 13:1-5 și Deuteronomul 18:15-22. Din Deuteronomul 13:1-5, se desprind două lucruri esențiale: că **un**

²⁶ Waldron, E., Samuel, *Va urma? Sunt darurile spirituale pentru ziua de azi?*, (Editura Multimedia, Arad, 2011), p. 48

profet își atesta mesajul cu un semn sau o minune, că un profet nu trebuia urmat Chiar dacă performa o minune, dacă mesajul lui îi îndepărta pe oameni de revelația adevărului lui Dumnezeu dată prin Moise (Cuvântul lui Dumnezeu). Un asemenea proroc trebuia ucis. Din Deuteronomul 18:15-22 se înțelege că profeții lui Dumnezeu **vorbeau cu autoritate divină** (v.19-21), că profeții lui Dumnezeu rosteau Cuvintele Domnului (v.18), că a nu asculta de adevăratul profet era un păcat pentru care Dumnezeu pretindea pedeapsă (v.19).

„Controlul pe care-l exercită Dumnezeu asupra profetului este organic, intim, nu mecanic, extern. Dumnezeu l-a adaptat pe profet profeției înainte de a adapta profeția profetului. Cu alte cuvinte, Dumnezeu își folosește instrumentele în acord cu natura lor și modelează acea natură având în minte scopurile Lui.”²⁷ Ei erau inspirați, insuflați de Dumnezeu prin Duhul Sfânt. Prin urmare și divinitatea și autoritatea Cuvintelor lui Dumnezeu, au pătruns în caracteristicile personalității profeților. Având în vedere toate acestea, se poate afirma că **scrierile profetice, sunt prin natura lor canonice.** Canonul Vechiului Testament, cuprinde scrierile lui Moise (**Legea**) și ale profeților (**prorocii**). **Vezi:** Matei 5:17, 7:12, 11:13, Luca 16:16, Ioan 1:45, Faptele 13:15, 24:14, 28:23, Romani 3:21; Luca 16:29,31, 24:27, Faptele 26:22 Uneori Vechiul Testament este numit în întregime pur și simplu „prorocii” chiar și atunci când se are în vedere o scriere de-a lui Moise (de altfel Moise a fost proroc) sau Psalmii. **Vezi:** Matei 26:56, Luca 1:70

Notă: într-un singur loc se face referire la o împărțire în trei; legea, prorocii și psalmii. Trebuie menționat că în acest pasaj nu se menționează Scrierile ci doar Psalmii și că majoritatea Psalmilor au statut profeti recunoscut, fie datorită mesajului lor, fie datorită autorilor.

Canonul Vechiului Testament s-a încheiat, atunci când „duhul profeției” s-a îndepărtat de Israel. Hagai, Zaharia, Maleahi au fost ultimii profeți ai V. T., apoi n-au mai existat profeți până la venirea lui Ioan Botezătorul, care a fost proroc. (Luca 1:76)

Argumente în favoarea continuității. Profeția Noului Testament a fost dată unor scopuri care nu s-au împlinit. Efeseni 4:11-13 menționează câteva astfel de scopuri. Unul dintre ele ajungerea la „înălțimea staturii plinătății lui Cristos” (v.13) Ce trebuie avut în vedere este faptul că **profeții, n-a încetat odată cu moartea lor, scrierile lor, mesajele lor profetice continuă să slujească Bisericii.** Există o profeție în formă scrisă în Biserică astăzi, asta nu înseamnă că rămân proroci în viață în Biserică. Profeția V. T. trebuia evaluată pe bază Scripturii, Cuvântului lui Dumnezeu. Profețiile prorocilor erau privite ca infailibile (fără greșală, desăvârșite), acest fapt era unul fundamental, indispensabil și necesar pentru adevăratul profet. Biblia nu deosebește profeția Noului Testament față de profeția Vechiului Testament. Efeseni 2:20 afirmă că Biserica este zidită pe „temelia apostolilor și prorocilor”. Profeții stau la temelia (baza) Bisericii. Din moment ce așa stau lucrurile, se poate deduce pe baza acestui pasaj, încetarea existenței profeților.

²⁷ Waldron, E., Samuel, *Va urma? Sunt darurile spirituale pentru ziua de azi?*, p. 52

Punând împreună Deuteronomul 18:15 cu Efeseni 2:20 „se poate spune că un adevărat profet are și trebuie să aibă ambele semne infailibile. În primul rând, ceea ce profețește trebuie întotdeauna să se împlinească. În al doilea rând, trebuie să nu contrazică revelația de până atunci, ci să-i învețe pe oameni să-l urmeze pe adevăratul Dumnezeu.”²⁸ (Dumnezeul revelat prin Moise, apoi prin Cristos, Fiul lui Dumnezeu).

Se cunoaște faptul că nu toată profeția din Vechiul Testament a pătruns în canon și în mod similar nu toate scrierile apostolice au fost conservate de Duhul Sfânt spre a fi puse în N. T. Dacă există astăzi profeție biblică și dacă ea poate fi probată (după reglementări) atunci ea trebuie să fie canonică (să aibă valoarea Scripturilor, Cuvântului lui Dumnezeu).

Adevărul este că Noul Testament mărturisește limpede că este încheiat canonul N. T. de aproape două mii de ani. Atunci continuarea profeției în Biserică, pretenția că mai există astăzi profeți, este de fapt o afirmare că n-a fost închis canonul Scripturilor.

Credem Cuvântul! Canonul Scripturii a fost încheiat, drept consecință s-a încheiat și profeția, numiți-o cum vreți V. T. sau N. T. Cristos Domnul a descoperit taina Bisericii, punându-i temelii pe Apostoli și Profeți (temelia nu se mai vede – la fel și apostoli și profeții), acum El Însuși lucrează la zidirea ei, așezând pietrele vii, pe fiecare credincios acolo unde știe El că trebuie.

7. Cadrul istoric al profețiilor

Pentru o mai bună înțelegere a mesajelor și acțiunilor profetice, e nevoie de o cunoaștere a contextului istoric, geografic, religios, social, cultural, în care au activat și în care se afla poporul lui Dumnezeu, israeliții, cei cărora li s-au adresat ei cu preponderență. Înțelegerea contextului specific mesajului profetic, va feri de interpretări eronate (inexacte, incorecte).

a. Cadrul geografic

Toate textele profetice conțin referiri, aluzii la localități, la țări, la teritorii, ce au existat în vremurile rostirii profețiilor. Multe dintre acestea și-au schimbat denumirile de-a lungul anilor, ori chiar au dispărut, așa că e nevoie o verificare a hărților care prezintă situații, localități, granițe existente la acele date.

Exemple: Iavan = Grecia, Pud = Somalia, Lud = Etipia, Marea cea Mare = Marea Mediterană, Apele mării Egiptului = Râul Nil, Râu = Eufrat,

E nevoie de luat în seamă condițiile de climă, resursele naturale, formele de relief, natura solului (vulcanic, mlăștinos, deșertic...) etc.

²⁸ Waldron, E., Samuel, *Va urma? Sunt darurile spirituale pentru ziua de azi?*, (Editura Multimedia, Arad, 2011), p. 71

b. Cadrul religios

Începând cu Solomon viața religioasă a israeliților se concentra asupra Templului de la Ierusalim. Totuși au existat și multe culte locale, numite închinarea pe înălțimi (1Împ.15:14). Aceasta nu era altceva decât supraviețuirea cultelor idolatre practicate de cananiți. În general aceste culte erau însoțite de prostituția sacră (Osea 4:11-14), iar în cursul pelerinajelor spre acele sanctuare, domnea imoralitatea (Ieremia 3:2, 2Cronici 21:11). Ieroboam a introdus la Betel și la Dan (1Împ. 12:26-32) niște sanctuare sacre, a rânduit preoți luați din popor ca să împiedice pe cei din Israel (cele 10 seminții) să se ducă să se închine la Templu. Acest fapt era contrar poruncilor lui Dumnezeu.

Cultul Astartei (Așera) idol al sidonienilor, era zeița fertilității, era marcat de scene de desfrâu (1Împ.11:5,33). Pe timpul lui Ieremia, unele femei Israelite făceau prăjituri cu efigia²⁹ “împărăteasa cerului”. (Ieremia 7:18, 44:17-25, Osea 3:1)

Baal (numit și Hadad, însemna stăpânul, posesorul, soțul) era zeul naturii, zeul suprem al cananiților. (Ieremia 11:13).

Zeul Moloh (Milcom sau Malcom sau Muluk) idol al amoniților (1Împ-11:5, 2Împ. 23:10, Ierem. 7:31), cerea jertfe de copii. “Solomon a zidit o înălțime pentru această zeităte, pe muntele din fața Ierusalimului, adică pe muntele Măslinilor (1Împ. 11:7) ... Ahaz (730 î.Cr.) și-a ars copii în foc (2Cron 28:3), Manase a făcut același lucru (2Împ. 21:6)”³⁰ Au fost descoperite în Palestina sanctuare înconjurate de numeroase schelete calcinate de copii.

Multe familii, multe cetăți își aveau idolii lor cărora le aduceau închinare (Isaia 2:8, 40:19-20, Ieremia 10:9)

Proroci s-au ridicat cu toată hotărârea, au predicat cu toată vehemența împotriva închinării idolatre, împotriva practicilor păcătoase, promovate la sanctuarele unor astfel de zeități.

NOTĂ: După robia babiloniană, s-a împlinit în mod literar profeția din Isaia 2:18. Israel nu s-a mai alipit de idoli.

c. Cadrul social

E nevoie să subliniem faptul că poporul Israel a avut o organizare teocratică. Dumnezeu folosea judecători ca să dea direcție poporului, mai apoi a fost instaurată monarhia. O serie de schimbări au avut lor după instaurarea monarhiei cum ar fi: îndatoriri suplimentare, impozite, implicarea în armata țării, războaie. Toate acestea au dus la sărăcirea celei mai mari părți a

²⁹ Efigie = reprezentare în relief a chipului unei persoane. <http://dexonline.ro/definitie/efigie>

³⁰ ***, *Dicționar Biblic*, (Ed. Cartea Creștină, Oradea, 1995), p.874

israeliților. Au existat speculanți care s-au îmbogățit prin diverse mijloace contrare voii lui Dumnezeu (practicarea cametei, înșelăciuni). Aceștia duceau o viață de lux, exploatau pe cei săraci, dețineau puterea juridică. Împotriva lor s-au ridicat profeții Domnului.

d. Cadrul cultural

A. Kuen prezintă următoarea definiție, “cultura unui popor cuprinde ansamblul tradițiilor sale entice, artistice și literare, legile, moravurile și obiceiurile transmise din generație în generație.”³¹ Dumnezeu a avut în vedere și aspectul cultural al poporului Său, așa că prin Lege a reglementat aspectele vieții cotidiene. Iată câteva dintre obiceiurile vremii: Casele erau construite de lut (Iov 4:19), din cărămidă (Isaia 9:9), din piatră (1Împ.7:9). Casele mari ale împăraților erau încălzite cu un fel de cărbuni (Ieremia 36:22). Femeile măcinau grâu în fiecare zi și coceau pâine (Ieremia 25:10, Isaia 44:15). În cetăți erau brutari care făceau pâine și o coceau în cuptoare mari (Ieremia 37:21, Osea 7:4). Bogații leneveau în sunetul harfelor și tamburinelor (Amos 6, Isaia 5:8-14), puneau accent pe îmbrăcăminte și încălțăminte (Isaia 3:16-24, Ezechiel 16:10), femeile bogate puneau accent pe toaleta și coafura lor (Isaia 3:16-24).

Erau gesturi convenționale care traduceau gânduri, sentimente. Când cineva își bătea pieptul acest lucru era semn al întristării (Naum 2:7). Acoperirea bărbii exprima tristețea sau rușinea (Ezechiel 24:17,22). Luarea sacului, adică învelirea cu stofe groase, raderea părului capului, erau semne de jale (Isaia 22:12, Amos 8:10). Fluieratul sau mișcarea agitată a mâinilor exprima batjocura sau oroarea (Ieremia 19:8, 50:13)

Expresii proverbiale: “a locui sub smochinul lui” însemna prosperitate, pace, siguranță (Amos 9:14, Mica 4:4). “A-și lărgi cortul” însemna creșterea familiei (Isaia 54:2). “Temeliile munților” însemna fundul mărilor (Iona 2:7). “Tars” însemna capătul lumii (Iona 1:3, Ezechiel 27:12). “Ca secerătorii vara” însemna că nu mai era nimic de secerat, secerișul era gata la Rusalii. (Mica 7:1)³²

e. Cadrul politic

Cadrul politic e influențat atât de politicile interne cât și de politicile externe.

Politica internă:

Începând cu domnia lui Roboam, fiul lui Solomon poporul evreu era împărțit în două regate. Regatul de Nord (Israelul, Efraim) cuprindea zece seminții și avea capitala la Samaria. A fost mai puternic decât cel de sud, mai instabil (s-au perindat nouă dinastii), a avut regi răi.

³¹ Kuen, Alfred, *66 în una, O mică enciclopedie biblică*, (Editura: Casa Literaturii Creștine, 1997), p.119

³² Kuen, Alfred, *66 în una, O mică enciclopedie biblică*, (Editura: Casa Literaturii Creștine, 1997), p.120

Regatul de sud (Iuda) cuprindea două seminții (Iuda și Beniamin), a fost cu un secol și jumătate mai longeviv, împărații lui proveneau din dinastia lui David, cu o excepție (domnia intermediară a Ataliei 2Împ.11). Iuda a avut opt împărați buni și doisprezece răi. “Relațiile dintre regatele lui Israel și Iuda au cunoscut trei faze: o jumătate de secol de ostilități (931-884 î.Cr.), patruzeci de ani de înțelegere (884-842 î.Cr.), o sută două zeci de ani de războaie (842-722 î.Cr.)

Politica externă

Datorită așezării iudeilor, multe națiuni au încercat să-i stăpânească. Israelul era un loc de trecere între Mesopotamia și Egipt (între continentul Asia și Europa și Africa).

De-alungul a trei secole și jumătate de istorie, ce s-au scurs de la dezbinarea împărăției, până la căderea Ierusalimului, Israel și Iuda au cunoscut și vremuri de pace și prosperitate dar și vremuri tulburi de război. Chestiune trebuie privită însă din perspectivă spiritual. Când poporul se depărta de Dumnezeu și se cufunda în idolatrie, imoralitate, nedreptate, Domnul trimitea proroci care îl chema la pocăință sub amenințarea unor pedepse. Când stăruiau în neascultare de Dumnezeu erau pedepsiți, dacă însă se întorceau spre Domnul Domnul aducea izbăvire. Trist este că israeliții s-au depărtat tot maim ult de Domnul așa că El a îngăduit să umiliți, să suporte gustul amar al robiei. În aceste timpuri Dumnezeu a folosit profeții să cheme la pocăință sau să consoleze poporul in perspective unui viitor binecuvântat. Dumnezeu a dat poporului prin intermediul profeților Săi una și aceeași lecție: “să se încreadă în El, atitudine tradusă prin credincioșia față de Legământul Lui. Și Această lecție este perfect valabilă și pentru noi azi”.³³

XXIII. ISAIA

De departe Isaia este unul dintre cei mai mari profeți, iar cartea lui merită o atenție specială. Isaia face multe referiri la Mesia, Domnul Isus Cristos, iar acest fapt i-a atras denumirea de evanghelistul V.T.

Schiță:

1.Profeții; perioada Asiriană – cap.1-35 (această secțiune poate fi divizată – 1-5, 6, 7-12, 13-23, 24-27, 28-33, 34, 35)

2.Secțiune istorică – cap. 36-39 (două capitol fac referire la Asiria, două fac referire la Babilon. Dr. Bullinger sumarizează: Cap.36-37 – Mesaj de la împăratul Asiriei. Ezechia îl duce înaintea Domnului. Isaia este trimis cu răspuns. Cap.38 – Mesaj de la împăratul Tirului. Ezechia îl duce

³³ Kuen, Alfred, *66 în una, O mică enciclopedie biblică*, (Editura: Casa Literaturii Creștine, 1997), p.131

înaintea Domnului. Isaia este trimis cu răspuns. Cap.39 – Mesaj de la împăratul Babilonului. Ezechia nu îl duce înaintea Domnului. Isaia este trimis cu răspuns.)

3.Profeții; perioada Babiloniană – cap. 40-66 (această secțiune are 27 de capitole. În ea există 3 subdiviziuni a câte 9 capitole. Cap.39-48 – Anunțarea eliberării ce urmează să vină. Cap. 49-57 – Eliberarea. Cap. 58-66 – Rezultatele eliberării. Capitolul central al secțiunii este cap. 53 – profeție despre Domnul Isus Cristos.)

Cu această carte începe secțiunea cărților profetice a Vechiului Testament. Cartea poartă numele autorului ei uman. Isaia înseamnă “mântuirea lui Iahve”. Profet (proroc) era o persoană care avea intimitate cu cerul și autoritate divină pentru a transmite mesaj de la Dumnezeu. Cartea Isaia este proeminentă între cărțile profetice ale Vechiului Testament, prin stilul elegant, prin alcătuire, prin mesajele profetice transmise. Profetul Isaia a avut un mesaj pentru poporul Israel ce privea acele vremuri, însă a avut și un mesaj pentru vremurile viitoare. Profetul Isaia este considerat „evangelistul Vechiului Testament” întrucât sub inspirație divină prezintă profeții Mesianice. Isaia a scris despre nașterea Mântuitorului (7:17; 9:6-7), despre lucrarea Lui (9:1-2; 42:1-7; 61:1-2), despre suferințele și moartea Lui (52:1-53:12) despre Împărăția Lui (2, 11, 65). Profetul Isaia a avut un statut social înalt, o educație aleasă. Despre acest profet se știe că a fost căsătorit și a avut doi fii (Isaia 7:3,8:3). Având în vedere textul cărții, se înțelege faptul că Isaia și-a desfășurat activitatea profetică între anii 740-680 î.Cr., pe vremea împăraților Ozia, Iotam, Ahaz și Ezechia. (Isaia 1:1) Cel mai cunoscut pasaj al cărții rămâne capitolul 53, profeția care „zgrăvește” atât de mareț suferințele lui Mesia, începând cu viața pământească, prezentând moartea ispășitoare, încheindu-se cu înălțarea. Cartea Isaia este numită și „Biblia în miniatură”. Are 66 de capitole. În primele 39 de capitole sunt profeții, mesaje ale judecății, mâniei, pedepsei lui Dumnezeu pentru poporul păcătos, neascultător. Apoi în celelalte 27 de capitole, sunt profeții, mesaje de restaurare, de mângâiere pentru poporul Domnului. Tradiția evreiască susține că profetul Isaia ar fi fost ucis pe vremea lui Manase. Se pare că a fost închis în trunchiul unui copac și tăiat în două cu fierăstrăul. Spunea profetul despre Mântuitorul, și credincioșii confirmă: „*Dar El era străpuns pentru păcatele noastre, zdrobit pentru fărădelegile noastre. Pedepsa care ne dă pacea a căzut peste El și prin rănilor Lui suntem tămăduiți.*” Isaia 53:5

XXIV. IEREMIA

Cartea poartă numele autorului ei uman. Ieremia înseamnă Dumnezeu este înălțat. Dumnezeu l-a pus deoparte pe Ieremia înainte de a se naște, l-a chemat în slujbă pe când era un tinerel. Domnul nu i-a îngăduit să se căsătorească și să aibă copii. Ieremia a trăit la sfârșitul sec. VII, începutul sec. VI î.d.Cr. Idolatria israeliților a stârnit judecata și pedeapsa lui Dumnezeu. Regatul de nord fusese cucerit de asirieni și poporul dus în robie. Regatul de sud, se afla sub amenințarea imperiului babilonian. De fapt în timpul profetului Ieremia cade cetatea Ierusalim, iar iudeii au fost duși în robia babiloniană. Ieremia s-a născut la Anatot, un sat la cca. patru kilometri la nord-est de Ierusalim. Hilchia tatăl său făcea parte din rândul preoților. Domnul i-a dat o sarcină grea lui Ieremia, l-a chemat să vorbească unui popor răzvrătit, împotrivor

(națiunea lui Iuda) dar i-a interzis să mijlocească pentru el. Dumnezeu i-a dat un mesaj care a făcut să fie urât de popor, însă nu i-a îngăduit să iasă din mijlocul poporului. Cu un caracter frumos și atrăgător, Ieremia a fost gata să sufere pentru poporul lui, să sufere cu cei vinovați. Caracterizat de răbdare și credincioșie, cu lacrimi pe obraz și cu focul în interior, Ieremia a continuat să proclame Cuvântul lui Dumnezeu, gustând amarul suferințelor și respingerii. Lipsit de sprijin, lipsit de înțelegere, privit ca trădător, încarcerat, aruncat în groapa cu noroi, dus cu forța unde n-a dorit să meargă, Ieremia rămâne lângă Dumnezeu și continuă să-și iubească neamul. Tradiția spune că Ieremia a murit în Egipt, în mijlocul rămășiței poporului, fiind omorât cu pietre de iudeii pe care îi muștra pentru că se închinau la idoli. Capitolul 1, chemarea lui Ieremia de către Dumnezeu, capitolele 2 la 45 conțin profeții împotriva lui Iuda și preziceri despre dărâmarea Ierusalimului și despre robia babiloniană, capitolele 46 la 51 conțin porfeții împotriva națiunilor (Egipt, Filistia, Moab, Amon, Edom, Siria, Caldeea ...), capitolul 52, cucerirea Ierusalimului. Ieremia a fost ajutat de Baruc să scrie cuvintele Domnului. Nota dominantă a cărții este dată de expresii precum: *“Iată cuvântul spus de Ieremia din partea Domnului ...”* *“Așa vorbește Domnul ...”* *“Cuvântul Domnului spus ...”* Viața lui Ieremia este o încurajare pentru toți cei chemați de Dumnezeu, dar respinși de oameni. Iată un cuvânt de încurajare din partea lui Dumnezeu: *“Domnul mi se arată de departe: “Te iubesc cu o iubire veșnică, de aceea îți păstrez bunătatea Mea!”* Ieremia 31:3

XXV. PLÂNGERILE LUI IEREMIA

Cartea este o măiestrie literară a literaturii ebraice. Cu excepția cap. 3, celelalte 4 capitole au același număr de versete, anume 22, exact câte litere sunt în alfabetul ebraic. Capitolul 3, are 66 de versete, adică de trei ori numărul literelor din alfabetul ebraic. De remarcat că fiecare începe cu o altă literă în ordinea alfabetică. Capitolul 3, e la fel se repetă de trei ori.

Cartea poartă un nume sugestiv, ce prezintă într-un mod concis caracterul autorului ei uman. Numele Ieremia înseamnă și „Dumnezeu aruncă”, semnificație ce constituie un avertisment pentru poporul Israel. Era un avertisment despre pedeapsa Domnului, pedeapsă pe care profetul Ieremia fost trimis s-o vestească, pedeapsă devenită realitate chiar în zilele profetului. Un astfel de mesaj a stârnit ura poporului Israel, însă profetul Ieremia dă dovada unui caracter deosebit în relația cu națiunea sa. Ieremia a fost un bărbat ferm, un proclamator curajos al Cuvântului lui Dumnezeu, hotărât susținător al adevărului, dar în același timp sensibil, iubitor. Ieremia nu s-a detașat de mesajul ce i-a fost încredințat de Domnul, așa că a condamnat poporul, însă a suferit plin de compasiune alături de neamul lui. Ieremia mai este numit profetul lacrimilor, profetul din ceasul al doisprezecelea. Cartea *Plângerile lui Ieremia* este un poem al suferinței, o istorie a agoniei. Ieremia vede distrugerea Ierusalimului, deportarea fraților săi iudei și își începe scrierea cu un “vai” rostit pentru Ierusalim. Cartea *Plângerile lui Ieremia* este alcătuită din cinci elegii: Prezentarea distrugerii Ierusalimului și a motivului pentru care Domnul

a pedepsit pe poporul Său – cap.1. Judecata lui Dumnezeu asupra iudeilor – cap.2. Îndurarea lui Dumnezeu a făcut ca nimicirea să nu fie totală – cap.3. Contrastul dintre trecutul prosper și prezentul de plâns al națiunii Israel – cap.4. Rugăciunea profetului – cap.5. Iată un fragment remarcabil din scrierile profetului: *“Bunătățile Domnului nu s-au sfârșit, îndurările Lui nu sunt la capăt ci se înnoiesc în fiecare dimineață. Și credințioșia Ta este atât de mare!”* Plângeri 3:22-23 Îndemnul profetului pentru popor rămâne actual. Bine ar fi ca fiecare să i-a seama. *“Să luăm seama la umbletele noastre, să le cercetăm și să ne întoarcem la Domnul. Să ne înălțăm și inimile cu mâinile spre Dumnezeu din cer ...”* Plângeri 3:40-41

XXVI. EZECHIEL

Ezechiel înseamnă “Dumnezeu întărește”. Deși multe pasaje din cartea Ezechiel sunt foarte cunoscute, cartea acestui profet este destul de dificil de citit. Ezechiel și-a scris profețiile în valea Chebar, ce era situat în apropierea Babilonului. El scrie cu scopul de a-i încuraja pe iudeii care au fost deportați de către babilonienii. Profetul Ezechiel și-a datat profețiile. Prima profeție *luna a patra, a cincea zi, anul al cincilea al robiei împăratului Ioiachim* (1:1-2), adică anul 593 î.d.C. Ultima profeție *în al douăzeci și șaptelea an, în ziua întâi a lunii întâi* (29:17), adică anul 571 î.d.C. Profetul Ezechiel slujește în robia babiloniană. Iudeii ce se aflau în captivitate nutreau sentimentul unei robii scurte și o întoarcere curândă în țară. Profetul Ezechiel însă, proclama mai întâi o întoarcere la Dumnezeu, ca mai apoi Domnul să le aducă eliberare. Cartea Ezechiel conține imagini și acte profetice. În capitolele 1 la 3, profetul face o recapitulare a păcatelor poporului Israel, avertizează cu privire la judecată. Din pricina păcatelor, Dumnezeu nu mai putea locui în Templul de la Ierusalim. În capitolele 3 la 24, profetul descrie judecățile Domnului asupra Israelului și Ierusalimului. În capitolele 25 la 32, profetul transmite un mesaj de condamnare pentru popoarele vecine Israelului, pentru că acestea erau idolatre și i-au tratat cu cruzime pe israeliți. În capitolele 33 la 39, profetul proclamă refacerea, readunarea, restaurarea întregii națiuni a lui Israel, în țară. În capitolele 40 la 48, profetul transmite mesaje despre Mileniu. Ideea principală a cărții Ezechiel, stă în expresia *“și vor ști că Eu sunt Domnul”*, expresie care se găsește în forme variate, de peste șaptezeci de ori în carte.

XXVII. DANIEL

Daniel înseamnă “Dumnezeu este judecătorul”. Semnificația acestui nume se pliază perfect pe conținutul acestei cărți profetice. Daniel a fost unul dintre tinerii inteligenți și atrăgători duși de Nebucadnețar în Babilon în timpul lui Ioiachim (604 î.Cr.). Daniel a avut un caracter și un comportament de mare ținută. Domnul l-a înzestrat cu înțelepciune așa că Daniel a ajuns un om de stat, de rang înalt în imperiul babilonian sub Nebucadnețar și Belșatar. Când medo-persanii au cucerit Babilonul, Daniel a fost promovat în funcții înalte de către Darius și mai apoi Cyrus. Dumnezeu l-a chemat pe Daniel la slujba de profet. Dumnezeu i-a descoperit mersul istoriei, imperiile care se vor ridica, adevăruri despre Împărăția Domnului, lucruri viitoare. Un lucru de remarcat este faptul, că această carte a fost scrisă în două limbi: 2:4-7:28 în aramaică, 1:1-2:3 8:1-12:13 în ebraică. Conținutul cărții se poate împărți în două: primele șase capitole sunt narațiuni, următoarele șase capitole descoperiri profetice. Curăția și credințioșia lui Daniel – cap.1, Chipul visat de Nebucadnețar – cap.2, Idolul din valea Dura și cei trei tineri în cuptor – cap.3, Visul lui Nebucadnețar cu copacul – cap.4, Ospățul lui Belșatar și mâna ce a scris pe perete – cap.5, Daniel în groapa cu lei – cap.6, Visul lui Daniel; cele patru fiare – cap.7, Vedenia despre berbec (Persia) și țap (Grecia) – cap.8, Vedenia celor șaptezeci de săptămâni – cap.9, Evenimente viitoare – cap.10, Profeții – cap.11, Prezicerea Necazului – cap.12. Cartea Daniel are o mare importanță istorică-profetică. Ea face legătura dintre cărțile istorice din Vechiul Testament și cărțile istorice din Noul Testament și este indispensabilă pentru înțelegerea cărții Apocalipsa. Daniel a accentuat un adevăr ce nu trebuie uitat „*este în ceruri un Dumnezeu*” (Daniel 2:28) și acest Dumnezeu conduce istoria omenirii. Daniel 2:21-22

Statuia din Daniel capitolul 2: Capul era de aur, reprezintă imperiul Babilon (606-539 î.d.Cr.). Pieptul și brațele erau de argint, reprezintă imperiul Medo-Persan (539-331 î.d.Cr.). Pântecul și coapsele erau de aramă, reprezintă imperiul Grec (331-145 î.d.Cr.). Fluierile picioarelor și degetele erau parte de fier și parte de lut, reprezintă imperiul Roman (146 î.d.Cr.-476 d.Cr.)

XXVIII. OSEA

Osea înseamnă „mântuire, salvare”. Osea este unic prin faptul că este singurul dintre autorii cărților profetice care s-a născut în împărăția de nord (Israel). El și-a desfășurat activitatea profetică între anii 760-710 î.d.Cr. Osea a fost contemporan cu profeții Isaia, Amos, Mica (posibil cu Ioel și cu Iona). Nu se cunosc multe lucruri despre acest profet, unul dintre cei mai profunzi și spirituali oameni ai lui Dumnezeu. Osea a avut mult de suferit din partea soției lui nestatornice (prostituată). Osea este primul profet care sub călăuzire divină folosește imaginea căsătoriei, ca simbol al căsătoriei dintre Dumnezeu și Israel. Osea prezintă dragostea și

credințioșia lui Dumnezeu față de poporul Său de care S-a legat prin legământ dar și o avertizare împotriva idolatriei, a curviei spirituale. Cartea se poate împărți în două: Experiența lui Osea - Un portret al modului în care lucrează Domnul cu Israel. Capitolele 1-3 Mesajul lui Osea - Judecata lui Dumnezeu și restaurarea lui Israel. Capitolele 4-14 Familia lui Osea are semnificație profetică. Gomera, o soție curvă, un simbol pentru țară. Necredințioșia este egală cu curvia spirituală. Dumnezeu Însuși a dat nume copiilor profetului, era de fapt un mesaj pentru poporul Israel. Izreel (fiu), înseamnă „Iahve samănă” și face referire la faptul că Dumnezeu urma să pedepsească din pricina sâgelui vărsat, casa lui Iehu (Iehu a ucis și urmași ai casei lui David). Lo-Ruhama, înseamnă „cea fără îndurare”, „nu îndurare”. Dumnezeu e plin de îndurare și milostiv dar nu socotește pe cel rău neprihănit și pedepsește pe cei vinovați. Lo-Ami (fiu), înseamnă „nu-i poporul meu”, „nu-i al meu”. Temelia relației între Dumnezeu și Israel este NUMELE Lui. În Numele Lui este descoperit CARACTERUL și PERSONA lui Dumnezeu. Profetul cheamă poporul la pocăință. Osea 14:2, prezintă acțiunile pocăinței: „*cuvinte de căință*” regret față de păcat, „*întoarceți-vă la Domnul*” căutarea lui Dumnezeu, „*iartă toate nelegiuirile*” cerere de iertare, „*primește-ne cu bunăvoință*” cerere de acceptare, „*îți vom aduce lauda*” angajament de a-l lăuda pe Dumnezeu. Pentru Israel, YAHVE este singurul Dumnezeu, Salvator, Ajutor. Pentru cei ce se pocăiesc Domnul promite restaurare.

XXIX. IOEL

Ioel înseamnă „Yahve este Dumnezeu”. Ioel era din Iuda, tatăl lui se numea Petuel. (Ioel 1:1) Este foarte probabil ca Ioel să fi ocupat o poziție oficială în sistemul religios al lui Iuda. Alfred Kuen afirmă: „Ioel este o carte care incomodează cititorul și îl obligă la o serioasă cercetare de sine.” Ioel și-a desfășurat activitatea cu cca. 250 de ani înainte de robia babiloniană. Tema cărții: ziua Domnului este aproape. Expresia “ziua Domnului” nu se referă la o zi anume, ci la o succesiune de evenimente în viitor. Ioel vestește urgență 1:1-20 (invazie de lăcuste 1:4; invazia unui popor vrăjmaș 1:6-7; invazia uscăciunii (secetă) 1:16-20). Ioel vestește pocăința 2:12-16 (ce constă în întoarcere la Domnul 2:12; ce constă în căință 2:12; ce constă în post 2:12, 15-16. De remarcat că “adunarea de sărbătoare” a poporului lui Dumnezeu poate fi și un post comun, public. v.15). Ioel vestește promisiunea Domnului 2:17-32 (promisiuni de ordin fizic (2:18-27) – dă hrană (v.19), îndepărtează dușmanii (v.20), dă ploaie (v.23); promisiuni de ordin spiritual (2:28-32) – va turna Duhul Sfânt (v.28-29), se vor arăta semne și minuni (v.30-31), va dărui mântuirea (v.32). Ioel vestește răul care va fi făcut 3:1-16 (neamurile se vor ridica împotriva lui Israel). Ioel vestește prosperitate 3:17,21. Multe fragmente din cartea profetului Ioel sunt citate în Noul Testament. Versetul cheie: Ioel 2:11 “... *Dar mare este ziua Domnului și foarte înfricoșată; cine o poate suferi?*” Îndemnul Domnului rămâne valabil pentru fiecare credincios: “*Dar chiar acum zice Domnul, întoarceți-vă la Mine cu toată inima, cu post, cu*

plânset și bocet! Sfâșiați-vă inimile nu hainele și întoarceți-vă la Domnul vostru. Căci El este milostiv și plin de îndurare, îndelung răbdător și bogat în bunătate ...” Ioel 2:12-13

XXX. AMOS

Schiță: 1. Prima adresare: Amenințarea – cap.1-2 2. A doua adresare: Distrugerea – cap.3-4. 3. A treia adresare: Plângerea – cap.5-6, 4. O serie de vedenii – cap.7-9:10, 5. Promisiunea restaurării – cap.9:11-15

Amos înseamnă “purtător de povară”. Amos a fost un agricultor, din Tecoa, iar mesajul lui poartă amprentele originii sale de păstor (cioban). Amos a trăit în Iuda, dar a fost trimis să procească în Israel. Dumnezeu l-a chemat pe Amos să proclame Cuvântul Lui, la Betel. Betelul era localitatea de reședință a împăratului lui Israel, era un loc al idolatriei, în el a așezat Ieroboam un vițel de aur (1Împărați 12:29). Amos a fost un om simplu, dar plin de curaj, care nu s-a sfiit să dea în vileag păcatele căpeteniilor și chiar ale regelui (7:10-17), care nu a dat înapoi în fața amenințărilor (7:12). Amos era conștient că mesajul pe care îl aduce nu vine de la el, ci este inspirat de Domnul Însuși (7:16-17). Dumnezeu l-a folosit pe Amos ca să adreseze un ultim avertisment israeliților (Regatului de Nord), înainte de a fi cucerii de asirieni și deportați. Expresia cheie a cărții “*nu-Mi schimb hotărârea*” (1:3, 6, 9, etc.) Cartea conține: Opt atenționări pentru diferite națiuni – capitolele 1-2, trei predici împotriva lui Israel – capitolele 3-6, cinci vedenii – capitolele 7-9:10, cinci promisiuni – capitolul 9:11-15. Pacea națională și prosperitatea personală au cauzat o stare de răcire și indiferență în Israel. Adversitatea și prosperitatea sunt două teste dure. Adversitatea testează capacitatea (abilitatea) de a STA în fața unei nenorociri. Prosperitatea testează capacitatea de a rămâne INTEGRII. Puțini sunt cei care pot trăi în lux și să-și păstreze echilibrul moral, spiritual și financiar. Cei din poporul lui Dumnezeu sunt chemați să nu trăiască fără grijă. Dumnezeu va așeza pe fiecare om la cumpăna Sa (firul cu plumb - dreptarul). Fiecare va fi măsurat conform credinței lui, conform trăirii (comportamentului) lui. Iată un lucru la care trebuie să meditezi: Ce se întâmplă când cumpăna lui Dumnezeu se află lângă zidul vieții tale (modul tău de trăire)?

XXXI. OBADIA

Obadia este cea mai scurtă carte din Vechiul Testament. Obadia înseamnă “slujitorul Domnului”. Obadia a profetit în Iuda, împotriva edomiților instalați în regiunea muntoasă a lui Seir, la sud-est de Marea Moartă. Edomiții erau descendenți ai lui Esau, fratele lui Iacov. De când s-au despărțit cei doi frați gemeni (Esau și Iacov), între cele două națiuni formate din ei, a fost un război continuu. Edomiții au fost distruși în anul 70 d.Cr. și niciodată nu s-a mai auzit de ei, așa cum a fost profetit. Obadia 10,18. Numele capitalei acestei națiuni a fost Rekem, Sela sau PETRA. Orașul era situat la extremitatea unui defileu foarte îngust, lung de aproape 2 km, înalt de peste 200 m, ce avea un avantaj strategic extraordinar, o mână de oameni puteau să apere intrarea acestui oraș. În acel oraș oamenii și-au săpat locuințe, temple, în stâncă. Obadia a vestit faptul că Dumnezeu v-a răzbuna pe Israel împotriva Edomului. Obadia are un mesaj din partea lui Dumnezeu împotriva a două păcate: mândria (v.2-9) și răutatea (v.10-14). Profetul folosește expresia “ziua Domnului”. Aceasta este aproape pentru toți, vine cu răsplătiri (v.15) „*cum ai făcut așa ți se va face*”. În ea mânia Domnului se va revărsa peste neamuri (v.16). Atunci oferta mântuirii va fi pe muntele Sionului (v.17). Poporul Domnului va nimici și va stăpâni peste vrăjmași (v.18-20). Dumnezeu își va așeza Împărăția (v.21). Folosirea expresiei „Ziua Domnului” în Scriptură, vorbește despre judecata Domnului în timpul Necazului. Vorbește despre o lungă perioadă de timp, perioadă de timp ce se află între Răpire și Starea Veșnică. Acea perioadă de timp include răsplătirile și judecata Divină.

XXXII. IONA

Iona înseamnă “porumbel”. Iona era Israelit, din Gat-Hefer, un oraș ce aparținea seminției lui Zabulon, care a trăit în sec. VIII î.d.Cr. Iona este unic în mai multe aspecte: Iona profet din Israel, dar trimis să profetească într-o cetate păgână (Ninive - Asiria). Iona a fost singurul profet al Vechiului Testament, care a fugit de Dumnezeu. Iona este singurul proroc cu care s-a comparat Domnul Isus Cristos. (Matei 12:40) Iona a proclamat cea mai scurtă profeție; „*Încă patruzeci de zile, și Ninive va fi nimicită!*” (Iona 3:4) Tema cărții este: Relația profetului cu Dumnezeu. Această temă se găsește în fiecare capitol al cărții. Iată o schiță a cărții: Fuga lui Iona 1:1-17, Rugăciunea lui Iona 2:1-10, Predicarea lui Iona 3:1-10, Lecția primită de Iona 4:1-11. Se poate observa în cartea Iona un scop întreit: Se amintește lui Israel că este națiunea lui Dumnezeu așa că el trebuie să fie instrumentul prin care Domnul binecuvântează lumea. Se adeverește faptul că Mântuirea vine de la Dumnezeu, El o dă tuturor celor care se pocăiesc. Se subliniază faptul că Dumnezeu ca și Creator, ca și Suveran, poate să-și arate mila către cine vrea El, indiferent cât de nevrednic s-ar părea că este destinatarul milei divine. Iona este o carte ce învață că nimeni nu poate fugi, nu se poate ascunde de Dumnezeu și că Dumnezeul Suveran își îndreaptă îndurarea spre cine voiește El.

XXXIII. MICA

Mica era din Moroșet (cca. 35 de km. sud-vest de Ierusalim), avea o origine modestă. Mica este singurul profet care adesează mesaje atât lui Israel cât și lui Iuda. Data scrierii: 750-686 î.Cr. Mica a fost contemporan cu profeții Isaia, Osea, Amos, posibil cu Ioel și Iona. Cartea este cel mai des citată în Noul Testament. La rândul său profetul Ieremia a citat din spusele lui Mica în apărarea sa (Ieremia 26:28). Mica dezvăluie cu mult curaj păcatele poporului. Situația morală, socială și spirituală a celor două împărății era deplorabilă: minciuni (6:10-12), acte de infidelitate (7:5), disensiuni familiale (7:6), imoralitate, nedreptăți sociale, asupriri, violențe (2:2,8,9, 7:2), avariția celor bogați care alungau văduvele și puneau mâna pe casele săracilor (2:1,9), căpeteniile care luau mită, preoții care învățau pentru plată, prorocii care proceau pe bani (3:11), idolatria. Toate acestea de notă decadența iudeilor din acele vremuri. Mica cheamă poporul la pocăință și îl previne de pericolul ce îl paște. Mica a prezis căderea Samariei (Mica 1:6). Mica prezintă faptul că Dumnezeu va judeca neamurile, inclusiv pe Israel, apoi va forma din nou poporul Lui, sub domnia lui Mesia. Tema cărții ar putea fi exprimată interogativ: care Dumnezeu este ca Tine? Cartea conține trei mesaje: Judecata va veni (1:1-2:13), După judecată vin binecuvântări (3:1-5:15), Condamnarea păcatului și promisiunea binecuvântării (6:1-7:20). Există un ciclu care se repetă: pace-prosperitate-păcat-pedeapsă-pocăință. De subliniat Numele lui Dumnezeu ce se găsesc în cartea Mica: Mica 1:2b-Yahve-Domnul-Eu sunt, Mica 1:2c-Yahve Adonai-Domnul Dumnezeu sau Domnul Suveran, Mica 4:2,5-Yahve Elohim-Domnul Dumnezeu sau Domnul puternic, Mica 4:4-Yahve Savaot-Domnul oștirilor, Mica 6:6-Elohim Marom-Dumnezeul cel preafnalt sau Domnul Domnilor.

XXXIV. NAUM

Naum înseamnă “mângâiere”. Nu se cunosc multe detalii despre acest profet. Naum era din Elcoș, o localitate necunoscută. Profeția lui Naum este concentrată în întregime pe căderea Ninivei, capitala imperiului Asirian, care a dominat lumea antică în sec. VII î.Cr. Cu aproximativ o sută cinci zeci de ani înainte, profetul Iona a fost trimis de Dumnezeu la Ninive. Atunci cei din Ninive s-au pocăit (Iona 3:5), iar Dumnezeu a revenit asupra hotărârii de nimicire (Iona 3:10). Mai pe urmă cei din Ninive și-au înmulțit actele de nedreptate și violență, fiind recunoscuți pentru cruzimea și teroarea lor. Cartea prezintă Suveranitatea lui Dumnezeu, Cel care este Atotputernic, Cel care va răzbuna răul făcut împotriva poporului Israel, de către asirieni. Iată o schiță a cărții: Certitudinea judecării lui Ninive - 1:1-15. Descrierea judecării lui Ninive - 2:1-13. Motivele judecării lui Ninive - 3:1-19. Naum este singurul profet a cărui carte nu se încheie cu un cuvânt de mângâiere sau o viziune de speranță. Naum a adus mesaje cu valoare permanentă. A vorbit despre: Dumnezeu care este sfânt, puternic, drept, Stăpân al istoriei, mâniat de răutatea oamenilor indiferent cine sunt ei. Acest Dumnezeu denunță păcatele unei puteri tiranice, comerțul necinstit, plăcerile vinovate, luxul și viciile. Dumnezeu nu-și uită poporul, are milă de cei asupriți și este gata să intervină cu dreptate divină.

XXXV. HABACUC

Habacuc înseamnă „îmbrățișare”. El a avut titlul de profet, corespunzător unei funcții oficiale și posibil să fi fost asociat cu o școală de profeti, iar aceasta îl face unic între profetii mici. Habacuc avea un statut recunoscut în Iuda la sfârșitul sec. VII î.d.Cr. El aduce un mesaj de judecată și de consolare. Judecată: răbdarea lui Dumnezeu a ajuns la capăt, nelegiuirea lui Iuda va fi pedepsită prin haldei. Consolare: în vremuri tulburi credinciosul găsește pace, bunătațe, dreptate la Dumnezeu. Habacuc este înfățișat ca: un om al rugăciunii (3:2), un poet (3:2-19), un cugetător (1:2-4, 12-17, 2:1). Tema cărții; *“Cel neprihănit va trăi prin credință.”* Habacuc 2:4. Cartea se împarte în trei secțiuni care corespund celor trei capitole: Plângeri și întrebări - 1:1-17, Viziuni - 2:1-20, Rugăciune-cântare - 3:1-19. Dumnezeu descoperă faptul că va pedepsi poporul prin haldei, un popor turbat și iute, grozav și înfricoșat. Cum să nu fie îngrozit profetul când Dumnezeu urma să-i pedepsească folosind un popor atât de rău și crunt? Habacuc se duce la locul lui de strajă să mijlocească în rugăciune, să vadă ce are să-i spună Domnul și ce are să-i răspundă la plângerea lui. Domnul i-a făcut cunoscut că hotărârea Lui se va împlini deoarece iudeilor li s-a îngâmfat sufletul. De șase ori Domnul rostește vai-uri: vai de cei ce îi batjocoresc pe oameni 2:6-8, vai de cei lacomi 2:9-11, vai de cei ce varsă sânge 2:12, vai de cei nelegiuți 2:12, vai de cei bețivi 2:15-17, vai de cei ce se închină la idoli 2:18-20. În urma răspunsului primit, profetul Habacuc rostește o rugăciune-cântare. Capitolul 3, este o cântare în patru acte, marcate prin îndemnul “oprire”. Actul întâi – prezintă pe profet cuprins de groază când aude vestirea Domnului (3:1-3). Actul doi – prezintă pe Dumnezeul măreț pregătit de luptă (3:3-9). Actul trei – prezintă pe Dumnezeul care vine să izbăvească pe unsul Lui (3:9-13). Actul patru – prezintă pe Dumnezeul biruitor asupra căpeteniilor vrăjmașilor care prigonesc aleșii Domnului (3:14-15). Atitudinea lui Habacuc merită subliniată: *“Chiar dacă smochinul nu va înflori, vița nu va da rod, rodul măslinului va lipsi și câmpiile nu vor da hrană, oile vor pieri din staule și nu vor mai fi boi în grajduri, eu tot mă voi bucura în Domnul, mă voi bucura în Dumnezeul mântuirii mele. Domnul este tăria mea, El îmi face picioarele ca ale cerbilor și mă face să merg pe înălțimile mele!”* (3:17-19) Cartea Habacuc începe într-o notă întunecată, sumbră, tristă, însă se termină în cântare de bucurie, într-o proclamare a încrederii în Dumnezeul mântuirii lui.

XXXIV. ȚEFANIA

Țefania înseamnă “ascuns de Yahve” sau “străjerul Domnului”. Țefania a fost contemporan al profetului Ieremia, și e posibil să fi fost stră-nepotul împăratului Ezechia. (1:1) Țefania a fost un orășean, era familiar cu Ierusalimul, îi cunoștea bine diferitele cartiere (1:4,11,12). Țefania este primul profet al cărui mesaj are o coloratură apocaliptică. Țefania a slujit în timpul domniei lui Iosia (640-609 î.Cr.), conform versetului 1. Ținând seama de faptul

că în carte este anticipată căderea Ninivei (2:13-15, Ninive a căzut în anul 612 î.Cr.) și de faptul că în carte profetul indică prezența idolatriei (1:4-6), mulți comentatori o datează înainte de vremea reformelor spirituale ale lui Iosua (622 î.Cr.). Tema cărții -“*Ziua Domnului este aproape*” (1:14). Cartea se poate împărți astfel: Ziua judecății – 1:1-3:8, Ziua restaurării – 3:9-20 Cum va fi Ziua Domnului? Cel puțin două aspecte: unul negativ (al pedepsei, nimicirii), unul pozitiv (al izbăvirii, al bucuriei). Aspectul negativ (1:1-3:8) – o zi amarnică, de mânie, de necaz, de groază, de pustiire, de nimicire, de întuneric, de negură, cu nori, cu război. Aspectul pozitiv (3:9-20) – o zi a curățirii, a păcii, a bucuriei, a încrederii, a prezenței divine, a izbăvirii pentru rămășița poporului Domnului. Cine poate scăpa de Ziua Domnului? Nimeni și nimic nu poate scăpa de Ziua Domnului. (1:18) Cum se poate pregăti cineva pentru Ziua Domnului? Prin cercetare de sine (2:1), căutare cu smerenie a lui Dumnezeu (2:3), împlinire Cuvântului Său (2:3), trăire în neprihănire și umilință (2:3). Cu privire la Ziua Domnului profetul are o atenționare serioasă – Ziua Domnului este aproape, vine în grabă (1:14), vine deodată (1:18).

XXXVII. HAGAI

Hagai înseamnă “sărbătorit”, “cel născut în sărbătoare”, “solemn”. Hagai este primul autor biblic care utilizează o datare profană, adică în raport cu domnia unui rege păgân, a lui Dariu. Cele patru mesaje scurte ale profetului au fost transmise într-o perioadă de patru luni de zile (29 august-18 decembrie, 520 î.Cr.). Iudeii se întorseseră de cca. șaisprezece ani în patria lor. Inițial, Cir a permis repatriatilor să înceapă reconstruirea Templului, dar fiul său Cambises, a poruncit oprirea lucrărilor. În anul 521 î.Cr. Darius, un ofițer de neam împărătesc, pune mâna pe putere și restabilește ordinea în imperiu. Atât Hagai cât și Zaharia, văd acest timp ca fiind prielnic pentru reluarea lucrărilor la Templul din Ierusalim. Hagai caută să restaureze încrederea poporului în Dumnezeu. El amintește iudeilor obiectivele prioritare: să asculte de Dumnezeu și să-și pună mai mult pe inimă lucrarea Lui. La rândul Său, Dumnezeu suveran promite restaurare pe plan material, prosperitate în domeniul agriculturii, recunoaștere pe plan internațional, glorificarea Templului Său, pentru iudeii care s-au întors în țara lor, dacă vor zidi Templul. Hagai a fost unul dintre puținii profeți care au avut privilegiul de a vedea rezultate concrete ale propovăduirii; la douăzeci și trei de zile (Hagai 1:1, 15), după proclamarea mesajului, sub cercetarea lui Dumnezeu („*Domnul a trezit...*” 1:14), conducătorii împreună cu întreg poporul s-au apucat de lucru, iar cinci ani mai târziu Casa Domnului a fost terminată (Vezi: Ezra 5:1, 6:14-15). Câteva idei de forță se desprind din această carte, anume: Bindecuvântarea Domnului depinde de interesul față de lucrarea și slava Lui. Dacă interesele Domnului sunt puse pe primul plan, problemele noastre de ordin material se vor rezolva, sărăcia va face loc bunăstării. Cartea Hagai sublinază cu tărie aspectul priorității lui Dumnezeu și a Casei Domnului. Oricine citește cartea Hagai trebuie să-nvețe să-și așeze prioritățile după modelul divin!

XXXVIII. ZAHARIA

Zaharia înseamnă “Domnul își aduce aminte”. Zaharia a fost preot și profet. Se pare că Zaharia s-a născut în Babilon și s-a întors în Iuda cu primul contingent de repatriați sub conducerea lui Zorobabel (538 î.Cr. Vezi: Neemia 12:4) împreună cu marele preot Iosua (Neemia 12:12,16). Zaharia primește primul mesaj la două luni după ce profetul Hagai își începuse lucrarea profetică și la câteva săptămâni după reluarea lucrărilor de reconstrucție a Templului din Ierusalim. Acest prim mesaj al lui Zaharia este datat în luna a opta a anului al doilea al lui Dariu (Histaspe), adică noiembrie 520 î.d.Cr. Țara fusese devastată și abandonată, Ierusalimul era în ruine; acesta era cadrul în care profetul Zaharia și-a rostit primele mesaje. Cartea profetului Zaharia transmite mesajul că Dumnezeu v-a curăți și restaura Israelul ca națiune în glorioasa perioadă viitoare. El îi v-a aduce pe toți iudeii în țara lor, v-a face din Templul rezidit în Ierusalim, centrul domniei Lui, v-a restaura preoția și tronul lui David. Iată o posibilă schiță a cărții: PRIMA PARTE 1:1-8:19 Introducere 1:1-6, Opt vedenii 1:7-6:15, Răspuns la întrebări 7:1-8:19. A DOUA PARTE 9:1-14:21 Împăratul respins 9:1-11:7, Biruința finală a Împăratului 12:1-14:21. Zaharia este o carte ce conține mult mesaj profetic! La fel ca și ceilalți proroci, Zaharia cheamă la pocăință și la credință. În cartea Zaharia se găsesc profeții despre Cristos Domnul: Zaharia 3:8 – Cristos „Odrasla”, „Robul Domnului”, Zaharia 9:9 – Intrarea triumfală a Domnului în Ierusalim, Zaharia 11:12-13 – Cristos vândut pe treizeci de arginți, Zaharia 12:10 – Cristos străpuns în mâini, Zaharia 13:1 – Cristos „un izvor pentru păcat și necurăție”, Zaharia 13:6-7 – Cristos rănit în casa celor ce-L iubeau, Zaharia 14:3-8 – Cristos se întoarce pe muntele Măslinilor (A Doua Venire), Zaharia 14:9 – Cristos va fi Împărat peste tot pământul. Notă: Majoritatea comentatorilor consideră că nu despre acest Zaharia vorbește Domnul Isus Cristos când evocă martiriul lui Zaharia (Matei 23:35), ci Domnul se referă la acel Zaharia care este menționat în 2Cronici 24:22.

XXXIX. MALEAHI

Împreună, Evanghelia lui Matei și cartea profetului Maleahi sunt cele două jumătăți ale „balamalei” care leagă Vechiul Testament de Noul Testament. Cartea lui Maleahi este ultima carte a Vechiului Testament. Maleahi este ultimul glas care răsună în Israel înainte ca vocea profeților să amuțească pentru patru sute de ani. La finalul acestei perioade, profeția lui Maleahi s-a împlinit!

Autorul: Printr-o foarte interesantă particularitate, autorul nu spune absolut nimic despre sine însuși. Personalitatea și familia profetului sunt complet necunoscute. Așa cum îl arată și numele, „solul Domnului”, nu este important prin sine însuși, ci numai pentru mesajul pe care-l poartă. Ascuns în text, numele profetului apare de două ori:

Data: Maleahi a fost ridicat de Dumnezeu în Israel la puțin timp după activitatea desfășurată în Ierusalim de Hagai și Zaharia. Au trecut aproximativ 100 de ani de la întoarcerea din Babilon, așa că plasăm misiunea lui Maleahi între anii 420- 397 î.Cr.

Contextul istoric: Data la care Dumnezeu l-a ridicat pe Maleahi în Israel este legată direct de profeția rostită de Daniel asupra Ierusalimului. Dacă vă aduceți aminte, profetului i se spusese că asupra Ierusalimului vor trece, până la vremea sfârșitului, 70 de săptămâni de ani (Dan. 9:24). Exprimarea lui a părut puțin neclară și inutil complicată prin felul în care a făcut el enumerarea acestor săptămâni: „Vor trece șapte săptămâni; apoi... șasezeci și două de săptămâni” (Dan. 9:25). Ce a fost așa de important după primele șapte săptămâni pentru ca proorocul să marcheze acea „bornă” din scurgerea vremii? Este greu să găsim un alt răspuns mai bun decât faptul că la „șapte săptămâni” de ani în Israel a încetat activitatea profetică. Mesajul rostit de Maleahi a fost evenimentul care a marcat scurgerea primelor șapte săptămâni de ani din calendarul profetic hotărât de Dumnezeu asupra Israelului.

Problemele din vremea lui Maleahi seamănă foarte mult cu cele întâlnite de Neemia în activitatea lui, dar devenite acum cronice: o preoție coruptă (Mal. 1:6; Neemia 13:1-9), neglijarea dărnicii către casa Domnului (Mal. 3:7; Neemia 13:10-13) și căsătorii încheiate cu femei din afara Israelului (Mal. 2:10-16; Neemia 13:23-28).

Conținutul scrierii: Cartea lui Maleahi este un „apel” insistent la pocăință și la întoarcerea la Dumnezeu.

Schița: Profeția se împarte simetric în două părți: în primele două capitole apelul la pocăință este motivat de starea prezentă a poporului, iar în ultimele două capitole chemarea la pocăință este motivată de venirea „zilei Domnului”.

Tema: Întreagă cartea este un manifest împotriva îndepărtării de Dumnezeu.

Maleahi înseamnă „trimisul Meu”. Maleahi a fost ultimul profet al Vechiului Testament. Maleahi denunță păcatele poporului și cheamă poporul la pocăință. El îl prezintă pe Dumnezeu ca fiind “un Tată care își iubește copiii”. (1:2,6, 3:10-12,17) Cartea Maleahi are o caracteristică aparte, ea este precum o consemnare a unei discuții între Dumnezeu și poporul Său. Dumnezeu reafirmă dragostea Lui pentru Israel, pe baza legământului Său. (1:2-5) Dumnezeu denunță preoți necredincioși. (1:6-2:9) Dumnezeu denunță comportamentul necredincios. (2:10-16) Dumnezeu acționează în a curăța preoții și a judeca poporul. (2:17-3:5) Dumnezeu denunță neglijarea jertfelor și zeciuielilor. (3:6-12) Dumnezeu reafirmă justiția divină. (3:13-4:3) Așteptarea Zilei Domnului necesită pregătire. (4:4-6) Maleahi 3:10 – este singurul pasaj din Biblie unde Domnul cere experimentarea dovezii existenței Lui – „*puneți-Mă la încercare și veți vedea...*” Peste tot în Sfintele Scripturi, existența și lucrările lui Dumnezeu sunt afirmate, enunțate. Ele trebuiesc luate ca atare, de la sine. Maleahi vorbește și despre Ziua Domnului. În ziua aceea Domnul va fi Soarele Neprihănirii. Ziua Domnului – va fi ziua judecății pentru cei răi. Soarele poate ucide „*vine ziua care va arde ca un cuptor* (4:1), *ziua care vine îi va arde* (4:1). Ziua Domnului – va fi ziua mântuirii pentru cei ce se tem de Domnul. Soarele poate da viață „*tămăduirea va fi sub aripile Lui*” (4:2). Ziua Domnului – va fi ziua biruinței și bucuriei pentru cei mântuiți – soarele dă energie, înviorează „*veți sări ca vițelii din grajd*” (4:2) „*veți călca în picioare pe cei răi*” (4:3). Maleahi este ultimul profet al Vechiului Legământ, este un fel de verigă intermediară între

Vechiul Testament și Noul Testament, care se deschide prin venirea lui Ilie (Ioan Botezătorul). Venirea Premergătorului Domnului Isus Cristos a fost anunțată în ultimele versete din Vechiul Testament, prima parte a Bibliei și s-a împlinit în prima parte a Noului Testament, a doua parte a Bibliei. **Vezi:** Matei 17:10 Un mesaj de cercetare se găsește în Maleahi 1:6 „*Un fiu cinstește pe tatăl său, și o slugă pe stăpânul său. Dacă sunt Tată, unde este cinstea care Mi se cuvine? Dacă sunt Stăpân unde este teama de Mine?*” Cinstea și teama pentru Dumnezeu trebuie să se vadă în viețile celor mântuiți.